

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.762

Usem prijateljem in prijateljicam želimo, da bi praznike miru in ljubezni preživeli veseli in zadovoljni!

Uredništvo in upravništvo

Prazniki miru in ljubezni v letu hudih stisk

Ob lanskem božiču smo se tolažili, da bomo letošnji božič že praznovali v boljših razmerah. Ni se nam upanje izpolnilo. Svetovne gospodarske težave so zavzele tak razmah, da jim ni lahko videti konca in jim tudi ni lahko najti poti, ki bi držala do odrešenja. Ves svet si prizadeva najti zdravilo za to silno stisko, a žal je po svetu preveč ljubosumnosti držav na države, da bi to iskanje odrešilnega zdravila moglo biti zadosti uspešno.

Pa ne smemo obupati. Take in še hujše težave so že mnogokrat zadele svet, pa so vedno zopet preminile. Treba se je omejiti v potrebah do skrajnosti, a poleg tega je človečanska dolžnost vseh, ki nekoliko laže izhajajo, da pomagajo tistim, ki nimajo sredstev niti za vsakdanji kruh.

Naša vlada stori vse, kar ji je v teh kritičnih časih mogoče storiti za izboljšanje našega gospodarskega položaja in za omiljenje bede siromakov. Čudežev pa ne more delati, saj tudi ona nima dovolj sredstev, kadar imajo ljudje manj denarja in so dohodki v državne blagajne zato manjši.

Znamenje velike nerazsodnosti in nevednosti je, če kdo krivdo za take razmere vali na posamezne sloje ali celo na vlado. Glavni krivec krize v ozadju je svetovna vojna, ki je uničila ogromno dobrin in zahtevala velikanske vsote

denarja. Toda pustimo to in naj še samo omenimo, da nam zmerjanje in valjenje krivde za krizo na nepravne ramé ne bo niti za las pomagalo iz težav.

Tu ne pomaga nič drugega nego potrpeti, delati in pomagati. Marsikdo bo ugovarjal tem besedam, a kljub temu ni druge pomoči. Politični pustolovci, ki radi nastopajo v vlogah odrešiteljov, ne bodo nikomur pomagali iz zagate. S čim pa naj pomagajo, saj ne znajo čarati?

Razsodnost in pamet sta več vredna kakor zvoneča beseda, izgovorjena tako, kakor si želi človek kratke pameti, ker so to slepilne besede, ki nikoli ne postanejo meso. «Domovina» vam je letos kakor tudi prejšnja leta vedno govorila tako,

kakor je pošteno mislila. Vsi naši iskreni prijatelji in prijateljice ste že neštetokrat lahko ugotovili, da hoče «Domovina» vedno le dobro svojim naročnikom in da vedno le navaja ljudi na pravo pot, čeprav je tako delo nehvaležno in bi bilo mnogim bolj všeč, če bi prodajali blestečo se prazno modrost kar na metrske stote.

Zato se kljub hudi krizi tudi letos ob koncu leta obračamo na naročnike in naročnice, da nam pomagajo širiti naš list, ki se ne boji resnice in ki ne mara varati ljudi. Veliko je že število prijateljev «Domovine», pa še večje naj bo. Številne zasleplence je že spreobrnil naš list in iz mnogih slabih državljanov je napravil dobre rodoljube, ki jih ničesar več ne preokrene. Vsi moramo biti za svojo lepo Jugoslavijo in za svojega narodnega vladarja.

Prijatelji in prijateljice, delujte ob praznikih, ko boste imeli več časa, za svojo «Domovino», ki ste ji vedno priznavali, da ste zadovoljni z njo. Vsakdo nam še lahko dobi novih naročnikov, ker kljub hudi krizi pretežna večina naših ljudi še vedno lahko utrpi malenkostno naročnino. Smatrajte za častno dolžnost širjenje časopisa, ki je na poprišču ljudskega prosvetljevanja storil že toliko kakor ne zlepa kak drug časopis.

Pa še eno je potrebno: nihče naj ne zaostaja z naročnino. Izdajanje časopisa stane lepe vsote, ki jih je treba poravnati z naročnino. Ako se potrudimo, da ste z listom zadovoljni, nam ne smete biti nehvaležni. Naj ponovno velja kakor vsako leto doslej naš stari izrek: «Domovina» za naročnika, naročnik za «Domovino».

Olajšave v novem začasnem zakonu o zaščiti kmetovalcev

Ker je začasni zakon o zaščiti kmetovalcev z dne 20. aprila, odnosno 20. oktobra letos prenehal veljati z dnem 20. t. m., je vlada predložila že v začetku novembra osnutek stalnega zakona, ki je bil takoj izroččen v ta namen izvoljenemu 31članskemu skupščinskemu odboru v razpravo. Zaradi silno težavne snovi, ki jo ta zakon obdelava, in zaradi nasprotujočih si mišljenj, ki so se križala pri tej razpravi, je mogel odbor kljub temu, da je zasedal dnevno tudi 10 ur in več, dovršiti svoje delo šele v šestih tednih, torej do srede decembra. Ker pa mora zakonski predlog še skozi narodno skupščino in senat, je bilo nemogoče uzakoniti ta zakon do 20. t. m. Zato se je moral dosedanji zakon podaljšati z nekaterimi izpremembami, ki so se v teku trajanja tega zakona pokazale za potrebne.

Glavna izprememba je v tem, da obsega sedanja zaščita vse dolgove kmetovalcev brez ozira na to, kje je kmet dolžan. Izvzeta je samo Narodna banka.

Važno določilo zakona je tudi, da so z dnem uveljavljenja tega podaljšane zakona, torej dne 21. t. m., ustavljene vse tožbe in sodni postopki, izvršbe, sekvestracije in podobno, ki so bile uvedene za plačila obresti ali glavnice starih, torej pred 20. aprilom leta 1932, obstoječih dolgov. Vse obresti in slično, ki do tega dne niso bile plačane, se pribijejo h glavnici dolga in se zanj od tega

dne ne more tožiti. Pač pa mora dolžnik od tega tako nastalega dolga od 20. t. m. dalje plačevati obresti, ki so dogovorjene, ki pa ne smejo presegati s provizijo vred 10 odstotkov, in to v pogodjenem roku. Če dolžnik teh obresti ne plača, more upnik vložiti za plačilo teh obresti tožbo, predlagati prodajo ali sekvestracijo. Vsak dolžnik, ki ima pogojeno plačevanje obresti vnaprej, naj se potruži, da jih takoj plača, da ga tako upnik ne bo mogel tožiti na novo ali pa podaljšati prejšnje tožbe ali sekvestracije.

Važno je nadalje obrazloženo, kdo je kmet v smislu tega zakona. Do sedaj se je kratkotalo postopalo tako, da se je kot kmetovalec in zaščiten smatral tisti, ki je plačal več davka od zemlje kakor od morebitne obrti. V nasprotnem primeru pa so ga smatrali za obrtnika in torej ni bil zaščiten. To tolmačenje je bilo pogrešno in v neposrednem nasprotju z besedilom zakona. V smislu zakona se smatrajo za kmetovalce tisti, ki imajo manj kot 75 ha obdelovalne zemlje (gozdi in pašniki niso všteti, niti ne morejo biti ovira) in je njihov obdavčeni dohodek iz kmetijstva (zemljedelstva, živinoreje in drugih kmetijskih panog) večji kakor pa obdavčeni dohodek iz morebitne obrti, trgovine in podobnega, ki jih morda posedujejo. Torej se ne vrši več ocena po razliki davka, temveč po razliki dohodkov (seveda kmetijstva), kar je mnogo pravičnejše.

ODOL-zobna pasta temeljito očisti zobe, ne da bi škodila zobni sklenini. Posebno za kadilce je redno negovanje zob z ODOL-zobno pasto neobhodno potrebno.

Pomembno je nadalje onemogočenje tožb, v katerih so nekateri denarni zavodi, ki so bili po prejšnjem zakonu izvzeti, kar tekmovali v Sloveniji in tako že dovolj siromašnim dolžnikom napravili mnogo milijonov novega dolga, naraslega na samih stroških.

Da se je vsaj nekoliko ustreglo trgovcem in obrtnikom, ki so zaradi nedobljenega plačila za kupljene predmete bili precej oškodovani, se je dovolilo obojim izterjavanje onih vsot, ki so nastale: z delom obrtnikov po 20. oktobru 1931. in v trgovinah z življenjskimi potrebščinami po istem roku v zneskih do 500 Din.

Zaščiteni pa niso in se torej morajo plačati: javne dajatve (davki, takse in podobno), vzdrževalnine (preužitki), plače različnim uslužbencem, stanarine in terjatve, ki izvirajo iz kazenskih del.

Za stare dolgove se smatrajo seveda vsi oni, ki so nastali pred 20. aprilom leta 1932., četudi so bili potem na kakršenkoli način obnovljeni (podaljšanje menic, naprava novih zadolžnic, prenos na druge vrste posojil in podobno).

Za dobo trajanja tega zakona se morajo menice zamenjavati ob preteku njih veljavnosti in plačevati obresti po največ 10 odstotkov letno. Nove (podaljšan) menice morajo imeti isto poroštvo ali enakovredno. Če bi kdo ne hotel sprejeti tako obnovljene menice ali bi ne hotel sprejeti obresti tudi pri ostalih vrstah dolgov, more dolžnik založiti menice ali tudi obresti na sodišču.

Če upnik zahteva vknjiženje terjatve in mu dolžnik to na poziv prizna, se to izvrši službeno s plačanjem pristojbin in taks, a brez stroškov. Če ga je upnik v ta namen izročil odvetniku ali ga tožil, dolžnik pa mu vknjižbe ne brani, plača stroške upnik sam. Istotako tudi v primeru, če je dolg že dovolj zavarovan, kar mora dolžnik dokazati.

To so glavna določila tega začasnega zakona, ki sicer zadolženim kmetom v splošnem ne prinaša mnogo, zelo mnogo pa onim, ki jim je že ropotal boben pred vrati. Zdaj bodo mogli ti nekoliko olajšani uživati z otroki božične praznike pod svojim krovom.

Ivan Urek, narodni poslanec.

najmočneje čuti na Japonskem, je vendar današnja svetovna kriza povzročila, da so v tem pogledu vprašanja evropskih industrijskih držav mnogo usodnejša.

Ureditev industrijskih držav je sad devetnajstega stoletja. Nastala je na osnovi prostega prometa blaga, denarja in ljudi. Pogoja za procvit evropskih industrijskih držav v devetnajstem stoletju sta bila močno izseljevanje v novi svet in naseljevanje v nepreglednih pokrajinah neobdelane zemlje v Ameriki. Svetovna vojna je pa zrahljala to ureditev industrijskih držav. Prinesla je obubožanje najpomembnejših industrijskih dežel Evrope in velik odtok glavnice. Odtoku glavnice v Ameriko pa ni sledilo ustrezajoče izseljevanje prebivalstva. Zedinjene države vrše nasprotno po vojni povsem novo politiko proti evropskemu vseljevanju in so skoro čisto zajezile dotok priseljencev iz Evrope. Njihovemu vzhledu sledijo tudi ostale kolonijalne dežele.

Z ustavitvijo prostega pretakanja ljudi, denarja in blaga pa se je gospodarski ustroj, kakor smo ga navajeni iz časov pred vojno, močno pretresel. Čeprav hudo trpijo kmetijske države zaradi krize vnovčevanja svojih pridelkov in so to krizo posledice vojne še poslabšale, so vendar industrijske države še v mnogo slabšem položaju. Jasno kažejo znake, čeprav ne splošnega preobljudenja, vendar vsaj preobljudenja v posameznih slojih ljudstva. Ta preobljudenost se vidi v hudi brezposelnosti in v pomanjkanju prostih službenih mest. Industrijski obrati so se izkazali sedaj preveliki in preštevilni. Če se ne bo v najkrajšem času zopet vsaj delno obnovilo predvojno svetovno gospodarstvo, bodo postavljene industrijske države pred hudo vprašanje, na kak način naj prilagodijo družabno razporeditev svojega prebivalstva izpremenjenim gospodarskim razmeram in kako naj odpravijo posledice predvojne industrijalizacije.

Ali je preobljudenje vzrok svetovnih gospodarskih težav

Mnogo ljudi pride pri razmišljanju o vzrokih današnjega gorja na svetu do pritrilnega odgovora na gornje vprašanje, o katerem je govoril te dni profesor na češkoslovaškem zavodu za socialne vede v Pragi dr. Boháč.

Na to vprašanje, je izvajal predavatelj, bi pač marsikdo brez daljšega premišljanja pritrilno odgovoril. Navajal bi pri tem, da še nikdar ni doseglo človeštvo tako naglega naraščanja prebivalstva kakor v zadnjem stoletju. Dejansko pa doslej nikakor ne moremo govoriti o kakšni preobljudenosti zemske oble. Danes cenijo človeštvo na približno dve milijardi duš. Tudi najbolj črno glede cenitve najvišjega števila ljudi, ki bi se še mogli preživeti na zemlji, priznajo, da bi se moglo preživeti pri prav zadovoljivih razmerah še vedno pet in ena četrtnina milijarde ljudi. Tudi čisto resni strokovnjaki cenijo število ljudi, katerih prehrana bi bila še prav dobro mogoča, na osem do deset milijard. Tudi ne moremo trditi, da meče možnost bodočega preobljudenja zemlje že v sedanost grozeče sence.

Kljub temu pa ima obljudenost v današnji svetovni krizi mnogo pomembnejšo vlogo, kakor smo navadno pripravljani verjeti. Neenakomerna razdelitev človeštva in proizvajalnih sredstev znači dejansko prav znatno nevarnost za bodočnost. Več kakor polovica človeštva živi tesno stisnjena v treh močno preobljudenih ozemljih: v Zapadni in Srednji Evropi, v Indiji in na sosednjih otokih in na vzhodnoazijski obali Tihoga morja. V teh pokrajinah imamo izrazito preobljudene pokrajine. Čeprav se pritisk preobljudenja

Preosnova Kmetijske družbe v zadrugo

V četrtek 29. t. m. se bo vršil izredni občni zbor Kmetijske družbe v Ljubljani. Zborovanje se bo začelo ob 11. dopoldne in bo v Delavski zbornici. Na dnevnem redu bosta samo dve točki: poročilo o poslovanju družbe v tekočem letu in sklepanje o preosnovi družbe v zadrugo. V to svrhu naj se sedanja družba razpusti in istočasno ustanovi namesto nje zadruga z istim imenom.

Pravil nove zadruge še nismo videli. Iz obvestila, ki smo ga prejeli iz krogov vodstva Kmetijske družbe, pa posnemamo naslednje podatke:

- 1.) Tudi zadruga bo imela ime Kmetijska družba in bo v stvari le nadaljevanje dosežanj družbe.
- 2.) Delovno območje Kmetijske družbe bo ostalo neizpremenjeno in se bo v nekaterih ozi-

Soteštčan:

Skrivnost občinske sirote

(Povest.)

«Kaj neki dela tukaj stric tako zgodaj?» je premišljevala. «Imeti mora nekaj važnega, da ni nikomur povedal. Ali koplje zaklad, ali pa ga bo žele zakopal.»

Gladež je naposled zasadi lopato v prst in slezal iz jame. Sédel je na star zaboj ter si oddahnil. Glavo si je podprl z obema rokama. Nenaadno pa je planil pokoncu; nedvomno si je bil nekaj domislil. Z naglimi koraki je odšel navzgor po stopnicah. Polonica je čula, kako je odklenil vrata ter jih čez nekaj časa zopet zaklenil.

Kakor je odšel, tako se je Gladež tudi hitro povrnil. S seboj je prinesel povezek cunj in čevlje. Skrta opazovalka je spoznala tujčevo obleko. Kar zbolelo jo je, ko je vrgel stric vse skupaj v izkopano jamo. Njegovemu početju se ni mogla načuditi. Lakomnik je spravil vendar vsako ponošeno cunj in raztrgano cokoljo. Tujčeva obleka pa je bila še skoro nova ter jo je bilo škoda zavreči. Zakaj je skopuh ni maral obdržati?

V kotu zraven jame je bila tema, tjakaj ni mogla posijati dnevna svetloba. Mladenka je opazila samo toliko, da se je stric pripognil in potegnul nekaj iz kота. Pri tem se je trudil in napanjal, kot bi bil vlekel hlod ali kamen. Ko je spravil skrivnostno breme do roba jame, ga je rategnil vanjo. Potem je začel zasipati.

Polonica se ni upala dihiniti. Ugibala je, kaj se je zgodilo. Morda je ponoči poginila kaka žival, katero je hotel stric skrivaj zakopati. Edino to se ji je zdelo mogoče; kaj drugega ni mogla tako hitro uganiti.

Brž je pogledala po hlevu, toda nastala ni nikake izpremembe. Ob kravji je skakljaj telček, ki ga je v mislih že zapisala neprijetni usodi. Tudi v svinjaku ni ničesar pogrešila. In vendar! Kdaj se bo vse to pojasnilo?

V veži sta se srečala z gospodarjem. Šel je mimo nje, kakor da mu je neprijetno, ker mu je prišla nasproti. Na obrazu mu je bilo zapisano, da je opravil nepošteno delo... Slednja poteza je razodevala strašno dejanje.

Mladenka mu je voščila dobro jutro. Stric je pogledal na tla in nekaj zagodel. Včasih ni bilo ne konca ne kraja povpraševanja, koliko je že naredila. Danes pa je šel molče na dvorišče.

Ko je skuhal zajtrk, ga je poklicala. Stric se je oglašil in prišel s temnim obrazom. Sédel je za mizo, toda jesti se mu ni ljubilo. Roka, s katero je držal žlico, se mu je tresla; najti ni mogel ne ust ne sklede, ki je stala pred njim na mizi.

«Kaj vam je, stric? Za božjo voljo!» Mladenka ga je gledala, sočutno in plaho obenem.

«Nič mi ni», je tajil v vidni zadregi. Nato je dostavil: «Čemu me tako vprašuješ?»

«Zbegani ste in nekam prepadeni. Ali se vam je kaj hušega pripetilo?»

«Nič», je zanikal. Priznal je le, da ni mogel spati.

Komaj se je premagala, da ga ni vprašala, kaj je delal tako zgodaj v zaprti kleti. Čemu je izkopal jamo in zakaj je vrgel vanjo tujčevo obleko. In naposled — kaj je bilo tisto, kar je s tolikim naporom privlekel iz temnega kота.

Kakor bi bil uganil njene misli, jo je Gladež po zajtrku naglo odkuril. Odšel je s sekiro proti gozdu. Povedal je, da se ne bo vrnil pred kosilom.

Neža je ležala v kamri ter se nemirno obračala. Ponudeni zajtrk je kratkomalo odklonila. Splah ni hotela mnogo govoriti.

«Teta, ali ste bolni?» je skrbelo rejenko. Žena ji ni odgovorila. Samo bolesten vzdih se je izvil iz njenih prsi.

Dekle jo je nadlegovalo: «Povejte mi, kaj naj vam skuham? Ako želite, vam grem po zdravnika...»

«Ni treba. Ničesar več ne potrebujem...»

«Recite vendar, s čim naj vam postrežem.» Polonica ni hotela odnehati. Bala se je za svojo rediteljico, čeprav je bila zanjo stroga in trda. Toda ako bi umrla, bi ne imela nikogar več na svetu. Pri stricu bi se ji nedvomno še slabše godilo.

Zaradi njene nadležnosti je morala Neža le nekaj povedati. Rekla je, da jo boli glava, a ji bo kmalu odleglo. Govorila je tiho z bolestnim glasom.

«Danes bom ostala pri vas», se je odločila mladenka. «Sami si vendar ne morete pomagati.»

«Delat pojdi!» jo je zavrnila. «Čim mi odleže bom prišla za tabo.»

rih celo razširilo. Družba ne bo samo nabavljala kmetovalcem gospodarskih potrebščin, temveč bo tudi vnovčevala in po potrebi celo predelovala kmetijske pridelke.

3.) Zadrudni delež bo znašal samo 10 dinarjev, zadrudno jamstvo pa nadaljnjih 10 dinarjev. Na ta način bo prav vsakemu kmetu omogočeno, da postane član družbe. Dosedanjim članom ne bo treba na novo prositi za sprejem, temveč bo zadostovalo, da podpišejo pristopno izjavo in plačajo zadrudni delež.

4.) «Kmetovalec» bo ostal še naprej družbeno glasilo. Naročnina zanj ne bo višja od dosedanje. Lahko pa se bo tudi več članov skupaj naročilo na list.

5.) Dosedanje podružnice bodo ostale še naprej in bodo lahko svobodno razpolagale s premoženjem, ki so si ga pridobile v dosedanjem delovanju.

6.) Preosnova v zadrugo bo dala Kmetijski družbi velike prednosti, ki jih uživajo zadruge pri nabavah za vojsko in druge državne ustanove, pri izvozu kmetijskih pridelkov, pri oprostitvi davkov in tako naprej.

7.) Ko bo Kmetijska družba zadruga, bodo člani stalni. Število članstva se potem ne bo več tako izpreminjalo, kakor se je dogajalo mnogokrat v zadnjih letih. Družba se bo zato lažje posvečala svojim gospodarskim nalogam.

O vsem tem bodo razpravljali in sklepali delegati podružnic na občnem zboru prihodnjega četrtka. Delegatom je ministarstvo za promet dovolilo polovično vožnjo, ki bo veljala od 27. do 31. t. m.

GOSPODARSTVO

Sejmi

27. decembra: Vitanje, Radeče, Vrhnika

28. decembra: Dob.

29. decembra: Maribor, Mirna peč.

31. decembra: Kočevje, Zagorje.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:

1 ameriški dolar za okrog 58 Din;

v devizah:

100 nemških mark za 1367.41 do 1378.71 Din;

1 ameriški dolar za 57.31 do 57.60 Din;

100 francoskih frankov za 224.65 do 225.77 Din;

100 češkoslovaških kron za 170.45 do 171.30 Din;

100 italijanskih lir za 294.01 do 296.41 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 236 do 241 Din.

Polonica se ni mogla spraviti od doma. Nekaj jo je gnalo v klet, tja, kjer je Gladež kopal jamo. Natanko mora ogledati tisti prostor, preden odide na delo. Nihče je ne bo motil pri opazovanju. Stric je odsoten, pa tudi ne slutiti, da ga je zalotila. Ako bi se mu le količkaj dozdevalo, bi se ne bil genil od hiše. Saj sta ga sama nezaupljivost in bojazen.

Pa glej čudo! Tam, kjer je videla Gladeža z lopato, je stala poveznjena kad na dolgih deskah. Ako bi jih mogla dvigniti, bi našla spodaj morda zrahljano prst, česar pa ne more storiti. Vedela je, da te posode poprej ni bilo tukaj; semkaj jo je postavil stric, da je zakril sledove. Zaman ni tega izvršil, ampak z nekim posebnim namenom. Kdaj bo izvedela, kaj se je godilo nocoj na tem prostoru? Nikjer ni bilo najti sledi, ki bi nekaj pomenila.

A vendar! Zakaj je Gladež prav danes tako čudno poparjen? In kaj se je pripetilo teti, da je nenadno obolela? Oba sta bila prejšnji dan še žila in dobre volje. Odkod ta hitra izprememba?

Kdo ji bo vse to pojasnil? Gladež je čudak, ki niti navadnih reči nikomur ne zaupa. Neža ni taka, kakor so druge ženske, ki vse izblebetajo. Sama pa s sosedi ni vajena občevati. Prepovedano ji je raznašati po vasi, kaj se godi v domači hiši.

Stric se je vrnil opoldne mirnejši, kakor je odšel zdoma. «Kje je Neža?» mu je bilo prvo vprašanje.

Ko je izvedel, da je žena ostala v postelji, se je silno prestrašil. Ves v skrbeh je stopil v kamro. «Vstani!» je poklical ženo. Njegov glas je bil proseč in mehok.

«Ne morem vstati», mu je žena prav tiho odgovorila.

«Zakaj ne moreš?» ga je zaskrbelo.

«Trudna sem... Noge me ne držijo...»

«Ali si bolna?» jo je sočutno vprašal.

Povedala mu je resnico: «Miha, z menoj je pri kraju. Vsa se tresem od slabosti... Vse moči so me zapustile...»

«Pa tako hitro!» se je začudil ter jo nejeverno gledal. V njegovem pogledu se je skrivala bojazen.

Neža je nadaljevala s trudnim glasom: «Miha, strah in žalost... Nocojsnje noči ni bilo treba...»

Vzdihnil je in rekel: «Nikar me ne spominjaj. Pozabi, kar je bilo...»

«Dogodki nocojsnje noči se razlivajo kakor strup po mojem telesu...» Poizkusila je sesti, a je omahnila na blazino.

«Pozabi», se je opravičeval na vse načine. «Kadar boš pozabila, boš ozdravela.»

«Tedaj bom umrla... Prav si rekel. Dovolj je takega življenja...»

«Ničesar nisem rekel», se je ustrašil njene sodbe.

«Ne zahtevaj od mene tega, kar ni mogoče...»

«Pozabi, Neža!» Vrgel se je čez njeno posteljo in javkal: «Ti ne smeš umreti! Ne zapusti me v najhujšem trenutku! Brez tebe bom obupal...»

Sajaste lonce ali ponve ... očisti kot bi trenil čistilka Vim!

Gospodinji se ni treba več mučiti, ako hoče svoje lonce in ponve očistiti od nesnage in saj. Saj za to je tukaj VIM! VIM z močno vsebino mila je enako dober za snaženje vse kuhinjske posode, naj bo iz aluminija, stekla, sklenine ali kovine.

VIM

ČISTILKA VIM ČISTI VSE!

V-3-10-32

Kratke vesti

== Zimski kmetijski tečaj v Trbojah. V četrtek 15. t. m. je bil na slovesen način otvorjen zimski kmetijski tečaj v Trbojah pri Smedniku ob na-

Prispela je Polonica, zato mu žena ni več odgovorila. Dekle se je naslonilo na vzglavje in jokalo. Njena žalost je bila tem večja, ker je videla jokati strica, kateremu se ni tako hitro užalilo.

Bolnica ju ni mogla poslušati. Obrnila se je v steno in molčala.

Gladež se ni dal utolažiti. Gledal je nevarnost, a ni vedel, kako bi se ji izognil. Rad bi bil dvignil oči proti nebu, toda zavedal se je strašnega greha. Dokler ne opere tega grdega madeža, tako dolgo mu Bog v svoji neskončni pravičnosti ni more pomagati.

Polonica je spoznala, da teti jokanje ne koristi, marveč ji škoduje. Obrnila si je solze in rekla: «Stric, jaz pojdem po zdravnika...»

O tem pa Gladež ni mogel slišati. «Ne pojdeš», je nejevoljno zamrmral, čeprav bi bil pripravljen dati polovico imetja, da bi mu žena ozdravela.

«Zakaj ne smem iti?» je zabolelo mladenko. «Ne pojdeš», je uporno ponovil. Pametnega razloga ni hotel navesti. Samo on je smel vedeti, da se boji zdravnika zato, da bi njegovo bistro oko česa ne opazilo. Z boljšimi ljudmi se skupaj ni rad ukvarjal.

Tudi teta se je pridružila možu in odklonila zdravnika. Izgovarjala se je, da ne bo nič pomagalo. «Prepoznaj» je trdila. «Zame ni več zdravila.»

Kmalu je vedela na Vrhovju slednja hiša, da je Gladežica nevarno obolela. Vaščani so novico sprejemali brez sočutja, zakaj med njimi in med Gladežem ni bilo pravega prijateljstva. Neža ni

vzočnosti županov občin Smednika, Vogelj, Hrastja in Mavčič, šolskih upraviteljev gg. Rupreta, Travena in Rozmana, nadalje sreskega načelnika Mr. Ogrina, sreskega kmetijskega poročevalca Sutišča in drugih. Udeležencev je bilo okrog 60, in sicer samih gospodarjev in odraslih kmečkih mladeničev. Tečaj je otvoril s primernim nagovorom sreski načelnik. Na kratko je orisal današnji hud položaj kmetijstva, ki v teh razmerah tem bolj zahteva strokovno izobrazbo. Sreski kmetijski poročevalec je pojasnil postanek in ustroj zimskih kmetijskih tečajev, ki nudijo kmetovalcem obsežen strokovni pouk in tako nadomeščajo kmetijsko šolo. Takoj nato so se pričela predavanja, ki bodo trajala do 23. t. m.

— **15 milijard izseljenskih prihrankov v 15 letih.** V Splitu je ob priliki izseljenskega tedna Fran Lupis-Vukić, ki se je dolga leta trudil z organizacijo Jugoslovenov v prekomorskih deželah, predaval o pomenu izseljencev za gospodarsko življenje v njihovi domovini. Predvsem je predavatelj poudaril, da se izseljevanje iz Jugoslavije nikakor ne da primerjati z begom iz drugih držav. Iz ostalih evropskih držav potujejo čez morje po večini delavski sloji, ki se nikoli več ne povrnejo v svojo domovino. Izseljenec iz Jugoslavije je pa samo začasen izseljenec; v svet gre samo zato, da podpira svoje gospodarstvo v domovini. Mnogi kraji v Jugoslaviji so naravnost odvisni od usode svojih izseljencev. Samo v Splitu je bilo v zadnjih letih založenih v razne svrhe najmanj 200 milijonov dinarjev izseljenskih prihrankov. Od 1. januarja leta 1919. se je vrnilo v domovino več kot 500 jugoslovenskih izseljencev, ki so prinesli domov najmanj 15 milijard dinarjev prihrankov. Poleg tega so podpirali tudi različna dobrodelna društva. Tako je dobilo društvo »Hrvatski Računski« ki podpira siromašne kmečke otroke, da se morejo izučiti obrti, od izseljencev blizu pet milijonov dinarjev. Srbsko društvo »Privrednik«, ki ima enake cilje, je dobilo od izseljencev tudi pet milijonov dinarjev. Milijoni izseljenskih prihrankov so se porabili za zidavo šol in cerkva. Do leta 1928. je šlo izseljenem še precej dobro. Ko so se pa začele gospodarske težave, tudi v Ameriki niso več cvetele rožice. Tako so zaradi poloma bank v Ameriki izgubili jugoslovenski izseljeneci najmanj tri milijarde dinarjev prihrankov. Tudi v domovini so bivši izseljenci, ki so imeli svoj denar naložen še v Ameriki, delno zaradi poloma, delno zaradi moratorija

nekaterih bank izgubili znatne vsote. V prvih šestih povojnih letih je prišlo v Jugoslavijo vsako leto več kakor eno milijardo izseljenskih prihrankov. Brez tega dotoka tuje valute bi ne bila mogoča ustaljenost dinarja. Odkar so nastopile gospodarske težave, se je dotok tega denarja seveda zmanjšal. Leta 1930. je prišlo še 739 milijonov, leta 1931. samo 375 milijonov, za tekoče leto pa lahko računamo na 400 do 500 milijonov dinarjev. Kljub težavam je naši državi še vedno ostal dotok denarja.

— **Elektrifikacijska dela Kranjskih deželnih elektrarn.** Kranjske deželne elektrarne so sedaj na podlagi odobritve z dne 30. marca t. l. dovršile elektrifikacijo občin Trzina, Depale vasi, Loke, Mengša, Most, Suhadol, Podgorja, Križa, Kaple vasi, Miake, Klanca, Nasovč, Lahovč, Zaloga, Vodic, Smednika, Mavčič, Hrastja in Vogelj.

DOPISI

— **BLANCA.** Iz Blance pride redkokdaj kak glas v časopise. Vzrok je ta, da so ljudje poparjeni in žalostni, saj še vedno čutijo posledice strašne vremenske nesreče dne 10. avgusta letos, ko jim je toča skoro vse uničila. Banske uprava je sicer priskočila na pomoč z denarno podporo, neizogibno pa je bila potrebna še pomoč v pridelkih. Občina je sicer ukrenila potrebne in je tudi že naročila nekaj vagonov koruze po znižani ceni. Ljudje so to koruzo tudi že plačali, koruze pa še ni. Bila bi nujna potreba zlasti zdaj, ko se bližajo prazniki, da bi ljudje imeli vsaj koruzen kruh. Tukajšnja društva in drugi se sicer trudijo, da bi olajšali to nezno gorje. Dosežejo pa le malo, ker je povsod le preveč ubogih in pomoči potrebnih. — Dne 1. t. m. se je vršila proslava uedinjenja na tukajšnji osnovni šoli. Udeležili so se je poleg šolskih otrok tudi predstavniki korporacij. Proslava je prav dobro uspela. — Dne 8. t. m. je predvajalo Kolo jugoslovenskih sester igro »Nežka z Bleda«. Igra je v vsakem oziru uspela. Vse vloge so bile izvrstno podane. Za obe navedeni prireditvi gre največja zasluga tukajšnji učiteljici gđi. Eli Pukmaistrovi. — Tukajšnje šolo obiskuje nad 160 otrok. Vse te otroke poučuje od začetka letošnjega šolskega leta sama že imenovana učiteljica. Trudi se noč in dan, da vrši pouk kolikor mogoče v redu, kar pa seveda ni določa mogoče. Nujno potrebno je, da se namesti na tukajšnji šoli

zadostno število učiteljev (prej so bili štirje); sicer bodo otroci začeli zaostajati. — Tukajšnje gasilno društvo priredi 26. t. m. veseloigro »Trije ptički«, na katero se vsi okoličani vladno vabijo.

— **BREGANA.** Sokol je priredil v nedeljo 11. t. m. v proslavo sokolskega praznika slavnostno akademijo z zelo peštrim sporedom. Akademijo je otvoril starosta br. Rajčević ter v kratkih potezah očrtal pomen tega dne. Nato pa so sledili nastopi vseh telovadnih oddelkov. Moška deca, naraščaj in članstvo so nastopili z lepimi skupinskimi vajami, a ženska deca in naraščajke so izvajale vaje s petjem. Zelo skladna je bila ritmična vaja članic s spremljevanjem pevskega zbora. Razen telovadcev sta nastopila tudi mladinski pevski odsek in članski pevski zbor.

— **KOSTANJEVICA NA KRKI.** Na zelo prisrčen način so bili preteklo nedeljo po deseti maši obdarovani šolski otroci tukajšnje osnovne šole. 103 učenci in učenke so prejeli božičnico v raznem blagu. V poštev so prišli otroci najrevnejših staršev, ki so obenem v šoli marljivo. Čast tukajšnjemu učiteljskemu osebju in občini, ki s tako vnamo vsako leto priredita božičnico. — V Cerneči vasi je bilo na dvorazrednici istočasno obdarovanih 38 otrok.

— **MALA NEDELJA.** Po dobro uspeli akademiji se sokolska četa prav pridno pripravila na uprizoritev narodne igre s petjem »Legionarij«, ki bo v začetku februarja. Tudi v telovadnici bo postalo bolj živahno, k čemer bo bo pripomogel novopostavljeni drog. Postavitev bradije sledi v najkrajšem času. Tudi za razna poučna predavanja v zimskem času bo preskrbljeno. Zato se vabi vsa poštena, zavedna mladina kakor tudi vse drugo napredno občinstvo, da vstopi v sokolske vrste.

— **SV. LOVRENC V SLOVENSKIH GORICAH.** O nas se malo čuje v »Domovini«, pa vendar imamo tudi mi precej novic. Pred kratkim nas je obiskal naš narodni poslanec g. Lovro Petovar, ki nam je obširno poročal o delu v narodni skupščini in o raznih vprašanjih, ki zadevajo v teh hudih časih našega kmeta. Naposled je g. poslanec še dajal pojasnila na razna vprašanja volilcev, ki se jih je zbralo okrog 100. — Tukajšnja kmetijska nadaljevalna šola, ki jo vodi že tretje leto učitelj g. Franc Vičar, je pričela v četrtek 15. t. m. zopet redna predavanja. Da je za naš kmečki naraščaj taka ustanova prepotrebna, nam potrjuje dejstvo, da je do sedaj končalo prvi n

izraela prijateljic, ker ni marala, da bi je kdo izkoriščal. Kar je komu posodila, to je izterjala do slednjega beliča.

Da bo bolezen ženo izpembenila, tega sosedo niso pričakovale. Pač pa se jim je ponujala priložnost ogledati, kako je pri hiši, kamor doslej niso pogosto hodile. Ne iz usmiljenja, marveč iz same radovednosti se je prizibala ta in ona k bolnici ter ji svetovala kako domače zdravilo. Vsaka ji je ob odhodu želela zdravje, čeprav so govorili vsi znaki, da se ji bliža zadnja ura.

Taki obiski so bili Gladežu zoprni in nadležni. Ni mu ugajalo, ker so ga babnice neprestano opazovale. Slišal je marsikako pikro opazko, katero je moral mirno požreti. Prej bi bil opravičivkam pokazal vrata, a zdaj pod mučnim bremenom vesti je moral potrpeti. Kdo vé, kaj bi mu vrgle v obraz, ako bi prišlo do prepira.

Prvo noč je ostal Gladež pri ženi ob bolniški postelji. Polonica je bila trudna ter je šla počivat. Zvijal se je in stokal, ko je gledal bolno ženo. Zbolela je po njegovi krivdi — ta zavest mu je sekala grozovito rano. Skrito je še, kar je bil storil, in že ga tepe zaslužena kazen. Kaj bo šele tedaj, ko ga bodo kazali s prstom in kričali: »Ubi-jalec!»

Bolnici se je slabšalo od minute do minute. Ležala je nepremično; njen obraz je razodeval silne muke. Dihala je počasi in globoko.

«Umira!» Gladež se je prestrašil in planil pokoncu. Zgrozil se je v domišljiji, da tudi njega grabi smrt s koščeno roko.

«Neža!» Sklonil se je ter jo rahlo pobožal. Njeno čelo je bilo oznojeno in mirno.

«Pusti me!» je dahnila komaj slišno. «Nikar se me ne dotikaj!»

Plaho jo je pogledal in rekel: «Neža, zakaj mi braniš?»

«Bratovo kri si prelivaj...» Odrimila je s kolencem njegovo roko ter se obrnila proč od njega. «Odpusti!» je jecjal z jokavim glasom.

«Odpuščam, toda posledice bodo ostale...»

«Kakšne posledice?» je okamenel pred bolnico.

«Mene si spravil v grob in tebe bo grizla vest, dokler ne prideš za meno...»

Miha ni mogel odgovoriti. Neža je govorila resnico. Ali bo mogel prenesti vse, kar ga čaka zaradi njegovega zločina? V silni zmedenosti bo morda kaj izbleknil... Najmanjša besedica bi ga izdala...

Nadaljeval je po mučnem molku: «Neža, zavoljo tega ne smeš umreti. Storil sem največji greh, a se hočem spokoriti. Žal mi je, ker te nisem poslušal. Odslej bo tako, kakor boš ti hotela. Povej mi, ali imaš kakšno posebno željo?»

Bolnica je rahlo prikimala. «Zelim se izpovedati... Pošlji po duhovnika...»

Gladežu je izpomenilo barvo. Želja, katero je izjavil iz bolne žene, je bila taka, kakršne se ni nadejal. Kako naj odkloni njeno prošnjo v naslednjem trenutku? Njen pogled je bil tako mil in beseda polna zaupanja, ko je izgovorila: «Samu to željo mi izpolni!»

Toda kako naj ji ustreže, ko je prav tukaj zasluhlil novo nevarnost. Neža bo spovednika kaj omenila... Zanesla mu bo, kaj se je zgodilo... O spovedni molčečnosti sicer ni dvomil, a duhovnik bo le vedel... Pokazala mu bo zločintca, ki je umoril brata... Zato ji ni mogel ugoditi. Upiral se bo, dokler bo mogel, zakaj samega sebe ne more pokopati.

Bolnica pa ni nehala prositi. «Povejte gospodu župniku, da sem nevarno obolela. Pridejo naj, čim se bo zdanilo. Prinesejo naj tudi poslednje olje!» Njen glas je bil skoro že nerazločen.

Mož ji ni obljubil, pa tudi ne odklonil. Ni ji hotel povedati, kakšen sklep je dozorel v njegovi črni duši. Tisto noč nista več govorila.

Bolnica je trpela vdano v sladkem pričakovanju nebeske tolažbe. Izpovedala se bo odkrito in brez zvijače. Bog ji bo odpustil in duhovnik ji bo dal odvezo. Mirno bo potem stopila čez prag večnosti pred pravičnega sodnika.

Miha je proti jutru nekam izginil. Nadomestila ga je Polonica, ki je vstala, čim se je zdanilo.

«Ali že gredo?» je vprašala teta s tihim glasom.

«Kdo?» Mladenka ni vedela, kaj pomeni njeno vprašanje.

«Gospod župnik bodo prišli, je šepetala bolnica s sladkim zadovoljstvom. Miha jih bo pri-vedel.»

drugi letnik že okrog 60 kmečkih fantov. Tudi dekleta se pridno pripravljajo za gospodinjski tečaj, ki se bo pričel prve dni januarja.

SV. LENART V SLOVENSKIH GORICAH. (Smrtna kosa.) Smrt je začela v zadnjem času svojo žetev. Komaj nekaj tednov je od časa, ko je zagrnil grob nepozabnega mladeniča Jožeta Schönwetterja, pa se je spet oglasila pri nas smrt in vzela družini Samečevi iz Zamarkove najmlajšega sina Jureka, ki je obiskoval prvi razred ljudske šole in bil prav marljiv učenec. Umril je za zavratno morilko jetiko. Te vrstice naj bodo v tolažbo žalujočim staršem, ki se ne morejo potolažiti zaradi izgube svojega sinčka.

SKOFJA LOKA. Ker se potikajo zadnje čase po škofovškem okraju čedalje čehče neznanca sumljivega obnašanja, vabimo vse prebivalstvo v njegovo lastno korist, da nezane ljudi prijavljajo oblastvom. Varnostni organi so sicer vedno budno čuječi, vendar jim tudi ni vedno mogoče imeti vseh naselij pred očmi. Le z ljudsko podporo bo uspelo priti raznim nevarnim rokotalhom na sled. Najbolje je, ako se določi v vsaki posamezni vasi preudaren človek, ki bo ob potrebnih prilikah takoj obvestil oblastva. Pojdite ob lastvom na roke!

ZAGORJE PRI KOZJEM. V času največje krize, ko marsikateri kmet nima denarja niti za vžgalice in sol, ne za obuvene in obleke, se izterjavajo zneski za zgradbo župnijskega svinjskega hleva. Stroški za hlev so znašali okoli 25.000 dinarjev, tako da je bilo vsakemu posestniku predpisano 98% na neposredne davke. Razen tega mora vsak posestnik dati še bera, da si ima nadarbinna več pesestva, kakor ga ima marsikateri kmet. V teh hudih stiskah prosimo narodne poslance in senatorje za pomoč.

Politični pregled

V Beogradu se je 18. in 19. t. m. vršila konferenca Male antante.

Na štirih sejah so zunanji ministri zavezniških držav, Jugoslavije, Češkoslovaške in Rumunije, razpravljali o političnem položaju in so se v vseh vprašanjih sporazumeli. Pri tej priliki je bilo vprašanje razorožitve predmet posebnih razprav, ki so dovedle do sklepov o skupnem postopanju, ko se bo januarja v Ženevi nadaljevalo razorožitveno posvetovanje.

Zunanji ministri Male antante so prav tako smatrali za potrebno, da se organizacija Male antante prilagodi sedanjim potrebam, tako da bo mogla čim uspešneje izvajati svojo razširjeno nalogo. Zato so sklenili, da izpopolnijo organizacijo Male antante in v to svrhu

ustanovijo svet Male antante, ki ga bodo sestavljali vsi trije zunanji ministri,

in ki bo stalna organizacija za čuvanje koristi vseh treh držav. Svet se bo redno sestajal vsaj trikrat na leto in bo proučeval tekoča vprašanja zunanje politike, istočasno pa tudi vprašanja, ki posebej zanimajo tri države in njihove vzajemne odnose. Prav tako

se organizira stalno tajništvo Male antante,

da bo pripravljalo delo za svet Male antante in stalno pospeševalo sodelovanje vseh treh držav Male antante tako na političnem kakor na gospodarskem polju med njimi samimi in pa z ostalimi državami Srednje Evrope; pripravljalo bo tudi snov o splošni zunanji in gospodarski politiki. Prihodnji sestanek sveta Male antante bo v Ženevi meseca februarja 1933.

Pretekli teden je finančni minister izročil narodni skupščini

nujni zakonski predlog o naknadnih kreditih v znesku 147 milijonov dinarjev

za tekoče proračunsko leto. Ta denar je potreben predvsem za omiljenje brezposelnosti (za javna dela in podpore), za pokojnino in za obnovljene srednje šole. Krili se bodo ti krediti iz enoletne in redne doklade na vse neposredne davke (izvzet je davek na poslovni promet) in iz povišanja taks. Izredna doklada bo znašala za vsakih 100 Din do 5000 Din 1 odstotek, od 5000 do 10.000 Din 1-5 odstotka, od 10.000 do 50.000 dinarjev 2 odstotka in tako naprej. Taks je zvišana cela vrsta.

Po državnih pogajanjih je naposled

sestavil v Franciji novo vlado Paul Boncour.

Boncourjeva vlada se opira v glavnem na radikale in levičarski centum. Splošno prevladujoče mnenje, da francoska zunanja politika ne bo zapustila dosedanjih smeri.

Božični in novoletni pozdravi

Beograd. Vesele božične praznike želiva vsem čitatelcem in čitalkam Angela Čopova in Tiška Šramlova.

Beograd. Vesele božične praznike želimo slovenski fantje, služeči pri bolničarski četni v Beogradu, vsem domačim, posebno domačim dekletom: Avgust Zupan, Janez Kramar, Iv. Planinšek, Franc Čretnik, Jožef Kotnik, Miha Hriberšek, Ivan Senica, Jožef Uršič, Josip Jurič, Miroslav Urbas, Vekoslav Žagar, Ivan Horvat, Franc Guzi, Ivan Maglič, Miha Kranc, Ivan Kožar, Peter Detela, Ivan Golob, Anton Prešček, Franc Krivograd, Jožef Krivograd, Jožef Kalčec in Janez Arh.

Beograd. Slovenski fantje, orožniki iz orožniške šole v Beogradu, želimo bračcem »Domovine«, zlasti fantom in dekletom, vesele božične praznike in srečno novo leto: Karlo Seliškar (Brezovica pri Ljubljani), Feliks Krajac (Nurberg pri Puju), Anton Zajšek (Hajdoše na Dravskem polju), Jožef Horvat (Krka pri Stični), Anton Virand (Ljiljenci pri Turjaku), Andrej Planinšek (Gornja Kungota pri Mariboru), Mihael Podmenih (Hrastnik),

Franc Groboljšek (St. Lampert pri Litiji), Alojzij Kralj (Raka pri Krškem) in Franc Manček (Planina pri Sevnici).

Beograd. Fantje iz kraljeve garde želimo čitateljem in čitateljicam »Domovine« vesele božične praznike in obenem srečno novo leto: Martin Lubšina (Sela pri Brežicah), Franc Šnid (Ponikva), Franc Kokovnik (Sv. Jurij ob Taboru), Anton Jovgel (Rimske toplice), Matija Cider (Konj pri Litiji), Helmut Grutščajber (Sevnica), Alojzij Hriber (Ljubljana).

Belj Potok pri Beogradu. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem bračcem in bračkam »Domovine« orožniki s postaje v Belem Potoku: Franc Drašler (Brezovica pri Borovnici), Franc Sušnik (Savica pri Bohinju), Ludovik Filipič (Sv. Tomaž pri Ormožu) in Jože Kotnik (Slivnica pri Mariboru).

Bitelj. Srečno božič želijo čitateljem in čitateljicam, našim dekletom, slovenski fantje podoficirji in vojaki, služeči pri pehotnem polku v Bitolju: narednika Adolf Borovinšek in Anton

«Jaz ne vem ničesar o tem», si je mislila na tihem in odšla na dvorišče. Tam je poklicala gospodarja. Oglasil se ji je zaspano nekje na hlevu, kamor se je bil odstranil z namenom, da bi nekoliko zadremal.

«Po gospoda pojdite!» ga je kratko opomnila. «Jutri, ji je odvrnil.

Zavrnila ga je očitajoče: «Stric, jutri bo prepozno...»

Mož ji ni odgovoril.

Dekletu se je mudilo. Reklo je odločno: «Ako ne greste vi, grem po soseda...»

«Ne pojdeš?» Urno se je spustil s hleva ter ji zastavil pot do soseda.

Zasukala se je po prstih in rekla: «Stric, pojdem pa sama...»

«Kam? Kdo ti je dovolil?»

«Cemu pa odlašate?» jo je vznemirilo.

«Molči!» se je zadr. «To je moja zadeva.»

Mladenka ni izgubila poguma. Prvič v življenju se mu je postavila po robu. «Ni lepo, da puščate ženo brez poslednje tolažbe. Nisem mislila, da ste takšni... Teta pač ni tega zaslužila.»

«Tih!» ji je zapovedal še bolj osorno. «Ti me ne boš učila. Pobrli smo te na cesti, ko te ni nihče maral. Dorasla si v izobilju, kruha si se preobjedla. Odtod je tvoja nevhvaležnost. To imam za plačilo.»

Zivo so zadelo Polonico tako očitki. Marsikaj bi mu bila rada oponesla, a se je zdržala zaradi bolne tete. Tolažila se je s tem, da se bo kmalu izpremenilo. Po tetini smrti pojde takoj od hiše.

Gladež je bil človek, ki se je anglo razburil, a prav tako hitro pomiril. Celo žal mu je bilo, da se je prej pretirno izrazil. Tako se je začel dolikati Polonici, katero je poprej razžalil. Bal se je zamere in neprijetnih posledic. Ako bi odšla zdaj, bi jo silno pogrešal. Novo obleko bi ji kupil brez ugovora, tudi denarja bi ji dal ter bi je ne vprašal, kam ga bo dejala. Samo duhovnika naj mu nikar več ne ome...

Polonica je spoznala, da ničesar ne doseže. Pomagala ni ne lepa ne grda beseda. Poizkusila je ponovno in rekla: «Ako umrje teta neprevidena, boste imeli na vesti njeno dušo.» Pa tudi to ni pomagalo. Stric je ostal slej ko prej trdovraten.

Vsa potrta je odšla nazaj v bolniško sobo. Teta jo je nestranno pričakovala. «Ali še ni gospoda?» se je glasilo njeno prvo vprašanje.

«Ne bodo prišli.» Dekle ni moglo lagati.

«Zakaj ne pridejo? Kje je Miha?»

«Pred hlevom na dvorišču.»

«Zakaj ne opravi, kar je obljubil?»

Polonica je vzdihnila, preden je nadaljevala: «Stric ne marajo slišati o duhovniku. Nisem jih mogla pregovoriti.»

Po velem obrazu bolnice je zdrknila svetla solza. Rekla pa ni drugega kakor: «O Bog, odpusti mi moje grehe!»

Kakor na straži je stal odslej Gladež zunaj pred vrati. Pazil je na Polonico, s kom je občevala. Vsako količkaj sumljivo osebo je neprijazno odslovil. Posebno hud je bil na zgovorne ženice.

Nobena ni smela več obiskati bolnice. Tudi sam je prišel k njej le do praga. Poglejal je skozi vrata ter se hitro umaknil. Videlo se je, da mu je hudo, a ni hotel odkriti svoje bolečine. Odkod njegovo čudno početje?

Mladenka je poizkusila vsak dan, a brez uspeha. Zaman je govorila trdovratniku o peklju, ki požira zakrnjene duše. Gladež se ni dal ostrašiti.

Nekega jutra je opazil, da se je Polonica preoblekla ter se hotela izmazniti od doma. Z bolnico sta se skrivaj dogovorili. Dekle je namenjeno v župnišče. Preprečiti mora njune načrte.

Dohitel jo je ter jo zgrabil za obleko. «Kam greš?» jo je vprašal z glasom, da je kar vztrepetala.

«Po gospoda.» Povedala mu je resnico in dostavila: «Teta bodo zdaj zdaj ugasnili...»

«Ne pojdeš!» ji je prepovedal, da si ga je pretreslo, ko je slišal, da prihaja smrt v njegovo hišo.

«Pojdem!» Izkušala se mu je izviti. «Zakaj ne privedete teti duhovne tolažbe? Nič vam ne bo treba za to plačati...»

«Vendar ne pojdeš. Ali veš, da ne dovolim?»

«Pa nimate povoda...»

«Nimam? Tako govoriš, kakor misliš.» Prijel jo je za obe roki ter jo vlekel nazaj na dvorišče. Tu se mu je izvila iz rok in zbežala v vežo, odkoder je zopet odšla skozi druga vrata.

Gladež se je upehal ter je ni mogel več loviti. «Le pojdite!» je kričal za njo iz veže. «Preden prideš z duhovnikom, bom visel na vrvi...»

Turek (Ptuf), podnarednik Anton Slehovec (Sv. Anton v Slovenskih goricah), kaplar Franc Dobro (Kovor pri Trziču) in redov Jožef Kocbek (Sv. Anton v Slovenskih goricah).

Carevo selo. Vesel božič in srečno novo leto želi čitateljem in čitateljicam našega lista «Domovine» graničar v Carevem selu Franjo Potočnik (Zetale).

Debar. Slovenski fantje, ki služijo kralju pri pehotnem polku v Debru, želijo bralcem in bralkam «Domovine», posebno dekletom, vesele božične praznike in srečno novo leto; podnarednik Franc Kovač; redovi: Janez Drevenšek, Vencelj Pulko, Jožef Gregorinčič, Martin Mavrič, Franc Pesek, Janez Krapša, Janez Rojko, Franc Gregorec, Anton Jus, Alojzij Ungar, Jožef Cener, Martin Mlakar, Mihael Malič, Franc Poharec, Mihael Senčar, Rudolf Rae, Karel Čeh, Lovrenc Cizer, Ivan Filipič, Franc Pravič, Rudolf Kovač, Vinko Primožič in Janez Kukovec.

Djakovica. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem bralcem in bralkam «Domovine», posebno dekletom in fantom, slovenski fantje vojaki, služeci v Djakovici: Leopold Razboršek (Loče), Jožef Hibler (Rogaška Slatina), Janez Janžekovič (Rucmanci), Mihael Polanec (Oplopnica pri Konjicah), Jožef Podkubovšek (Ziče pri Konjicah), Franjo Pirš (Zgornje Laže pri Poljanah), Franjo Podgoršek (Luščekva vas pri Poljanah), Jakov Vidovič (Sv. Barbara v Halozah), Karel Sever (Požarovci), Peter Sinrajh (Fala), Viljem Žog (Vidonci).

Kičevo. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo slovenski fantje vojaki, služeci pri pehotnem polku Cara Lazarja v Kičevu: kaplari: Henrik Lenarišič (Dolič), Franc Verlak (Bukovci), Franc Švagan (Studenice), četni pisar Janez Skok (Velika Nedelja), Franc Golob (Dornava), Franc Grimšič (Vurberg), Martin Dobnik (Zlatoliče), Mihael Višnjor (Ziče), Peter Kamenšek, Jožef Nežman in Andrej Artič (Sv. Rok ob Sotli), Peter Šinko (Rogaševci), Štefan Flegar (Kupšinci), Anton Gobec (Rjavica), Valentin Strašek (Gabernik), Janez Voršič (Moravci), Martin Verhovnik (Slovenska Bistrica), Boštjan Fakin (Stoperce), Jakob Petrovič (Studenice), Anton Jug (Košaki), Konrad Kurnik (Slovenska Bistrica) in Vinko Skerbiš (Mostečno).

Kragujevac. Slovenski fantje, služeci pri pehotnem polku v Kragujevacu in mitraljeski četi, želimo vsem slovenskim fantom in dekletom, zlasti svojcem vesele božične praznike in srečno

novo leto: Maks Bezeljak in Ivan Puntar (Unec pri Rakeku), Alojzij Ilnikar (Trebnje), Tomo Roškaj (Kočevje) in Jožko Trček (Cesta pri Logatecu).

Mirna pri Bregih. Rudarji pri rudniku Mirni pri Bregih poleg Koprivnice (savska banovina) želijo vesel božič in srečno novo leto čitateljem in čitateljicam: Ivan Sentišek, Rudi Cižmek, Karel Gabrič, Viktor Ribič, Leopold Cižmek, Franc Budna, Jože Božičnik, Ivan Pinterič, Ivan Amon, Martin Bedene, Jože Marinko, Maks Budna, Andrej Hlastan, Jože Budna, Anton Klun, Jože Šerbec, Ivan Dvoršek, Anton Dušič, Jože Kozole, Maks Kozole, Miha Šuln, Janko Šprager, Franc Gradišek, Jože Polutnik, Anton Ferlan.

Mraclin. Loškopotški fantje in mošje, zaposleni kot delavci pri zagrebški tvrdki Filipa Deutscha Sinovi v gozdu Dobravi v Mraclinu, želimo svojcem, znanecem in prijateljcem vse potoške doline vesele božične praznike in srečno novo leto: Alojzij, Jožef, Franc in Anton Bambič, Anton Gregorič, Ivan Samsa, Jakob Košmrli, Josip Debeljak, Franc Krže in Franc in Andrej Kovačič.

Niš. Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem bralcem in bralkam «Domovine» želimo slovenski fantje ordonanci v štabu konjeniške divizije v Nišu: Franc Muster (Gorica pri Krškem), Janko Bračička (Metlika), Jože Jeglič (Orešje pri Smarjeti), Anton Antončič (Hrib pri Stični), Janez Vajdič (Prelazko), Božidar Ribič (Vrbosko), Avgust Voršnik (Marenberg).

Niš. Vsem čitateljem «Domovine» želimo zadovoljne božične praznike fantje vojaki iz Niša, služeci pri kolesarskem bataljonu: Andi Kužner (Rogaška Slatina), Franc Vrstavnik (Brežice), Franc Švigel (Ljubljana), Anton Majcen (Rogaška Slatina), Ivan Grabec (Ljubljana), Vinko Janež (Celje), Karlo Kregar (Velike Rodne), Josip Strašek (Perneg), Jožek Okroški (Topole), Franc Završnik (Št. Vid nad Ljubljano), Dušan Doljak (Logatec).

Priština. Slovenski fantje, ki služimo pri artiljerijskem polku v Prištini na Kosovem polju, žele vesel božič in srečno novo leto: Franc Močnik (Ponikva od južni železnici), Josip Rojnik (Braslovec pri Celju), Anton Prešiček (Kozje pri Rajhenburgu), Maks Korelec (Št. Rupert na Dolenjskem), Josip Zurga (Št. Vid na Dolenjskem), Alojzij Odlazek in Alojzij Štrojanšek (Trbovlje), Franc Matus (Št. Jernej na Dolenjskem), Franc

Sevljak (Litija), Franc Slemenšek (Vojnik pri Celju), Josip Guzej (Galicija pri Zalcu), Vilko Hanžič (Gomilsko pri Celju), Matevž Lovše (Vače pri Litiji).

Prizren. Slovenski fantje, ki služijo pri pehotnem polku v Prizrenu, želijo vesel božič svojcem, sorodnikom in prijateljcem, posebno pa slovenskim dekletom: Anton Rožič (Pišce pri Brežicah), Ferdinand Fridrih (Podgrad pri Koblju), Ferdinand Jesenek (Tinje), Simon Gomevnik (Selnica ob Dravi), Anton Šopinger (Sv. Duh na Ostrem vrhu), Ignac Boček in Ignac Juhart (Nadgrad pri Koblju).

Sombor. Slovenski fantje orožniki, gojenci XXXI. tečaja orožniške šole za dunavsko banovino, želijo vsem čitateljem in čitateljicam vesele božične praznike in srečno novo leto: Josip Stermečki, Pavle Čretnik, Štefan Šimič, Janko Čap, Franjo Plavček in Josip Majcen.

Srb v Liki. Slovenski fantje orožniki, služeci v Sabu (L'ka) žele čitateljem «Domovine» vesele božične praznike in zadovoljno novo leto: kaplarji Viktor Praznik, Štefan Lepča in Nikolaj Črnič.

Strumica. Vsem fantom in dekletom, a zlasti svojcem želimo vesel božič in srečno novo leto slovenski fantje, služeci pri pehotnem polku v Strumici: Milan Zemljak (Ljubljana), Rafael Maurer (Hrastnik), Herman Lakner (Koprivnica), Cetinski (Koprivnica), Lado Vukan (Dolnja Lendava), Stanko Grebenjak (Peteševci), Vendel Koša (Čentiba), Belo Istvan (Dolina), Štefan Šabjan (Črensovci), Ivan Sabotin (Bogojina), Karel Duh (Melinci).

Subotica. Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem naše ljube «Domovine» in pa ljubkim slovenskim dekletom želijo slovenski fantje orožniški kaplarji, služeci v Subotici: Janko Čop (Spodnje Gorje), Jožef Strmečki (Bizeljsko pri Brežicah), Peter Mesec (Škofja Loka), Rudolf Vidic (Grobče) in Alojzij Urbine (Ljubljana).

Veliki Bečkerek. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo bralcem in bralkam «Domovine» slovenski fantje orožniki, gojenci orožniške pripravne šole v Velikem Bečkereku: Andrej Jerina (Logatec), Franc Škulj (Brežje), Andrej Novak (Logatec), Franc Čepiak (Gornji grad), Anton Ggrinc (Karlovea), Jožef Vašl (Sv. Andraž), Vinko Zupanc (Voglje), Fran Zupanc (Rifnik), Janez Srnko (Zgornja Sv. Kungota), Iv. Volčina (Vojnik), Ant. Krivec (Št. Ju-

Ves obupan je planil iz veže. Videlo se mu je, da res namerava izvesti, kar je bil izgovoril.

Polonica je obstala, ni se upala oditi. Iz kamre se je čulo bolešno klicanje. Morala se je vrniti. Bolnica je zbrala vse moči in sedla na posteljo. Vprašala je rejenko, kaj se je zgodilo.

Mladenka je pripovedovala z žalostjo in s strahom: «Stric so kar zbesneli, ko so videli, da grem po gospoda... Oh, kako smo nesrečni!» «Kje pa je?» je poizvedovala bolnica.

«Ne vem,» je Polonica odgovorila.

«Pojdi in poglej,» je zaskrbelo teto. «Pridi mi povedat.»

Dekle je hitelo okrog hiše, toda strica ni mogla najti. Vrnila se je s sporočilom, da se je stric nekam umaknil. V hlevu in pod kozolcem ga ni zapazila.

«Moj Bog!» je vzdihnila bolnica. «Pa si vendar ne bo česa naredil. Vsaj jaz naj bi prej umrla...»

«Ne verjamem, da bi si vzeli življenje,» jo je tolažila. «Videli so, da sem se vrnila. Zakaj so tako čudni, kakor bi se jim mešalo?»

Bolnica je jokala: «Oh, Polonica! Umrem naj... Pogled, koliko trpim... Pa ni nikogar, ki bi mi pomagal... A smrt bi me rešila...»

Mladenka je poznala njeno trpljenje, njene duševne in telesne muke. Prizadevala si je na vse načine, da bi jo potolažila. Vzela je nabožno knjigo in pričela glasno čitati sebi in teti v razvedrilo.

Zenica se je razvedrila. «Bog naj ti povrne!» Ni se ji mogla dovolj zahvaliti. «Na onem svetu bom prosila zate... Ne bom te pozabila...»

«Moja želja je, da bi ozdraveli... Še enkrat naj poizkusim oditi po gospoda... Ali pa naj stopim do soseda...»

«Polonica, nikar!» ji je branila. «Zaradi strica tega ne smeš storiti.»

«Teta, zakaj so stric tako čudni? Dozdaj niso bili takšni... Odkod ta izprememba?»

«Vedeti mora... Čemu bi ji prikrivala?» Bolnica je govorila po tihem sami sebi. «Ako molčim, bo ostalo skrito... Mhče ne bo izvedel...»

Nato je nadaljevala glasno: «Kar ti bom povedala, ne sme slišati razen tebe živa duša... Pojdi in zakleni vrata!»

Rejenka je obrnila ključ in prisedla k bolnici. Prijela jo je za roko in rekla po kratkem molku: «Obljubi mi, da boš molčala... Dokler ne razpadejo moje koščice, tako dolgo me ne smeš izdati...»

Dekle ji je obljubilo.

«Prisezi pri moji duši, ki se bo kmalu ločila od telesa...»

«Prisegam.» Mladenka se je stresla od strahu, ko je ponovila njene besede. Zazeblo jo je po vsem telesu.

Teta si je oddahnila. «Polonica,» je pričela čez nekaj časa, «pri nas je tekla kri... Ali veš, kdo je bil oni tujec?»

«Ne vem, teta,» je zanikala na njeno vprašanje.

«Stric je imel v Ameriki brata Martina. Večkrat smo se o njem menili...»

«To je bilo pred leti. Zdaj ga že dolgo ni nihče več omenil.»

«Pred dnevi so je vrnil v domovino. Prišel je kot tujec... Ni se nam dal spoznati...»

Dekle ji je seglo v besedo: «Zakaj ni počakal dneva? Kam se mu je mudilo tako zgodaj?»

«V večnost.» Žena je utihnila. Oči so ji zalile solze.

«Ali je nenadno umrl?» je Polonica plaho poizvedovala.

«Ubil ga je,» je z muko povedala bolnica. «Zaradi denarja...»

«Brata je ubil!» Mladenka je vztrepotala.

«Prav za prav ni vedel. Branila sem mu, a ni odnehal... Bog mu je pripustil za kazen, da je izvršil to strašno dejanje...»

«Stric, morilec!» je kriknila rejenka. «Ali pa veste, da je res umoril brata?»

«Ime je bilo zapisano v kovčegu, ki ga je nato odprl...»

«Teta, Bog ga je zapustil,» je vzdihovala mladenka. «Tedaj res nismo vredni, da bi prišel Bog v našo hišo. Zato se boji njegovega prihoda...»

Na mah je bilo jasno dekletu, kaj je delal Miha v kleti tako zgodaj in čemu je zakopal neznančeve obleke. Tisto, kar je s tolikim trudem zategnil v jamo, je bilo truplo nesrečnega umorjenca.

rij), Franc Zupanc (Sv. Rupert) in Franc Močnik (Ponikva ob južni železnici).

Virovitica. Vesel božič ni srečno novo leto želi bralcem in bralkam naše ljube «Domovine» družina orožniškega podnarednika Kavčiča iz Virovitice.

* * *

Eysden Ste. Barbara (Belgija). Želimo bralcem in bralkam «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto, posebno pišečkim fantom in dekletom: Jožef Novak, Jožef Dušič, Ivan Komarički in Franc in Neža Grmovšek.

Audun le Tiche (Francija). Prav malo se sliši o rojakih iz Francije. Vse je tiho. Vsakdo pač ugiba, kako bo preživel svojo družino v tako hudih časih. Pred leti smo čitali v našem listu «Domovini», da v Nemčiji lonci štrajkajo. Najbrž bomo ta štrajk podedovali tudi mi, ki se mučimo za vsakdanji kruhek v Franciji. Tovarna je odpustila skoro vse mlade tujce, vendar pa rudnik še ne odpušča delavcev. Žal, je zaslužek bolj pičel. Naročnikov na «Domovino» imamo tudi tukaj precej. Skoro ni Slovenca, ki bi je ne imel

ker tudi v tujini se čuje glas, da «Domovina» je za nas!

Pri nas se je razširila vest, da je župnik g. Josip Kastelic zapustil našo slovensko naselbino Aumetz in se napotil v domovino, vendar pa ni pred odhodom prav nič obiskal naše kolonije. Želimo vsem rojakom vesele božične praznike in mnogo sreče k novemu letu, a tebi, draga «Domovina», obilo novih naročnikov.

Aumetz (Francija). Kakor povsod tudi nam ni kriza prizanesla. Upamo pa na boljše čase. Zdaj že delamo vse šithe, samo zaslužimo še malo. V prosvetnem oziru še dosti dobro napredujemo. Imamo Jugoslovensko delavsko podporno društvo, ki je v tem letu priredilo že precej uspešnih iger. Vsa čast našemu društvu, ki se je izkazala je na Miklavžev večer obdarovalo nad sto otrok. Za božič priredimo igro «Sreča k nesreči». Želimo vsem čitateljem «Domovine» vesele božične praznike in srečno novo leto: Franc in Frančiška Zupan, Franc in Antonija Lužar in Franc Šen.

Charsonville (Francija). Nedavno je umrla dobra ga. Vivier Vilaine, ki je bila zelo priljubljena zaradi svoje dobrosrčnosti. Na zadnji poti jo je spremljala ogromna množica ljudi. Pri njej sta služila tudi dva prekmurska rojaka. — Preljuba «Domovina», komaj te pričakamo vsako soboto, ker nam prineseš toliko zanimivega. Želiva vesel božič in srečno novo leto vsem roja-

kom: Stefan in Eliza Svetanič (Vadarci v Prekmurju).

Ensisheim (Francija). Kriza je tudi tu občutna, delamo samo 16 dni v mesecu. Vsem dragim v domovini želimo vesele božične praznike in srečno novo leto: Marko Gorišek, Franc Gregorc, Franc Schmid, Franc Zapovšek, Jožef Bider, Pavel Jaklič, Anton Filip, Jožef Skušek, Jožef Kranjc, Martin Gorišek, Franc Kreže, Franc Lilek, Karel Dornovšek, Ivan Ambrožič, Jakob Hrastovec, Anton Franceli, Viktor Sket, Blaž Weber, Ivan Poklič, Rudolf Arans, Avgust Arans, Jernej Planinc, Jakob Spolenak, Jožef Indihar, Fric Cirll, Anton Pečnik, Stefan Čuk, Jožef Belančič, Leopold Gobec, Jožef Terče, Jurij Smrečnik, Jožef Štampihar, Franc Škraber, Ivan Vantiker, Alojzij Kapič in Ivan Zdrojek.

Frais Marais Douai (Francija). Tukaj še ne občutimo prevelike krize. Delamo še po dvanajst in po deset šihov. Želimo vsem prijateljem in znancem vesele božične praznike in srečno novo leto: Franc, Marija in Ludovik Štanger, Mihael in Ivana Šubelj.

Hettange-Grande (Francija). Tu smo ustanovili Jugoslovensko delavsko podporno društvo, katerega odbor je: predsednik Jakob Frece, podpredsednik Žigon Stojčič, blagajnik Anton Grobina, namestnik blagajnika Anton Skore, tajnik Jožef Štrukelj, namestnik tajnika Franc Kalan; odborniki: Anton Troha, Franc Torkaj in Jožef Novak. Odbor društva želi rojakom v domovini in tujini vesel božič.

L'Hopital (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto, zlasti Svibancem, želita Franc in Jakob Orešnik.

Loos en Gehelle-Mines de Lens (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem bralcem «Domovine», posebno Zagorjanom: Stefan Pance (Zagorje ob Savi), Viktor Sajovic (Colniše), Alojzij in Bernard Klančičar (Št. Lambert), Ivan Gregorčič, Franc Šmid in Ludovik Žibre (Brezice), Anton Herlak in Martin Krajnc.

Maison Duval (Francija). Pristrčne božične pozdrave pošiljamo vsem bralcem in prijateljem: Mihael in Jožefa Zavratnik, Franc in Rezika Horvat (Rogatec) in Alojzij Trojar z družino.

Mines de Tamaris (Francija). Tu v južni Franciji nas biva skupina Slovencev, ki se mučimo v podzemskih rovih. Delovnih in življenjskih razmer ne bomo na drobno opisavali, nego samo povemo, da preživljamo slabe čase in da je siro-

mašno življenje za oženjene in samce. Vesel božič in boljše novo leto želimo vsem svojem, prijateljem in čitateljem «Domovine», zlasti sotrpni-nom rudarjem doma in na tujem: Anton Krulec, Ivan in Marija Krašovec, Alojzij in Ana Novak, Mihael in Vida Savinc, Franc in Helena Guzel, Karel in Fani Zupan, Vinko in Fani Novak, Josip in Rozalija Arclin, Franc in Tinca Simončič, Ivan in Marija Pader, Ivan Kolman. Jožko Djanovič, Andrej Greblo, Vinko Debevc, Florijan Špan, Rudolf Zeleznik, Andrej Zlibar, Franc Zapovšek in Jože Petan.

Pas de Calais (Francija). Vesel božič in srečno novo leto želimo vsem čitateljem in čitateljicam, najbolj pa našim prekmurskim prijateljem in prijateljicam, Stefan Bokan, Alojzij Lenaršič in Karel Škodnik (Gornji Slaveči), Franc Kikec in Anton Zrim (Motovilce), Franc Slavic, Jožef Žižek in Franc Horvat (Turjšče).

Romagne sour-Montfaucon (Francija). Vesele božične praznike in srečno novo leto želiva: Vinko Prijatelj (Zamostec pri Sodražici) in Josip Kordiš (Mali log pri Loškem potoku).

Rombas (Francija). Bilo nas je precej Jugoslovenov zaposlenih, a večina se je zaradi premajhne plače napotila na delo k trdnjavam, ki jih grade v Alzaciji in Loreni, nekaj pa se jih je vrnilo v domovino. Plače nam zelo krčijo, draginske doklade se manjšajo, a družinske doklade so sploh odpravljene. Delavstvo se mora zadovoljiti s tem, kar se mu dá. Vse posredovanje nič ne pomaga, ker se podjetje izgovarja s krizo. Te dni so bile velike delavske demonstracije, zaradi česar je bila poklicana na pomoč orožniška četa na konjih. Tujci smo seveda bili mirni. Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem znancem in prijateljem, posebno Priekom, želi Jožko Franjšek (Velika Nedelja).

Salagnac Bordogne (Francija). Zaposleni smo tukaj pri modernem zdravilišču in krizo še ne občutimo. Zime se ne bojimo, ker je tu breg snega. Vesele božične praznike in srečno novo leto želiva vsem, posebno dekletom iz Št. Janža pri Dravogradu, Alojzij in Avgust Levovnik.

Sallaumines (Francija). Tu nas je še nekaj Slovencev, precej pa jih je šlo v druge kraje iskati boljše zaslužke. Tudi mi močno občutimo krizo. No, pa kar je nas zdravih brez družin, nam še ne prede huda. Očetje z družinami pa imajo hude čase. Tudi imamo dva rojaka, ki sta bila bolna. Prvi, oče s tremi otročki, ni skoro sedem mesecev mogel na delo, drugi pa je že četrty mesec brez

Teta ji je potrdila: «V kleti mu je izkopal grob kakor živali... Njegove kosti ne bodo nikdar počivale v blagoslovljeni zemlji...»

«Teta, groza me je!» se je zvijala mladenka. «V kleti pod nama je grob... Kam naj bežim po vaši smrti?»

«Nikamor. Tukaj ostani. Pa molči, kar sem ti razodela...»

«Teta, svoje obljube ne bom nikoli prelomila.» «Ostani pri stricu ter mu strezi. Pozabi, kar je bilo... Bog ti bo povrnil...»

«Teta, tega vam ne obljubim. Kako naj živim z ubijalcem pod skupno streho? Kadar se mu zamerim, me bo poslal za bratom...»

«Polonica, moja dobra Polonica!» Zena jo je pogledala mило in proseče. «Hočeš li izvesti najvišje dobro delo?»

Dekle je povedilo glavo. Prošnja umirajoče tete je zlomila njeno upornost.

«Tedad poslušaj moje poslednje naročilo. Miha je grešil, pa se kesa ter se bo tudi spokoril. Čelo desnemu razbojniku je bilo odpuščeno. Stric mora imeti nekoga, ki ga bo k pokori navajal. Seveda, treba se bo zatajevati in marsikaj prebiti. Toda Bog ti bo pomagal, zakaj njegovo usmiljenje je veliko.»

Molče je sprejela mladenka njeno oporoko. Ni se je upala zavrniti. Čemu bi napravljala teti nove bolečine? Vse življenje bi jo nadlegovala zavest, da je odklonila svoji dobrotnici poslednjo željo.

Teta bi ji bila rada še marsikaj povedala, toda glas ji je opešal. Govorila je še po tihem: «Ne boj

se, Polonica! Jaz bom prosila zate... Moji duh te bo spremljal, kadar ti bo življenje najbolj naporno... Teda se me spomni in čudežno te bom okrepila...»

Dekle si je zakrilo lice. Srce ji je pokalo od žalosti, ko je pogledala bolnico. K temu se ji je pridružila še druga strašnejša muka. Kako naj prebiva v hiši poleg morilca, katerega je videla, kako je zagrebal mrliča. Strah jo je bilo celo ob misli, kaj bo počela šele ponoči, kadar bo sama. In o vsem tem bo morala molčati. Nikomur ne bo smela potožiti svoje bridkosti. Ali bo našla kdaj koga na svetu, s katerim bo delila trpljenje?

Bolnica je uganila, kakšni občutki se prelivajo v dekletovem srcu. Hotela je vedeti, ali bo izpolnila njeno željo. Prav počasi je iztegnila roko; njeno trdno oko je iskalo desnico svoje varovanke, da bi jo stisnila v potrdilo. Pri tem je dahnila: «Polonica, ali boš izvršila, kar sem ti naročila?»

«Bom, predraga teta.» Podala ji je roko in dostavila: «Samo zaradi vas bom to storila.»

«Hvala Bogu in tebi, mladenka! S čim naj ti povrnem? Kaj naj ti dam za plačilo?»

«Vi, teta?» Dekle se je začudilo in reklo z občutkom hvaležnosti: «Dolžna sem vam še mnogo več, ker ste skrbeli zame, siroto. Bog naj vam povrne!»

«Odpusti, ako ni bilo vse prav... Marsikaj bi rada popravila in preprečila, da bi se več ne ponovilo... Tvoja obljuba je vredna dokaj več, kakor ti bom zapustila. Vzemi mojo skrinjo; vse,

kar je notri, je tvoje; nihče nima pravice, da bi si kaj prilastil. Bodi srečna in moli za svojo nesrečno teto. To je moja oporoka.»

Polonica je glasno zaihnela. Vedela je, da se poslavlja od tete, ki odhaja iz življenja tja, odkoder ni vrnitve. Zasmilila se ji je, ker se odpravlja v večnost brez duhovne tolažbe. Še nekaj trenutkov in stopila bo pred pravičnega sodnika. Ali bo morala dati odgovor za greh, ki ga je storil stric v svoji pohlepnosti po denarju? Oh, ko bi ji mogla vsaj preskrbeti duhovnika, da bi jo okrepil s kruhom večnega življenja! Bolj koš kdaj se ji je zastudil stric, ker je odklonil bolnični poslednjo željo. Zaskrbelo jo je, ali ji bo dovolil vzeti skrinjo po tetini smrti. Kako mu bo dokazala resničnost oporoke?

Stekleno oko bolnice jo je gledalo nepremično; njene blede ustnice so nerazločno šepetale. Na posled je spregovorila s trudnim, komaj slišnim glasom: «Polonica, daj mi razpelo...»

Mladenka je snela raz steno križ ter ji ga pritisnila na usta. Bolnica ga je spoštljivo poljubila. Nato ji je velela: «Poklekni, ura prihaja...»

Polonica je zdrknila na kolena.

Teta je pritegnila k sebi roko, ovito z lesenim molkom, in rekla: «Moliva kesanje...»

Dekle je govorilo prav počasi in razločno: «O moj Bog, vsi moji grehi so mi resnično žal, ker sem zaslužila, da me pravično kaznuješ...»

Teta je premikala ustnice in neslišno ponavljala njene besede. Potem je utihnila za vedno. Ko se je vrnil Gladež, ga ni že več poznala.

zasluzka. Vsa čast društvu sv. Barbare, ki pomaga bolnim rojakom lajšati bedo! Na dan sv. Barbare smo imeli tu sv. mašo, popoldne pa je društvo pripravilo igro «Prisego o polnoči», ki je lepo uspela. Vesel božič in srečno novo leto želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine»: Josip Jeraj (Veliki Gaber), Valentin Pečelin in Ivan Paljanšek (Žiri), Avgust Felicijan (Vransko), Ivan Lebar (Trojane), Karel Andrejšek (Buče pri Kozjem), Avgust Novak (Pleterje), Alojzij Roštahar (Koprivnica pri Rajhenburgu), Leopold Zorko (Trbovlje), Alojzij Šturm in Ivan Struna (Zagradec).

St. Martin du Bochet (Francija). Tudi mi radi čitamo «Domovino», ki nam prinaša toliko novic. Dolgo časa se ni pri nas poznala delavska kriza, a zdaj jo tudi mi čutimo. Zelimo vesel božič in srečno novo leto bralcem in bralkam, posebno Prezidancem in Ložanom: Franjo in Ciril Ožbolt, Josip Bebar (Prezid) in Anton Mlakar (Viševsek).

Veneux les Sablons (Francija). Tukaj nas je tudi nekaj Slovencev, ki delamo pretežno v gozdovih. Zelimo vesel božič in srečno novo leto vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine»: Marija, Jožef, Slavko in Franc Rožanc, Franc Gobec in Ivan Mlakar.

Dortmund-Eving (Nemčija). Živimo vedno slabše, ker nas kriza močno lači. Jugoslovensko delavsko podporno društvo je pripravilo nedavno veselico, na kateri so bili obdarovani otroci, ki so imeli z darili veliko veselje. Pred obdarovanjem smo skupno zapeli božično pesem pred lepo okrašeno smreko. Potem smo zapeli še več slovenskih pesmi. Spremljala nas je harmonika. Zelimo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine» prijeten božič: Franc Knez, Anton Goršek, Mihel Poljšak, Franc Grabner, Anton Pleškovič, Janez Kokalj, Anton Drobne, Franc Vetrnik, Stefan Zbogar, Lovrenc Ograjšek, Franc Sinković, Jože Trepše, Pavel Gotovnik, Janez Regul z ženo, Andrej Mrak in Anton Pečko.

Erkenschwick (Nemčija). Dovolite, da se tudi mi oglasimo. Erkenschwick je ena najsiromašnejših občin, kar jih ima Westfalija. Rudnik Zeche Ewald Fortsetzung je imel zaposlenih nad šest tisoč rudarjev, ki so čez noč izgubili delo. Vsi nezaposleni pripadejo na breme občine Erkenschwick, ki jim daje skromne podpore. Prizadetih je tudi veliko število naših rojakov. Člani Jugoslovenskega delavskega podpornega društva želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine» veselo božične praznike in srečno novo leto:

I. predsednik Anton Savšek (Gabrijele), II. predsednik Ivan Peterlin (Smarjeta pri Krškem), tajnik Jože Zokalj (Trbovlje), blagajnik Mihael Lokar (Polšnik), Jože Penca (Orehovec pri Kostanjevici), Alojzij Petek (Sv. Miklavž), Franc Sever (Podgabrje), Jože Vizovišek (Sv. Krištof pri Laškem), Ivan Zokalj (Cerklje), Franc Pevec in sinovi Henrik, Albin in Edvard (Kalce pri Temenici), Marija Drevova in sin Ivan (Grize), Franc Kovač (Stari kot), Anton Bavdek (Lužarje), Franc Kotnik (Polzela), Terezija Peterlinova in sinova Jože in Valter (Smarjeta pri Krškem), Katarina Križajeva (Nova cerkev), Jakob Fekonja in sinovi Franc, Rudolf in Jože (Sv. Andraž v Slovenskih goricah), Jožef Bevc (Rajhenburg), Alojzij Jezernik in sinovi Alojzij, Ivan in Vincenc (Luče), Jože Zorko in sin Karel (Celje), Andrej Vidmar (Prevalje pri Žužemberku), Jurij Horvatič (Dobrina pri Zusmu), Mihael Blažič (Smarjeta pri Krškem), Anton Kojan (Trebelno), Jože Končina (Dedni dol), Jakob, Jože in Rihard Hlačer (Grize), Ignac Šušter (St. Lambert), Martin Medved (Polšnik), Franc Tomažič (Smartno pri Litiji), Maks Sajovic (Mengeš) in Blaž Dolar in sin Franc (Polšnik). Vsi smo zavedni in nemojmi Jugoslovenci in čitatelji «Domovine». Smo sinovi slovenskih mater, ki jih ne bomo zatajili, dokler nam bodo bila naša srca.

Gelsenkirchen (Nemčija). Upamo, da bo imela «Domovina» tudi za nas Barbarčane iz Gelsenkirchna malo prostora. Tudi mi radi čitamo «Domovino», čeprav nas nekateri postrani gledajo in pravijo, da ta list ni za katoliška društva. No, pa mi ne najdemo v «Domovini» ničesar grešnega. Kot zavedni ljudje smo se združili z Jugoslovenskim podpornim društvom in stojimo v enotni fronti z njimi, ker želimo vzginiti našo mladino v jugoslovenskem duhu. Kristus nas je učil: Dajte Bogu, kar je božjega, in kralju, kar je njegovega. Zato tudi mi vršimo naše dolžnosti do Boga kot pravi katoličani in ne zapustimo naše lepe zastave, ki si jo je naše društvo s hudimi žrtvami nabavilo že leta 1908. Zraven se pa tudi zavedamo, da smo Jugoslovenci, ter ne pozabimo svojega priljubljenega kralja in ne svoje domovine. Ostanemo vedno zavedni Jugoslovenci in Slovenci, ki izrekamo vse priznanje našemu tukajšnjemu prvobornemu predsedniku Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev g. Pavlu Bolhi in drugim zaslužnim možem iz Porurja. — Nedavno smo videli tukaj rokoborca jugoslovenskega državljana

Petra Koppa, ki se je boril v mednarodnih rokoborbah in odnesel prvo nagrado. Nemci so bili navdušeni zanj in so občudovali njegovo moč. — Veselo božične praznike in srečno novo leto želimo vsem rojakom: Anton in Ana Koncilja (Prečna), Jakob in Angela Vrhove (Bree), Franc in Roza Brezovar (Kajšica), Marija in Adolf Lah (Sv. Jedert), Franc in Ana Turk (Novo mesto), Martin Pirc (St. Janž), Franc in Anastazija Plave (Mirna peč), Feliks in Marija Horjak (Trbovlje), Mihael in Marija Podvalej (Desinič), Jožef in Frančiška Derstvenšek (Brežice), Jakob Trebušak (Motnik), Anton in Alojzija Avbel (Kamnik), Ivan Počevalnik (Galicija), Matija in Neža Novak (St. Janž), Luka in Ana Pantner, Franc in Klara Počevalnik (Galicija), Rudolf Koncilja (Prečna), Zofi Koncilja (Prečna), Marija Krašovčeva (Sv. Martin), Ana Mačkova (Kranj), Ivan in Marija Rajer (Mirna peč) in Jera Tepaj.

Herne-Holthausen (Nemčija). Iz Holthausena se spet prav malo bere v «Domovini», čeprav pride vsako soboto čez 50 izvodov «Domovine» k nam. «Domovina» je, lahko rečemo, edini list, ki nam prinaša mnogo poučljivega in mnogo zanimivosti doma in iz tujine, tako da ni čudno, da naši rojaki v tujini komaj čakajo vsak teden na «Domovino». Gospodarske razmere se nikakor nočejo izboljšati in je malo upanja, da bo krize kaj kmalu konec. Podpore se nam krčijo, a cene živih so se povišale. Največje težave nam dela stanarina, ki je zelo visoka. Zadnje čase so se zelo selili ne samo naši rojaki, temveč tudi nemški državljani v Rusijo, da si tam poiščejo kruha. Nekateri pa so se takoj spet vrnili. Veselo božične praznike in srečno novo leto želimo vsem rojakom na tujem in v domovini: Ivan Bošljančič (Sv. Peter pod Sv. gorami), Ahac Dolinšek (Gojzd pri Kamniku), Anton Hrovat (Velenje), Andrej Čopar (Zagorje ob Savi), Jože Mehar (Leskovje pri Krškem), Filip Sotler (Brezno ob Dravi), Franc Kodrun (Velenje), Franc Vidmar (Polšnik pri Litiji), Simon Jazbinšek (Zabukovje pri Sevnici), Anton Bevc (Zagorje pri Pištanju), Franc Orožen (St. Janž pri Celju), Jožef Klavišar (Gornji Logatec), Janez, Anton in Stefan Ušar (Trebeljevo pri Litiji), Martin Repovš (Polšnik pri Litiji), Jožef Sever (Zatično pri Litiji), Franc Zrebel (Trbovlje), Jakob Vozelj (Zagorje ob Savi), Jožef Vozelj (St. Lampert), Andrej Belaj (Sv. Vid pri Grobelnem), Karel Vodišek (Čermožiče pri Ptuj), Franc Mlekuž (Flič pri Tolminu), Urban Zmešič (Dobla vas), Vilhelmina Dolin-

Na Vrhovju je teklo življenje naprej kakor po navadi. Samo pri Gladežu se je marsikaj izpremenilo. Polonica je samotarila okrog doma; spremljali sta jo žalost in praznота. Gledala je, da je vse delo izvršila podnevu, zakaj ponoči se ni upala izpod strehe. Domišljala si je, da se plazi za njo skrivnostna senca — duh umorjenca. Grob pod deskami v mračni kleti ji ni hotel iz spomina.

Gladež je begal kakor Kaja, ki je umoril brata. Preganjala ga je nemirna vest ter mu očitata dva umora. Smrt njegove žene je bila nedvomno posledica strašnega zločina.

Kaj se je zgodilo, Vrhoveci niso slutili. Gladeža so vsi prav dobro poznali. Dedež že dolgo ni bil podoben navadnemu človeku. Najrajši je hodil sam po svojih potih. Kadar je čutil, da ni nikogar blizu, tedaj se je glasno pogovarjal. Čim je koga zagledal, je naglo utihnil. Sploh se z domačini ni rad spuščal v pogovor. Bil je čedalje bolj tih in plašen.

Njegova izprememba ni vzbujala pozornosti. «Po ženi žaluje», so menili sosede ter ga skoro pomilovali. Kaj drugega se Vrhovcem ni niti sanjalo. Saj je bila tudi Polonica vsa drugačna, odkar so pokopali gospodinjco.

Napačno mnenje vaščanov je bilo Gladežu edina tolažba. Bil je prepričan, da je skrivno njegovo zverinsko dejanje. Skrbelo ga je, kaj misli o njem Polonica. Ali ve, kdo je bil neznanec in kaj se je z njim zgodilo? Morda ji je Neža

izdala skrivnost v poslednjem trenutku. Slutil je, da se mu dekle nekam plaho umika.

O tem se je moral čimprej prepričati. Ako Polonica ničesar ne vé, tedaj bo lahko mirno dihal. V nasprotnem primeru jo bo treba podkupiti ali ji pa s silo zamašiti usta. Važno je bilo premisliti, kaj bo ukrenil.

Dekle je nekoč opazilo, da stika Gladež po kamri, kakor bi nekaj iskal. Čudila se je, zakaj odkar je umrla teta, še ni prestopil praga. Slišala je, kako razmetava posteljo in odmika pohištvo.

«Kaj pa delate?» ga je naglo vprašala.

«Hm, kaj delam?» ga je vznejevoljilo. «Ključ iščem... Ključ od njene skrinje...»

* «Jaz ga imam.» Dekle mu ni hotelo tajiti.

«Ti?» jo je sumljivo pogledal. «Kdo ti je dal pravico?»

«Ključ mi je dala teta, preden je umrla. Tudi skrinjo mi je izročila.»

«A tako? No, potem je v redu.» Neprijetno je dirnila skopuha ta novica. Vedel je, da je imela žena denar in mnogo drugih predmetov. Vse to je hranila v svoji skrinji, ki jo je skrbno zaklepala. Zdaj je njeno imetje zanj izgubljeno.

Vendar ji ni hotel ugovarjati. Poprej mora vedeti, ali mu dekle lahko škoduje. Sumljivo se mu je zdelo, ker mu je tako pogumno odgovorila. Včasih je bila vse bolj tiha in bojazljiva.

Sedel je na posteljo, kjer je poprej ležala njegova žena. «Neža!» jo je klical z jokavim gla-

som. «Zakaj si me zapustila? Revica, koliko si trpela!»

Dekletu se je studilo hinavstvo ter mu je oponesla: «Pa ji niste privoščili poslednje tolažbe... Postreči bolniku je imenitno dobro delo, vi pa ste ji grenili zadnje trenutke življenja...»

Skopuha je zbolelo. Odgovoril ji je počasi: «Kdo pa je vedel, da bo tako hitro sklenila...»

«Teta je slabela od dneva do dneva... Dovolj vas je prosila...»

Oderuh se je izvijal: «Nisem verjel, da je res tako pri kraju... Upal sem v ozdravljenju, zato nisem mogel slišati, da bo umrla... Oh, če bi bil vedel... Ponoči bi bil vstal ter ji ustregel...»

«Stric, do smrti vam bo žal», mu je vzbujala kesanje. «Jaz bi ne mogla mirno zaspati, ako bi bila na vašem mestu...»

Gladež je gledal v tla in molčal. Kakor kamen so mu padle na dušo dekletove besede. Ali vé? Tega se je ni upal vprašati.

Nadaljeval je še čez nekaj časa: «Polonica, storila si mi mnogo več, kar sem mogel od tebe pričakovati. Skrbno si stregla Neži v boleznih in prav si ravnala. Skrinja, ki ti jo je zapustila, ni veliko plačilo za ves trud in vso postrežbo. Tudi jaz bom moral še kaj dodati. Le spravi in hrani ključ ter pazi, da ti ga kdo ne izmakne. Neža ga je devala v posteljo pod blazino. Tudi ti ga lahko skrivaš na tem prostoru. Tukaj je varen pred tatovi.»

škova, Marija Severjeva, Margareta Hočvarjeva, Ivana Klemensova, Adolfa Vodiškova, Jožefa Ašičeva, Frančiška Beučeva, Marija Zuglova, Frančiška Pisančeva, Marija Ulčarjeva, Jera Ulčarjeva, Marija Vozljeva, Marija Belajeva, Marija Satlerjeva in Jožefa Rihlerjeva.

Pittsburgh (Zedinjene države). Vsem prijateljem in bralcem «Domovine» želijo vesel božič in srečno novo leto: Ludovik Flore s soprogo (Gradač), Matija Kambič (Krasinec), Martin Kralj (Škrilje), Ludovik Kurnik (Roviše pri Krškem), Mrk čeva, rojena Vrliničeva (Bojance) in dopisnik «Domovine» Nikolaj Skube (Adlešiči).

Noranda (Kanada). Gotovo se bodo tudi iz raznih tujih krajev oglasili naši rojaki v «Domovino», zato naj tudi jaz napišem nekaj vrstic. Kakor je že v severni Kanadi navada, smo tudi letos dobili prav zgodnjo zimo, ki se nam obeta zelo dolga in huda. Že več kakor mesec dni je, ko je zapadel prvi sneg, ki bo ostal gotovo do meseca maja prihodnjega leta. Delavska kriza je tudi Kanado zelo prizadela. Naš rudnik v Norandi pa še vedno obratuje v redu in je še dvesti novih delavcev dobilo letos delo v njem. Navzlic temu čaka seveda še vedno mnogo brezposelnih, ki hodijo za delom iz kraja v kraj, ker so mnogi drugi kanadski rudniki čisto ustavili svoje obrate. Pri tem je izgubilo mnogo naših rojakov delo. V našem mestu radi sprejemajo na delo naše rojake. Letos se je zgradilo v Norandi okrog 200 novih stanovanjskih hiš. Med njimi so nekatere last naših rojakov. Gradi se tudi nova katoliška cerkev, ki bo stala lepo vsoto denarja (okoli 40.000 dolarjev) in bo gotova za božične praznike. Želim vsem rojakom vesele božične praznike in srečno novo leto: Jagodic.

DOMAČE NOVOSTI

* **Ban dr. Marušič** je nastopil v sredo tritedenski redni dopust. Za časa odsotnosti ga bo nadomeščal banov pomočnik g. dr. Pirkmajer, ki bo sprejemal stranke ob torkih in petkih od 11. do 13. ure.

* **Nadškof dr. Jeglič** se je ponesrečil. Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič se je še nedavno mudil v Ljubljani, kjer se je povzpel kljub visoki starosti tudi na nebočnik. Spremljevalci so se čudili njegovi živahnosti. Tudi po svoji vrnitvi

v Gornji grad, kjer uživa zasluženi pokoj, se je g. nadškof do poslednjih dni veselil zdravja. Te dni pa se je g. nadškofu pripetila nezgoda. Ko je stopal po stopnicah, mu je spodrsnilo in je padel. Občutno poškodovanega so morali služabniki takoj prenesti v posteljo, nato pa so nemudno poklicali zdravnika g. dr. Arha iz Ljubnega. Zdravnik je bil kmalu na mestu in je priporočil sivolasemu bolniku popoln mir. G. nadškof je že v 83. letu in pri tako čestiti starosti je lahko sicer neznatna nesreča usodna.

* **Zborovanje županov celjskega sreza v Celju.** V petek 16. t. m. se je vršilo v Obrtnem domu v Celju zborovanje županov iz celjskega sreza, ki je bilo zelo dobro obiskano. Zborovanje je vodil župan celjske okoliške občine g. Vinko Kukovec in v nagovoru poudarjal, da se župani in občinski odborniki zavedajo velikih nalog in dolžnosti, ki so jih prevzeli, zlasti v sedanjem hudem gospodarskem položaju, in pričakujejo od zborovanja, da bodo dobili enotne smernice za bodoče delo. G. Gorkič, poročevalec Županske zveze, je v enournem predavanju obravnaval smernice o sestavljanju proračunov glede na predpise zakonov. V podrobnostih je očrtal naloge obč. in izdatke, ki jih morajo izkazati v proračunu. Obravnaval je dalje razmerje šolskih občin do občinskih uprav, prispevke občin za kmetijske sklade in podobno. G. Goričan je predlagal, naj bi pobirale za občino trošarino na sadjevec finančne edinice, ker je to za občine nevzdržno breme. Sreski načelnik g. dr. Hubad je dajal razna pojasnila na vprašanja zborovalcev, zlasti glede prispevkov kmetijskim odborom. Sledilo je sklepanje o ustanovitvi podobora Županske zveze za srez Celje. Izvoljen je bil širši odbor, ki ga sestavljajo župani vseh občin celjskega sreza. Za predsednika je bil izvoljen g. Vinko Kukovec, župan okoliške občine celjske, za podpredsednika pa g. Josip Kožuh, župan občine Skofje vasi. Tajnik je g. Joško Cajhen, župan teharske občine, blagajnik g. Goričan, župan občine Višnje vasi. Da bo mogel pododbor živahneje delovati, se je izvolil ožji odbor, ki ima pravico vršiti tekoče posle. Sestavljajo ga poleg predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika še gg. župani, odnosno občinski odborniki: Lavrič, Klajnšek, Lorber, Omladič, Pušnik, Košir, Oevirk in Srebotnjak. Kot pregledovalca računov sta bila izvoljena gg. Jerala in Kolar. Za zapisničarja je bil določen g. Zabkar. Pri slučajnostih

se je med drugim obravnavalo vprašanje brezposelnosti. Naglašala se je nujna potreba, da bivajo brezposelni čim več mogoče v svoji domovinski občini, ker je le na ta način mogoče nadzirati resničnost nezaposlenja. Občine naj po možnosti zaposlujejo brezposelne pri javnih delih, popravlilih cest in podobnem. Naposled je zbor pozival bansko upravo, naj poskrbi za ukinitvenje prepovedi točenja izabele, ki je popolnoma nedolžna pijača. Marsikateri kmetovalec ne more prodati tega pridelka prav zaradi prepovedi točenja, ne more pa dobiti dohodkov drugje. Sreski načelnik g. dr. Hubad je naposled opozoril župane na bodoči zakon o občinah.

* **Proslava tridesetletnice studeniške šole.** Prav prirčno so Studeničani v nedeljo proslavili tridesetletnico šole. V šoli, ki je bila otvorjena 6. novembra 1902., se je v razredu, ki je ta dan predstavljal gledališko dvorano, zbralo veliko število ljudi. Otvorili so slavnost poljčanski pevci, zatem pa je pozdravil navzočne, zlasti šolskega nadzornika g. Koropec, občinske zastopnike in goste iz Poljčan domači upravitelj g. Živko, ki je zaključil govor z nazdravom na kralja, pevci pa so zapeli državno himno. Slavnostni govor je imel upokojeni upravitelj g. Kokl. Izpregovoril je še šolski nadzornik g. Koropec, ki je kot domačin podal nekaj vtiskov, ki so mu še v spominu na tedanje čase. Studeniška mladež je naposled zaigrala Ivana Albrehta «Siroto Jerico», igrice s petjem v štirih slikah, ki sta jo pripravila učitelj g. Štefancijoza in upravitelj g. Živko (pevske točke). Za obleko pa sta poskrbeli učiteljici. Igrall in peli so vsi dobro.

* **Letošnja zima bo baže huda in dolga.** Letošnja zima je kakor že nekatere pred njo nastopila precej pozno. To sicer ni neprijetno že glede na prihranek kuriva, toda po drugi strani se take zime rade podaljšajo. Pa še neki znaki so, ki govore za hudo zimo, in to je nenavadna vnema, s katero se razne ptice, kakor žerjavi, divje gosi, divji golobi, selijo proti jugu. Ptičje opazovalnice javljajo v zadnjih dneh velike jate teh ptic. Značilno je, da se ne selijo v običajni obliki, to je v strogem redu, temveč brez reda. To daje njihovemu letu značaj bega, in to ne more biti nič drugega kakor beg pred najostrejšim mrazom, ki je nastopil na severu in se nomika počasi proti nam.

* **Pogodba o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Avstrijo.** V «Službenih Novinah» dne

Edvard:

Ciganova osveta

Bilo je pred davnimi in davnimi leti.

Božična noč je bila. Na nebu je blestelo na tisoče in tisoče zvezdic. Debela snežna odeja je pokrivala hrib in dol. Ledena burja je tulila okoli bornih koč kmetov tlačanov. Slovesno so peli svetonočni zvonovi.

Na strmem, kamenitem hribu je sameval stari grad Korinje. Mrko so štrleli v zrak črni, orjaški stolpi in zrlji grozeče na siromašno vasico ob vznožju hriba.

Glasen hrup in krik se je razlegal iz gradu. Na velikem dvorišču, razsvetljenem od številnih plamenic, se je gnetla in prerivala četa odlično opravljenih jezdecov. To so bili lastniki okoliških gradov, vitezi in baroni, katere je povabil grof Korinjski na svoj grad, da se udeležijo velikega lova na zverjad na božično noč. Z veseljem so se plemiči odzvali povabilu. Vsak povabljenec je privedel s seboj nekoliko ljudi in toľpo lovskih psov.

Gospoda se je pripravljala na odhod v zarasel gozd, kjer je mrgolelo najrazličnejše divjačine. Vsi plemiči, hlapci in gonjači so že sedeli na konjih. Čakali so edino še gospodarja, grofa Korinjskega, ki se je mudil še v gradu. Psi so grozno tulili in se zaganjali, da so jih gonjači le s težavo krotili in pridrževali. Konji so nestrpno udarjali s kopiti ob tla. Lovci so se krohotali in si orina-

vedovali razne zgodbe. Slednjič je prišel tudi grof Korinjski. Bil je to človek orjaške postave, mrkega obraza in srepih oči. Njegovo srce je bilo trdo in neusmiljeno. S podložnimi kmeti je ravnal kakor z živalmi. Mnogikrat je kakega bednega tlačana kruto pretepel, ali ga pa velel vreči v strašno podzemsko ječo.

Z glasnim vriščem so sprejeli plemiči svojega gostitelja. A grofu se ni razjasnil temni obraz. Molče je prikimal zbranim lovčcem in se zavijhtel na konja.

Nato je družba zapustila grad in kriče odjezdila po hribu navzdol. Večina plemičev je bila vinjenih. Smejali so se glasno in hrupno. Med divjim vriskom in krikom se je razuzdana družba pomikala dalje.

Edino domačin grof Korinjski je ves čas molčal. Mrkega obraza je sedel na svojem črnem žrebcu in srepo strmел pred sebe. Pred kratkim je bil tudi on prav vražje razposajen in objesten. a naenkrat je postal čmeren, tihi in zamišljen. Vzrok te njegove nenadne slabovoljnosti so bile sanje, ki so ga nadlegovale, ko je za trenutek zaspal v svoji sobi. Prikazala se mu je ena žrtev njegove krutosti. Bila je neka mlada deklica, ki jo je dal s silo ugrabiti njenemu očetu ter jo privedi na svoj grad, kjer jo je oskrnil, a potem naščuval pse na njo, da so jo raztrgali.

Že je pozabil ta dogodek, a danes se mu je deklica prikazala v sanjah. Pogled na njo je bil grozen. Bila je bleda, krvava in razmesarjena z vdrtimi steklenimi očmi. Grozno ga je pogledala

s svojimi mrtvaškimi očmi, mu zapretila s kosčeno pestjo in zaklicala z votlim glasom: «Preklet bodi, krvolok! Mera tvojih hudobij je polna. Zadel te bo kazen. Tvoja smrt bo strašna!»

Onkraj vasi je grof Korinjski zdajci pridržal konja in dvignil roko v znamenje, naj spremljevalci storijo isto. Troja jezdecov se je ustavila. Začuden plemiči so začeli izpraševati grofa, kaj se je zgodilo, da ne jezdi dalje.

«Hlapci sem!» je velel grof. «Za tistim grmom tamkaj v jarku se nekdo skriva. Videl sem, da so se zganile veje. Hlapci, hitro tja, da vidimo, kdo je!»

Vsa družba je radovedno uprla oči v gosto skupino mladih smrek, ki so rasle v jarku kraj pota. Nekaj hlapcev je razjahalo ter se spustilo v zasneženi jarek. Kmalu so našli staro, v borne cape oblečeno žensko, ki se je skrivala med temi smrečicami. Zgrabili so staro ter jo sirovo izvlekli na plano. Družba se je zakrohotala in začela zbijati sirove šale s prestrašeno starico.

«Na mojo vero, kakšna sladka krasotica!» se je rogal debel plemič. «To je gotovo čarovnica, ki je hotela jezdit na Klek, pa se ji je metla izmuznila izmed nog, da je padla iz višave v ta jarek. Vprašajte jo, grof!»

«Kdo in odkod si, starka?» je zagrmel grof ljuto.

«Uboga, stara ciganka sem!» je odgovorila starka ponižno. «Moji ljudje taborijo tam v logu.»

«Čemu nisi pri svoji drhali?» je kričal grof. «Zakaj lažiš zdaj ponoči okrog ciganske nesnaga. Bi rada kie kai ukradla?»

10. t. m. je objavljen zakon o pogodbi o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Avstrijo, sklenjeni na Dunaju 21. junija leta 1931. Po tej pogodbi izenačujeta obe državi državljane druge pogodbene države za lastnimi državljani glede prejemkov, ki izvirajo iz zavarovanja za bolezen, nesrečo in onemoglost delavcev in rudarjev in glede pokojninskega zavarovanja nameščencev. Pogodba dobi obvezno moč, kolikor se ne tiče invalidnega zavarovanja, z začetkom onega meseca, ki bo sledil zamenjavi ratifikacijskih listin.

* **Bedne otročičke jemljejo za svoje.** Poziv banske uprave na zakonce in pošameznike brez otrok, naj se usmilijo sirot in vzamejo za svoje take otroke, ki ne morejo dobiti več prostora v banovinskih zavodih ali pri rednikih na deželi, za katere mora plačevati banska uprava, ni ostal brez odziva. Na socialnem oddelku banske uprave se oglašajo dobri ljudje in hočejo vzeti za svojega tega ali onega otroka, ki je ostal v solzni dolini brez svojcev ali pa ga starši zaradi hudih razmer ne morejo vzdrževati sami. Dnevno prihajajo na oddelek tudi pisma glede takih sirot. Največ povpraševanj po sirotah je iz rudarskih revirjev, iz Zagorja in Trbovelj, dalje z industrijskih Jesenic in slednjič iz Savinjske doline in Mislinjske doline, iz raznih krajev Dolenjske in iz okolice Maribora. Seveda pa so dobra srca doma tudi v Ljubljani. Med takimi, ki bi radi vzeli za svoje osirotele otročiče, so razni trgovci, obrtniki pa tudi kmetovalci.

* **Protijetični dispanzer v Ljubljani in njegov obračun dela.** Protijetični dispanzer Osrednje protijetične lige, ki je pod vodstvom dr. Prodana začel pred letom dni poslovati v Ljubljani, beleži po prvem letu svojega dela lepe uspehe. Dispanzer je namenjen zlasti revnejšim slojem, ki so po jetiki najhujše prizadeti in ki si tudi najtežje oskrbijo zdravljenje. Prav v teh slojih je dispanzer v tem času postal zelo potreben. K njemu se revni jetični bolniki zatekajo po nasvete in zdravniško pomoč. Zdravnik dispanzerja je bolnikom brezplačno na razpolago ne samo z dobro besedo, temveč tudi z zdravili in z najmodernejšimi načini zdravljenja. V tem letu je dispanzer izvršil 1154 zdravniških preiskav. Med 822 preiskanimi osebami je zdravnik dispanzerja ugotovil 58 primerov odprte jetike, 255 zaprte jetike, 27 jetike kosti in sklepov, 340 jetike žlez, 5 kožne in 6 primerov drugih vrst jetike. Med preiskavami je bilo 150 oseb, ki niso

bile bolne za jetiko, 156 oseb pa je bilo popolnoma zdravih. V dispanzer navajajo bolnike okrajni in tudi zasebni zdravniki, bolnišnice, razni zdravstveni in socialni zavodi, zlasti mnogo pa šole. Dispanzer je v tem letu preiskal 413 šolskih otrok. Živahna delavnost protijetičnega dispanzerja, ki pa ima v naših socialno in gospodarsko hudo prizadetih časih tudi v resnici neizčrpno delavno področje, vzbuja med občinstvom čedalje večjo pozornost in zanimanje, saj so vrata dispanzerja slednjemu, ki je potreben zdravniške pomoči, zmerom odprta na stezaj.

PONOVNO OPOZORILU NAROČNIKOM.

Samo še malo dni in staro leto se bo umaknilo novemu. Zato je skrajni čas, da vsak gospodar obračuna, kje ima kaj dobiti in kam mora še kaj dati. Tak gospodar mora biti tudi vsak naročnik «Domovine». Vprašati se mora: «Ali ima preljuba «Domovina», ki je vse leto, teden za tednom hodila v mojo hišo ter me razveseljevala in učila, še kaj dobiti od mene, ali sem že plačal naročnino?» Ni treba čakati na odgovor, poglej le, ali se leži pri tebi položnica, ki je nisi porabil. Tedaj pojdi z njo na pošto in plačaj naročnino ali izroči denar kar pismonoši, ki ti bo dal potrdilo! Ne odlašaj več, da ne bo urava lista, kakor je pisala, zaradi tvoje neodločnosti prisiljena pobrati naročnino s poštnim nalogom. Zato pozivamo ponovno: **Plačajte naročnino!**

UPRAVNIŠTVO TEDNIKA «DOMOVINE» v Ljubljani.

* **Smrt zadnje hčerke pesnika Vilharja.** V soboto je umrla v Mariboru v visoki starosti 86 let gospa Josipina Premrov-Vilharjeva, vdova po železniškem inspektorju in zadnji otrok slovenskega pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja. Pokojnica se je rodila na gradu Kalcu ob Pivki. Naj ji bo ohranjen časten spomin!

* **Stoletni Slovenec.** V sredo je praznoval stoti rojstni dan na svoji domačiji Tomaž Božič. Rodil se je dne 21. decembra l. 1832. v vasi Prapetnu na Šentviškogorski planoti. Kot otrok, kot posestnik in sedaj kot preužitkar je preživel vseh

100 let na domačem posestvu. Vzlic visokim letom in hudi borbi za življenje je ta slovenska korenina še pri dobrem zdravju, le vid mu je precej opešal. Najdaljša pot, ki jo je v življenju napravil, je bila iz tolminskih hribov v Trst. Tudi bližina soške fronte in granate, ki so padale na njegovo posestvo, ga niso premaknile z rodne grude. Jubilant je oče g. Jakoba Božiča, poštnega uradnika v pokoju, ki biva v Ljubljani, ima pa tudi pravnikinje, od katerih ena obiskuje drugo realno gimnazijo v Ljubljani.

* **Smrt najstarejšega hrastniškega rudarja.** V petek je umrl v občinski ubožnici v Hrastniku starosta hrastniških rudarjev Ivan Močnik, ki je letos pomladi dopolnil že 85 let svojega hudega življenja. Starček se je v ubožnici prav dobro počutil, deležen je bil tudi vse pozornosti od uprave občinskega zavetišča. Delal je v jami 33 let, prav toliko let pa je užival tudi pokojnino, ki je znašala sedaj mesečno celih 9 Din in mu jo je izplačevala hrastniška podružnica bratovske skladišnice. Ko je bil pri rudniku upokojen, je prevzel Močnik s svojo ženo službo šolskega sluga v Hrastniku in jo vestno vršil blizu 10 let. Po smrti žene je živel pri svojih sorodnikih in ko so se ti zaradi vedno večje krize izselili v razne kraje, je prevzela starčka v oskrbo občina ter ga nastanila v ubožnici za Savo. V zadnjih letih so starčku noge že precej odpovedale, sede pa je še rad opravljal kakšna lahka dela. Čital je še vedno brez očal. Blag mu spomin!

* **Vodna elektrarna na vrhu Pohorja.** Na Pohorskem domu so pričeli te dni urejati novo električno centralo, ki bo dobivala pogonsko silo iz vodovoda. Vodna napeljava ima namreč toliko pritiska, da bo gonila malo turbino, ki bo zadostovala za hišno električno centralo.

* **Notar Laveslav Sevnik** nastopi svojo notarsko službo 15. t. m. v Ptuju v hiši oo. minoritov nasproti minoritske cerkve.

* **Zivinski sejmi v Karlovcu so zaradi slinavke in parkljevke za letos prepovedani,** na kar opozarjamo živinorejce in prekupece.

* **Kolki protijetične lige.** Kolki so postali v vseh prosvetljenih državah v protijetični borbi važno sredstvo za pridobivanje denarnih virov. Postali so pravi prostovoljni ljudski davek za pobijanje jetike. Leta 1904. je bil v Danskem izdelan prvi kolek, ki je že prvo leto prinesel 75.000 danskih kron izkupička. Danes prinaša pri treh in pol milijonih prebivalcev letno 9 milijonov do-

«Grem v vas po duhovnika, da ga privedem k svoji na smrt bolni hčeri», je odgovorila stara ciganka s tresočim glasom.

«Lažeš, baba! Kaj si počela v tem jarku?»
«Skrla sem se, gospod», je zajecjala ciganka.
«Bala sem se, srečati tebe in tvojo družbo.»
«Nas si se bala? Brez potrebe si se ustrašila. S takimi leptoticami, kakršna si ti, se grof Korinjski nerad ukvarja. Idi svojo pot, starka!»
«Stoj, baba!» je zaklical debel graščak in zlobno se režeč nadaljeval: «Gospodje, privoščimo si malo zabave. Ta ciganka mora zaplesati kakšen ciganski ples. Takele stare kavke gotovo znajo zelo lepo plesati, kaj, gospodje? Naj nam pokaže svojo umetnost! Sneg je zmrznjen in baš pripraven za plesanje!»
«Res, res!» je začela kričati divja družba.
«Sijajna misel! To bo prizor za bogove!»
«Ali nam dovolite to razvedrilo, grof?»
«Seveda, prijatelji», je odgovoril grof in se zakrohotal. Obrnil se je k stari ciganki ter zaklical sirovo: «Hej golobčica, si čula, kaj želijo gospodje od tebe? Hitro nam zapleši kak ciganski ples, da vidimo, ali je še kaj gibčnosti v tebi. Ako boš dobro plesala, dobiš cekin!»
«Brusi pete, baba!» so rjovelji pijani graščaki. Ciganki se je spačil obraz od groze. Sklenila je svoje koščene roke, jih dvignila proti grofu in zaklicala milo proseče:
«Rotim te, gospod, pusti me dalje! Moja hči umira! V imenu Krista, ki se rodi nocoj, ne zadržuj me, da bom umirajoči lahko pravočasno privedla duhovnika, ki ga želi!»

«Ciganki ni treba duhovnika!» se je rogala grof zlobno. «Tvoja hči pride vendarle v pekel, akoprav bo ob njeni smrti duhovnik pri nji. Torej, starka, zavrti se!»
«Milost, usmiljenje!» je kričala starka, ko so jo začeli pretepati.
«Zapleši, ciganska duša!» je zarjul grof besno in udaril bedno starko z ročnikom biča po obrazu. Starkin obraz se je pordečil od krvi. Zatulila je od bolečine ter zaklicala s hripavim glasom:
«Preklet bodi, grozovitež! Tvoja črna duša naj gori v peklu na vekov veke!»
Grof je izustil strašno kletev. V navalu besnosti je izdrl meč in tako silovito sunil ciganko v prsi, da je prebodel njeno telo. Grozno je jeknil v svetonočni molk smrtni krik nesrečne ciganke. Ko je grof izdrl meč iz njenega telesa, se je starka zgredila na tla in obležala nepremično. Njene oči so osteklenele. Ciganka je bila mrtva, sneg okoli nje je rdel boli in bolj od krvi, ki je tekla iz strašne rane.

Krohotaanje je pozdravilo grofov krvavi čin. Grof je porinil okrvljeni meč v nožnico in zapovedal:
«Spravite mi mrhovino s poti!»
Hlapci so vrgli truplo v jarek. Nato je družba lovcev odjezdila dalje. Toda grofov obraz je bil še temnejši, njegove oči so zrle še bolj neprijazno. V duši se mu je začela oglašati vest in mu očitati njegovo sramotno dejanje.

Pogon na zverjad je grofa nekoliko razvedril ter mu pregnal neprijazne spomine. Strastno je

preganjal divjačino. Vso noč se je razlegal po logu divji hrup. Psi so tulili, gonjači so trobili. Že se je zdaniilo, ko se je grof Korinjski z gosti vračal v grad. Ko je družba prijezdila do onega jarka, v katerega so hlapci vrgli umorjeno ciganko, je neki plemič zdajci osuplo zaklical:
«Truplo ciganke je izginilo!»
Lovci so se ozrli v jarek in ostrmeli. V resnici, trupla ciganke ni bilo več na mestu, izginilo je brez sledu. Plemiče je prevzel strah.
Ciganka je bila čarovnica! Oživela je in se vrnila k svojim ljudem v gozd. Tako so sodili vraževerni graščaki. V grof Korinjski se je smejal zaničljivo.

Ko je družba plemičev dospela v grad, se je napotila v ogromno, krasno opremljeno viteško dvorano. Pričelo se je divje, razuzdano veseljačenje, ki je trajalo pozno v noč. Zveneale so čaše, razlegale so se umazane popevke.
Grof je velel privedsti iz vasi nekaj mladih žensk, s katerimi so pijani plemiči uganjali zelo ostudne šale. Krik gažene nedolžnosti se je razlegal do neba.
Šele pozno v noč je na gradu utihnil hrup. Goste je prevzelo vino. Omamljeni so pospali. Prišli so hlapci in odvedli prestrašene deklice. Nato so pogasili luči. V gradu je zavladal mir. Na dvorišču je goral velik ogenj, okoli katerega so sedeli oprode in hlapci, se razgovarjali in si pripovedovali razne vojne doživljaje.

V svoji sobi je bedel grof Korinjski. Vso noč ni mogel zaspiti. Ako je za trenutek zatislil oči so ga mučile hude sanje. V spanju se je nemirno

hodkov. Švedska in Norveška sta uvedli kolek leta 1907., leta 1913. Švica, po vojni pa je postal kolek doma v vsej Srednji Evropi. V Ameriki se proda kolkov za preko 5 milijonov dolarjev letno. V Franciji je bilo v letih od 1925. do 1929. prodanih za 52 milijonov frankov protijetičnih kolkov. V letu 1930. je razprodaja kolkov zbrala 25 milijonov frankov za protijetično skrbstvo. Z izkupički kolkov so zgradili in vzdržujejo veliko število protijetičnih dispanzerjev. Osrednja protijetična liga se obrača na slovensko javnost s prošnjo, da pripomore njenim stremljenjem z odkupovanjem kolkov. Za letošnje božične praznike naj velja geslo: «Na vsako božično in novoletno voščilo kolek lige!» Izkupiček iz prodaje kolkov je namenjen za ustanavljanje protijetičnih dispanzerjev. Zato naj vsako kupi naše kolke. Kolki so po 50 par. Naročajte jih na naslov: Osrednja protijetična liga v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 20. V razprodaji bodo tudi po trafikah v krajih, kjer obstajajo organizacije protijetične lige.

Pri hemoroidalni bolezni, zagatenju, natrganih črevih, abscesih, sčnem pritisku, odebelelih jetrih, bolečinah v križu, tesnobi v prsih, hudem srčnem utripanju, napadih omotice prinaša uporaba naravne «Franc Jožefove» grenčice vedno prijetno olajšanje, često tudi popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni svetujejo v mnogih primerih, da naj pijejo taki bolniki vsak dan zjutraj in zvečer pol čaše «Franc Jožefove» vode. «Franc Jožefova» grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in vseh specerijskih trgovinah.

* Redki gostje na mariborskem policijskem komisarijatu. Te dni so prispeli iz Avstrije z osebnim vlakom v Maribor 31letna Jelena Mihajlovičeva, njena dva majhna otroka in 38letna Antonija Svilengacičeva, ki so pristojni po svojih možeh, odnosno očetu v Veliki Bečkerek. Pred tremi tedni sta prispela v Maribor njuna moža, bivša vojna ujetnika, in sicer naravnost iz Moskve. Takoj po svojem povratku sta poslala svojima ženama v Moskvo naša potna lista, s katerima sta sedaj prispeli brez sredstev in zelo oslajbljeni in izstradani v novo domovino. Na našem obmejnem policijskem komisarijatu, kjer so ju z otrokoma vred nasitili in oskrbeli za nadaljnjo pot v Bečkerek, sta pripovedovali o strašnih, prav neznosnih razmerah, v katerih živi

moskovsko delavstvo, in o velikem pomanjkanju hrane in ostalih življenjskih potrebščin ter o silni draginji. Tovarniški delavec, ki prejema skromna živila po znižanih cenah na nakaznice, zasluži mesečno komaj 50 do 60 rubljev. Koliko je to, naj vsak sam presodi, če navedemo nekaj civilskih cen, ki veljajo v polprikritem prostem prometu: V Moskvi stare 400 gramov črnega kruha 1 rubelj, 400 gramov belega kruha 1 in pol rublja, kilogram govedine 13 do 14 rubljev, 400 gramov masla 20 rubljev, liter mleka 5 rubljev, pol kilograma krompirja 2 rublja, pud (16 kg) moke 60 do 75 rubljev in kilogram svinjine 25 rubljev. Nakaznice za živila dobe samo delavci državnih podjetij in pa privilegiranci. Ženski sta morali pred svojim odhodom predložiti potrdilo o plačanih davkih in pa izpričevalo, da nista nikdar sodelovali proti komunistom. Šele potem sta lahko zapustili Rusijo in odpotovali preko Poljske, Češkoslovaške in Avstrije v Jugoslavijo.

* Po 18 letih se je obupan javil iz Rusije. V Guštanj so dospela iz daljne Rusije tri pisma trpina, ki so ga domači že dolgo smatrali za mrtvega in se je njemu samemu po 18 letih neprestanega iskanja in poižvedovanja vendarle posrečilo dobiti stik s sorodnikom, nečakom Nikolajem Pašičem, orožniškim kaplarjem v Dravogradu. Radovan Kvočka, doma iz Rakovice v savski banovini, je služil pri karloškem domobranskem polku in je takoj v letu 1914. v Karpatih zašel v rusko ujetništvo. Od tedaj je za njim izginila vsaka sled. Šele sedaj je prispelo izčrpnije pismo na kaplarja Pašiča, kateremu opisuje nesrečnik razmere v Rusiji, svoj boj za obstanek in hrepenenje po domovini. Kvočka se je v Rusiji oženil in ima tri otroke. Piše s težko okorno roko v hrvaščini, ki jo prepletajo mnoge ruske besede. V pismu piše med drugim: «Preživim v vasi Voznesenki v zaporoškem okrožju. Delam dobesedno noč in dan, podnevi v tovarni za čevlje, ponoči pa šivam čevlje doma. Sem kakor drugi vedno pod nadzorom vojakov, da ne bi pobegnili. Rdeči krž naj se me usmili in pošlje naj kuruze ali prosa, ker nimamo kaj jesti. Pomoči sem iskal v velikih mestih pri konzulih, a odgovora ni bilo. Potni list, ki sem ga imel, so mi odvzeli. Prav tako vse ostale listine. Zdaj moram iz Jugoslavije dobiti potni list, za vožnjo do meje pa imam dovolj rubljev.»

* Pogrešanci iz svetovne vojne. Okrožno sodišče v Ljubljani je uvedlo postopanje, da se

proglase za mrtve naslednji pogrešanci iz svetovne vojne: Matevž Kunčnik, kočar iz Vasi; Janez Potočnik, viničar iz Pivole; Franc Kušar, delavec iz Činžata; Janez Rodošek, delavec iz Brežul; Franc Fras, viničar iz Melja; Stefan Štepišnik, delavec iz Lehna; Ivan Roškar, delavec iz Pobrežja; Franc Selinšek, delavec iz Maribora; Jurij Kotnik, kamnosek iz Lehna; Vid Jenuš, viničar iz Grušove; Avguštin Lorček, viničar iz Slatinskega dola; Peter Grubelnik, posestnik iz Ojstrice; Franc Nerat, viničar iz Hrencev; in Franc Rečnik, drvar iz Slivnice. — Prav tako je okrožno sodišče v Mariboru uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve naslednji pogrešanci iz svetovne vojne: Jakob Emeršič iz Gradišča, Jožef Kavčič iz Smolinca, Mihael Vukan iz Puževca, Matjaž Ritlop iz Hotize, Martin Hriberšek iz Rodnega vrha, Anton Lovrenc iz Erjavca, Jožef Bauman iz Trat, Janez Greifener iz Pernice, Jožef Lajnšek iz Berkovca, Jože Boršt iz Bežene, Martin Belec iz Stročje vasi, Jakob Kacjan iz Vrbelj, Alojz Hofman iz Bučecovca, Jožef Premzel iz Sv. Miklavža, Emerik Dünček iz Skakovca, Rudolf Polanec iz Svetincev, Janez Püvar iz Krajne, Pavel Habit z Janževkega vrha, Ivan Dvoršak iz Maribora, Miha Kaiser iz Hrastja, Ivan Lorček z Rožpoha, Jakob Mlinšek iz Mežice, Anton Krebs iz Vrbovega Dola, Alojz Harnik z Mute, Anton Šavperl iz Limbuša, Janez Babič iz Slivnice, Franc Šintler iz Vršnika, Ferdinand Jelen z Rdečega brega in Alojz Marko iz Vršnika.

* Nenavaden ribiški plen. Iz Poljčan poročajo, da je nastavil v eni zadnjih noči g. Stanko Hauptmann v Dravinji močan trnek s tremi kavljji z namenom, da bi ujel ščuko. Ponoči pa je začul v bližini stanujoči železničar g. Umek od reke sem glasno cviljenje in zavijanje. Obvestil je o tem g. Hauptmanna, ki je odšel k vodi in našel tamkaj na svoje veliko začudenje na trnu ujete močnega lisjaka. Srečni ribič je lisjaka pobil in ga odnesel domov. Očividno je lisjak hotel požreti ribico, ki je bila na trnu kot vada in se tako ujel.

* Strašna smrt otroka. V Vukovskem dolu se je pripetila te dni smrtna nesreča, ki si je izbrala za žrtev komaj 18 mesecev staro dninarjevo hčerko Jožico Kocbekovo. Jožica se je neopaženo prikobacala do štedilnika, na katerem je stal lonec vrele mlečne kaše. Vstala je in segla po loncu ter prevrnila vrelo jed po sebi. Na njen

premetaval po ležišču in presunljivo ječal. Ko se je zbudil, je bil premočen od potu. Vstal je in se oblekel, nato pa začel hoditi po sobi gor in dol. Počasi se je začelo svitati, nastal je dan. Z dvorišča se je čulo razburjeno govorjenje. Grof je stopil k oknu in ga odprl. Na dvorišču je stala gruča hlapcev. Živo so se razgovarjali in kazali neko reč drug drugemu. Njihovi obrazi so izražali silen strah.

«Lenuhi, kaj imate? Kaj se je zgodilo?» je zagrmel grof.

Hlapci so se v trenutku porazgubili na vse strani. Le eden je ostal na mestu. Mož je dvignil svojo roko, v kateri je držal list papirja, ter zaklical:

«Gospod grof, to pisanje je ponoči nekdo pritrnil na grajska vrata. Čudno pisanje je to!»

«Prinesi mi papir!» je velel grof.

Kmalu je vstopil hlapec v sobo ter izročil grofu z velikimi rdečimi črkami popisan list. Ko je hlapec odšel, je grof pričel čitati. Naenkrat se je zganil in prebledel. Na papirju so bile s krvjo zapisane besede: «Danes meni, jutri tebi. Gorje ti, krvolok. Jaz, Jozua, kralj ciganov, se kolnem, da bom najstrašneje maščeval svojo majko, ki si jo ti umoril. Kri za kri, zob za zob! Tresi se, tiran, osveti ciganskega kralja ne ubežiš. Moja roka je dolga!»

Grof je raztrgal list na nešteto koščkov. Bledi obraz se mu je grozno spalil. Izraz strahu se je pojavil v njegovih očeh. Zamisljen je stopal po sobi, včasih stisnil pesti in zaklel. Tedaj se je pa navadno zakrohotal. Snel je s stene lovsko pu-

ško in si jo obesil na ramo. Nato je zapustil sobo in krenil po stopnicah na dvorišče.

«Pripravite se na odhod!» je zaklical hlapcem. «Oborožite se in osedajte konje! Hitro, hitro!»

Nekaj trenutkov nato je grof Korinjski na čelu čete hlapcev zapustil grad. V divjem diru so odjezdili v dolino. Šli so loviti cigane.

Le star sluga je ostal v gradu. Njegova naloga je bila, postreči gostom, kadar se bodo zbudili. Plemičem se ni ljubilo, čakati na grofov povratek. Ko so izpraznili nekaj vrčev vina, so zasedli konje in odjezdili s svojimi ljudmi proti domu.

Šele pozno v noč se je vrnil grof s svojimi ljudmi v grad. Bil je razdražen in zlovoljen. Videlo se mu je, da je utrujen. Hlapci so bili izmučeni do skrajnosti. Ves dan so morali begati po gozdu čez drn in strm in zasledovati cigane. Pretaknili so ves ogromni korinjski gozd, preiskali vsako pečino, vsak jarek, vsak grm, a o ciganih ni bilo ne duha ne sluha, kakor da so se vdrli v zemljo.

V prsih grofa Korinjskega se je naselil stalen nemir. Odslej ni imel nobene mirne ure več. Pri-sega ciganskega kralja ga je navdala z grozo. Bilo ga je strah ciganove osvete in trepetal je za svoje življenje. Vedel je, da mu cigani ne bodo prizanesli, ako pride v njih oblast. Zapovedal je hlapcem, da ne smejo nikogar spustiti v grad brez njegovega privolenja. Korinjski grad je bil odslej vsako noč obdan s številnimi stražniki, ki

so imeli povelje, umoriti vsakogar, ki bi ponoči poskušal priti v bližino gradu. Kmetom je bilo zapovedano, da morajo vsakega cigana, ki bi se prikazal v vasi, prijeti in ga zvezanega privleči v grad.

Le redkokdaj je grof Korinjski zapuščal svoj utrjeni grad. Ako se je napolil kam, je vedno vzel s seboj nekaj oboroženih hlapcev.

Cigani se niso več pojavili v okolici Korinja. Sicer je grof Korinjski večkrat sklical sosednje graščake in uprizoril lov na cigane, toda ves trud je bil zaman, ciganov niso mogli nikjer izslediti, ne v šumi ne v gorah. Niti na enega niso naleteli nikjer, kakor da je ves ciganski rod izginil s površja zemlje.

Minevali so dnevi in meseci, leto za letom je utonilo v morju večnost, toda pričakovanega napada ciganov na korinjski grad ni bilo. Cigani se še vedno niso pojavili v korinjskih šumah, kjer so prejšnja leta mnogokrat taborili. Grof je postajal vedno bolj brezskrben. Njegov strah pred cigani je počasi izginil in pozabil je na grožnje ciganskega kralja. Cigani ga, zdaj niso več vznemirjali. Počasi se je spet začutil povsem varnega.

Tisto leto je pretela nova vojna s turki, ki so se že začeli zbirati v Beogradu. Seveda so se tudi naši kraji pripravljali, da odbijejo sovrage. Vojska kristjanov se je začela zbirati.

Nekega dne je v korinjski grad prijezdil sel s pozivom na grofa, naj se s svojimi hlapci pridruži vojski, ki se zbira. Z nejevoljo je sprejel grof to zapoved. Sklenil je, da sam ne pojde v

krik so pritekli domači, toda bilo je že prepozno, ker se je otrok hudo opeknel po vsem životu. Napol nezavestnega so ga prepeljali v bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl.

* 80letna starica zgorela. V občini Tolstem vrhu se je primerila velika nesreča. V kočici blizu domačije posestnika Potočnika je stanovala 80letna starica Rutarjeva, ki jo je našla sosedica nedavno pred kočo golo in ožgano tako, da je ni bilo več spoznati. Potočnikova je takoj hitela prestrašena klicat svojega moža, ki je planil v kočo, iz katere se je valil gost dim. Postelja je bila vsa v plameenu. Mož se je takoj lotil gašenja in se mu je po velikem trudu res tudi posrečilo ogenj zadržati. Na kraj nesreče pozvana orožniška patrulja iz Guštanja je ugotovila, da je starica, kakor se dá sklepati, obnemogla zaradi starosti zakurila v železno peč, ki je stala tik ob postelji. Iz peči je skočila iskra na posteljo, na kateri je sedela premražena ženica. Morda je tudi dremala. Iskra je zanelila obleko. Nesrečna starica pa ni takoj začutila nevarnosti. Šele, ko je bil ogenj že v razmahu, je z zadnjimi močmi skočila na prosto, kjer se je zgrudila od bolečin in vsa onemogla v mukah izdihnila, ko je na njej zgorela vsa debela zimska obleka.

Zobni kamen vam lahko odstrani samo Vaš zobni zdravnik, toda njegov nastanek preprečite z redno uporabo Chlorodont zobne paste. Tuba 8 Din.

* Namesto kragulja obstrelil mladega dečka. Blizu Dobrnič v Artmanji vasi živi 41letni posestnik Janez Pekolj, ki ima pravico do lovske dvocevke za domačo obrambo. Da pa mu ne bi puška v sobi na steni kar tako brez koristi visela, ustrelil zdaj pa zdaj kako škodljivo ptico. Pred dnevi je k njemu priteknel 13letni posestnikov sin Ivan Mrvar iz iste vasi in mu povedal, da sedi v bližnjem drevju ne daleč od Pekoljeve hiše velika ptica roparica kragulj. Pekolj ni doti premišljal. Vzel je raz stene prazno lovsko puško in z njo odšel iz hiše. Na oglu hiše je mož pričel puško polniti, istočasno pa se je deček pred njim oddaljil za kakih 30 korakov proti mestu, kjer naj bi počival kragulj. Pekolj pa je pri polnjenju svoje dvocevke ravnal tako neprevidno, da se mu je puška nenadno sprožila in je strel zadel Mrvarjevega dečka v desno stran kolka. Ranjeni deček je glasno zakričal, zakrilil z rokami in padel. Posestnik, videč nesrečo, je

takoj prihitel k njemu in mu nudil prvo pomoč. Nato ga je sam prepeljal v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo, kjer se sedaj zdravi. Dečka je zadelo okrog 16 svinčenih zrn, od katerih mu je šlo 10 skozi meso, drugi pa so mu obtičali v kolku.

* Usodna igra otrok s patrono. Sedemletni sin tesarja Pavla Kumra v Ravnah je prinesel nedavno domov patrono, ki jo je pribarantal od sošolca. Te dni popoldne, ko je bil z dvema mlajšima bratcema sam v domači izbi, so se začeli po otroški navadi igrati s patrono. On je tolkel po njej, mlajša bratca sta ga pa pri početju opazo-

* Prava metoda uspešnega negovanja lepote počiva na uporabi takšnih pripomočkov, kateri se izdelujejo iz sestavin, ki medicinski učinkujejo, kakor so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito kože in Elsa-pomada za rast las (dva lončka brez nadaljnjih stroškov 40 Din), Elsa-mila lepote in zdravja (pet kosov franko 52 Din). Dobiva se pri lekarnarju Evoenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsa-trg 360 (savska banovina).

* Smrtna nesreča šolarja. Na cesti od kolo-dvora v Trbovljah se je pripetila avtomobilska nesreča, ki je zahtevala življenje učenca IV. razreda deške osnovne šole Ivana Vrbnika. Deček

Čevlje in snežke si ogledajte v trgovini **Franc Strniša** poleg Kreditne banke v Kranju

V zalogi so vse vrste čevljev; lahki in težki. Velika zaloga prvovrstnih znanih „IKA“ snežk po Din 108.— Sprejemajo se popravila čevljev in snežk vseh tvrdk.

vala. Naenkrat je patrona silno počila. Domači, ki so na dvorišče čuli sumljiv pok, so prestrašeni prihiteli k otrokom. Našli so večja dva fantiča krvava na tleh. Eksplozija je najstarejšemu na fevi roki odtrgala tri prste, mu hudo razdejala dlan in ga ranila po vsem obrazu. Mlajši fant je dobil poleg manjših poškodb po obrazu precej nevarno rano blizu žile odvodnice, medtem ko je najmlajši izšel iz nesreče z milejšimi poškodbami po obrazu in glavi. Starejša fanta so takoj prepeljali v Šoštanj, kjer jima je zdravnik nudil prvo pomoč. Na zdravnikovo odredbo je bil zaradi resnosti poškodb večji fant poslan v slovenjgraško bolnišnico.

* Zrtev neprevidnosti. V ljubljansko bolnišnico so prepeljali 20letnega posestnikovega sina Antona Zupanca iz Kranjske gore. Bil je na obisku pri bratu Janezu. Segel je v miznico, kjer je našel samokres, ki ga je radovedno ogledoval. Nenadno se je samokres sprožil in krogla mu je prestrelila obe nogi.

je prišel nasproti avtomobilu in se mu hotel ogniti na njivo ob cesti. Pri skoku pa je izgubil ravnotežje ter padel baš pod avto, ki se ni mogel ustaviti ter mu je šel čez glavo.

* Nesreča v tovarni. V bolnišnico so prepeljali 26letnega delavca Franca Samca, zaposlenega v Westenovi tovarni v Celju. Možu je med delom brizgnil tekoč cink v obraz in mu nevarno poškodoval obe oči. Dobil je pa tudi hude opekline na obrazu. Bati se je, da bo izgubil eno oko.

* Huda poškodba. V gozdu blizu Grčevja sta v soboto popoldne drvarila 58letni posestnik Anton Furlan in njegov zet Franc Saje iz Sedež. Nasekano drevo je padlo na glavo posestnika Furlana in hudo poškodovalo lobanjo. Ponesrečenca so prepeljali v kandijsko bolnišnico.

* Samomor. Pri Sv. Urbanu pri Ptujju je izvršil samomor sin kovača Petrič mlajši, ki si je pognal kroglo iz lovske puške v prsi nad srcem in si prestrelil pljuča. Petrič je po eni uri izdihnil. Vzrok samomora ni znan.

boj proti Turkom. Toda svoje ljudi je moral poslati v obrambo dežele. Le pet hlapcev je pustil doma za varstvo gradu, vsi drugi pa so morali odjediti na boj.

Minilo je več mesecev in nastopila je zima. Drajski hlapci se niso vrnili. Grof je prejel poročilo, da je nekaj hlapcev padlo junaške smrti, a drugi da ostanejo pri vojski na Ogrskem, kjer bodo tudi prezimili.

Tako je ostal grad Korinje skoro brez posadke. Vendar se grof ni vznemirjal zaradi tega. Kmetje tlačani so bili pokorni, hajdukovi ni bilo v korinjskih gorah, cigani pa tudi niso več prihajali v okolico gradu.

In zopet je bila božična noč. Slovesno so zvonili zvonovi in oznanjevali rojstvo Sina božjega.

V gradu je kot običajno tudi letos kraljevalo hrupno veselje. Pijani glasovi so se razlegali v vas pod hribom. Ostudne pesmi so donele v pokoj svete noči. Zgrazdali so se tlačani, se prestrašeni križali in se čudili, da ne udari strela jeze božje v grešni grad.

V gradu je bila zbrana majhna, a tem objestnejša družba. Grof Korinjski je povabil v goste vse one okoliške graščake, ki se kakor on niso hoteli odzvati klicu ogrožene domovine ter so rajši ostali doma na varnem, kakor da bi svoje glave nosili izpostavljeni turški krivi sabli.

Približno dvajset plemičev je bilo zbranih v viteški dvorani Korinja. Bil so po večini stari, osiveli v grehu in strasteh. Grof Korinjski je bil najmlajši med vsemi.

Razkošni večerji je sledilo popivanje, ki je trajalo tako dolgo, dokler ni vseh dvajset starcev obležalo na tleh do nezavesti pijanih.

Edino grofa še ni omamilo vino, akoprav je mnogo pil. Bil je skoro še povsem trezen, kajti njegova narava je bila naravnost jekleno odporna. Sam je obsedel za mizo in s čudovito naglico praznil kupico za kupico. Zdaj pa zdaj se je zakrohotal, kakor bi bil blazen. Počasi je začelo vino vplivati tudi nanj.

Zdajci pa je skočil prestrašen na noge in smrtno prebledel. Na mah je bil trezen.

Na dvorišču se je nenadno oglašil grozen glas. Potem je zopet zavladala smrtna tišina, a že se je oglasilo zunaj tako divje kričanje, da je grofu zledenela kri v žilah. Počilo je več strelcev zaporedno. Zažvenketale so šipe v oknu in več krogel je prižvižgalo v dvorano in se zapičilo v steno.

Pod oknom je zaklical glas:

«Grof, ura osvete bje!»

Grof je odskočil v kot. Živo so mu zaplesale pred očmi one strašne s krvjo pisane črke: «Kri za kri, zob za zob!»

«Ciganski kralj je prišel osvetiti svojo mater», je pomislil grof. «Izgubljen sem. Cigani bodo vlomili grajska vrata. Zaklel je in siknil:

«Branil se bom do poslednjega diha. Živega me ne dobijo v pest!»

Planil je na hodnik. Slišal je, kako padajo silni udarci na grajska vrata. Les je pokal. Vsak trenutek bodo odnehali zapahi in divja drhal bo prihrumela v grad. Grof je preklel ves ciganski

rod in z naglimi koraki stekel v svojo sobo. Zaklenil je vrata, nato pa prižgal svetilko. Snel je s stene puško in stopil k oknu. Tresel se je od razburjenja ter napeto vleknil na ušesa in čakal, kaj bo.

Še vedno je bilo čuti močno razbijanje po grajskih vratih v pritličju. Dolgo niso popustili zapahi.

Tedaj je nastal silen ropot. Čez trenutek je po vsem gradu odmeval krik divjih glasov. Neznanci so vdrli v grad.

Grof je napel petelina pri puški in se postavil sredi sobe. Čul je številne korake, ki so se bližali po hodniku. Grozne psovke in grožnje so mu udarjale na ušesa. Hrup se je bližal bolj in bolj. Zdajci je utihnilo kričanje. Neznanci so dospeli do vrat, ki so se pod silnim pritiskom zlomila.

Grof je zagledal kakih petnajst razcapanih, gologlavih mož divje zaraslih obrazov. Vsi so bili oboroženi s puškami in dolgimi noži. Ko so ti ljudje zagledali grofa, so zagrmeli in zahrumeli kakor vihar. Vsi obenem so se hoteli zriniti v sobo.

«Nazaj, lopovi!» je zagrmel grof in se pomaknil toliko nazaj, da je s hrbtom dosegel zid. «Kaj hočete?»

«Tebe hočem, grof!» je zakričal mož, ki se je prvi preril skozi vrata. Bil je visokorasel orjaški človek zagorele polti, čudovito velikih črnih oči, ki so zrle nenavadno divje. Ustavil se je pri vratih in nadaljeval porogljivo:»

* **Samomor brezposelne služkinje.** K gostilničarju Fariču v Rihtarovcih je prišla 21letna brezposelna služkinja Čergulova iz Stanetinec. Šla je v svinjsko kuhinjo in v pričo domače služkinje zaužila večjo količino arzenika. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je revica po dveh urah hudega trpljenja umrla.

* **Nočni požar pri Šoštanju.** V torek ponoči je začela goreti stanovanjska hiša posestnika Franca Baločnika, po domače pri Anžoku v Ravnah. Ogenj, ki so ga bržčas povzročile vnete saje v dimniku, je stanovanjsko hišo upepelil do tal. Pogorelcem se je posrečilo rešiti le golo življenje, ker so ogenj opazili šele, ko je streha že bila vsa v plamenih. Škoda je le delno krita z zavarovalnico.

* **Velik požar na Viču.** V noči na ponedeljek je nastal na Viču požar, ki je po svojem obsegu gotovo eden največjih v zadnjih letih v neposredni okolici Ljubljane. Gorelo je gospodarsko poslopje posestnice Marije Mrvarjeve. V gospodarskem posloplju so bile nakopičene ogromne zaloge sena, slame in otave. Zato ognja ni bilo mogoče udušiti in kos mu tudi niso bili viški gasilci, ki so kmalu prihitali na kraj požara. Gospodarsko poslopje je pogorelo do tal in res sreča je, da v njegovi bližini ni drugega poslopja, kajti v tem primeru bi se ogenj gotovo razširil. Kako je nastal ogenj, ni znano. Baje je začelo goreti sredi poslopja in zato ni izključeno, da je ogenj zaslišala nekega sorodnika Mrvarjeve, ki je bil ž njo sprt. Izkazalo se je pa, da je mož nedolžen.

«Jaz sem Jozua, kralj ciganov. Gotovo si me pričakoval, saj sem ti sporočil, da te obiščem. Zdaj sem tu. Prišel sem, da maščujem kri svoje matere. Kri za kri!» tako veli naša postava. Fantje, zgrabite ga!»

Cigani so prihrumeli v sobo in besno navalili na graščaka. Grof je dvignil puško in pritisnil na petelina. Zabliskalo se je in počilo. Eden ciganov se je zgrudil s prestreljenimi prsi. Še enkrat je ustrelil grof na cigane in podrl še enega moža, nato pa ga je zadal silen udarec na glavo. Obilit s krvjo se je zgrudil grof nezavesten na tla.

«Ali naj mu odrežem bučo?» je zaklical neki cigan in potegnil nož izza pasu.

«Ne, osveta je moja!» je zagrmel poglavar Jozua. «Zvezite ga, nato naj ga dva odneseta iz gradu. Tudi trupli naših tovarišev odnesite. Grofa spravite v votlino nad izlivom Krke. Tam bo prejel svoje plačilo. Drugi oplenite grad. A žurite se, kajti še to noč moramo izvršiti delo osvete. Jutro nas ne sme zalotiti v votlini. Na delo, dečki!»

Divji nočni gostje so se razpršili po vsem gradu. Plenjenje so kmalu opravili. Privojili so si le denar in nekaj zlatih predmetov. Četrta ure pozneje ni bilo o ciganih ne duha ne sluha več. Zopet je stal korinjski grad tih in teman vrhu hriba, kakor da se ni zgodilo nič. Na dvorišču so ležala krvava trupla hlapcev, v dvorani so pa spali pijani plemiči. Cigani so speče sicer oropali, a umorili niso nikogar.

Ko so se gostje drugega dne vzdramili in iztreznili, so takoj spoznali, da se je ponoči dogodilo nekaj strašnega. Vrata so bila vlomljena, okna pobita, v stenah so tičale krogle. Po vsem gradu je vladal silen nered. Hlapci so ležali pomorjeni, v graščakovi sobi so se poznali sledovi krvi, a grofa ni bilo nikjer. Plemiči so ga iskali in klicali, a zaman. Grof je čez noč izgubil brez sledu.

Nihče ni vedel povedati, kako in kam je prešel graščak iz Korinja. Začeli so ga iskati po gozdih in gorah. Šele čez mnogo dni so kmetje odkrili njegovo truplo. Našli so ga v skalnati votlini nad izvirovom reke Krke.

Še mrtvemu se je poznalo, da je moral pred smrtjo pretrpeti grozovite muke. Cigani so mu iztaknili oči in ga pekli z razbeljenim železom, dokler ni izdihnil. Njegovo telo je bila ena sama strašna rana. Osveta cigana Jozue je bila grozna.

* **V Avstriji ustreljen kot divji lovec.** Iz Mežice nam pišejo. Na Obirju v Avstriji je bil nedavno ustreljen Alojzij Smolčnik, ki se je rodil leta 1905. in je bil pristojen v Črno. Pravijo, da ga je ustrelil gozdar Schober zaradi tega, ker je baje Smolčnik streljal nanj. Zadeva pa ni prav nič pojasnjena. Vsekakor bi bilo na mestu, da bi avstrijska oblastva obvestila o žalostnem dogodku naša oblastva, ker se govorijo tu vse mogoče reči.

* **Strašna žaloigra v planinah.** Z Gorenjskega so prepeljali v Ljubljano hudo ranjenega vojaka, ki je po prevozu s kolodvora v bolnico umrl. Bil je 27letni kaplar Mirko Cvorovič, ki je postal žrtev maščevanja. Zločin je bil izvršen v Javorniških Rovitih. Cvorovič je bil graničar na meji pod Stolom, pod njegovim poveljstvom je pa bil tudi 24letni graničar Draškovič, doma iz južnih krajev države. Cvorovič je Draškoviča že večkrat zasačil, ko je na svojem odgovornem mestu spal. V četrtek zvečer je na preglednem obhodu Cvorovič zopet zalotil dremajočega Draškoviča in mu zagrozil, da ga bo moral naznaniti svojim predstojnikom. Ničesar hudega sluteč je Cvorovič odšel na stražnico in legel k počitku. Ob ponoči je bil Draškovič izmenjan in je odšel na stražnico. Spat ni šel, pač pa je čakal do pol štirih zjutraj. V strahu, da ga bo Cvorovič ovedil, je zasnoval strašen načrt. Neslišno se je okrog pol štirih splazil v kaplarjevo sobo in pometil s puško na spečega kaplarja. Počil je strel, krogla je nesrečnemu kaplarju predrila prsi in izstopila na hrbtu. V stražnici je za hip nastalo veliko razburjenje, ki ga je morilec izkoristil in pobegnil. Takoj nato so graničarji priskočili svojemu tovarišu na pomoč. Hudo ranjenega kaplarja so prenesli v dolino in na Javornik, kamor je bil pozvan jeseniški zdravnik dr. Kogoj. S prvim jutrnjim vlakom so Cvoroviča prepeljali v Ljubljano, a je med prevozom s kolodvora v garnizijsko bolnico umrl. Graničarji so zasledovali ubelega Draškoviča, ki so ga našli mrtvega. Zavedal se je svojega strašnega dejanja in je od strahu pred kaznijo, ki ga je čakala, v samotni legel pod ročno granato, ki jo je zažgal. Granata ga je razmesarila in je bil seveda takoj mrtev.

* **S sekiro je ubil gozdnega čuvaja.** V nedeljo dopoldne je prišel v gozd pri Čakovcu Franjo Janič, doma menda iz St. Jakoba v Sloveniji, in je v gozdu nadziral delavce. V gozd je prišel tudi neki Andrije Panič, ki se je z Janičem sprl, pograbil sekiro in udaril Janiča dvakrat tako močno po glavi, da mu je zdrobil lobanjo. Janič je obležal v gozdu mrtev.

«Kako postanem dober godec.»

To knjižico pošlje brezplačno tiskarna glasbil Meinel & Herold v Mariboru 104/B vsakemu prijatelju glasbe, začetniku ali pa že uvežbanemu. Zahvalujte jo takoj z običajno dopisnico! 368

* **Izkop trupla.** Te dni so prepeljali v ptujsko bolnišnico v nezavestnem stanju 56letnega kočarja Matijo Peršuha iz Apač, ki je imel hude bolečine v spodnjem delu telesa. Peršuh je bil takoj operiran, je pa po operaciji umrl. Že v bolnišnici se je izvršilo raztelesenje trupla in so dognali, da je bilo črevje poškodovano in da so bile v trebuhu krvavitve, ki so izvirale najbrž od poškodb, dobljenih v tepežu. O tem je bilo obveščeno orožništvo, ki je na podlagi izjave pokojnikovega brata Antona dognalo, da so pokojnika pretepli njegova žena, hčerka in neki moški. Zadeva je bila naznanjena sodišču, ki je odredilo izkop trupla. Sodna komisija je ugotovila, da je imel pokojnik na desnem sprednjem delu glave počeno kost in da so nastopile na desni strani krvavitve v možganih. V spodnjem delu, katere poškodbe so se dognale že v bolnišnici, se pri ponovnem raztelesenju ni moglo ničesar več ugotoviti, ker so čreva že razpadla. Vsekakor pa je bila tudi poškodba na spodnjem delu v zvezi s poškodbo na glavi, zaradi česar je nastopila smrt. Orožniki zadevo še nadalje preiskujejo, da s točnostjo doženejo, kdo je kriv smrti.

* **Vlom v blejski hotel.** V noči na torek je bil izvršen vlom v hotel «Triglav» v Zaki. Hotel, ki

je last g. Ivana Majerja, stoji na samem nekajsto korakov od postaje Bled-jezero. Vlomilec; gotovo dobro pozna razmere, je prišel skozi vrata pralnice v klet, odkoder je odnesel osem steklenic kisle vodc. Iz kleti je nato šel po stopnicah v gostilniški lokal, kjer je ukradel za 140 Din tobaka, okrog 100 dinarjev v gotovini, šest prtličev in električni likalnik. Nato je odprl pisarno, iz katere je vzel dva dežnika, dva zimska plašč, štiri pare nogavic in šal. Ker je pri tem poslu postal lačen, se je splazil tudi v kuhinjo, kjer je pobasal lep kos pečenke, več kilogramov masti suhega mesa in nazadnje še očala gospe Majerjeve. Nato jo je vlomilec popihal skozi velika vrata na cesto in pustil vsa vrata odprta. Vse kaže, da je imel vlomilec tudi pomagaca s seboj kajti toliko nakradenih reči pač ni mogel sam nositi. Tudi odtisi čevljev na tleh kažejo, da je imel eden na nogah Bat'ove čevlje, drugi pa gojzerce. Upamo, da se bo našim marljivim orožnikom posrečilo kmalu izslediti predrzna vlomilca in ju izročiti roki pravice.

* **Od šmarnice upijanjen si je zažgal hišo.** Te dni si je Franc Štraki pri Kapeli v pijanosti zažgal lastno hišo in gospodarsko poslopje. Pogorelo mu je vse do tal. Zgorela sta mu tudi krma in večina premičnin, tako da ima škoda nad 50.000 dinarjev. Nameraval je nato zažgati še svojo viničarijo in pa hišo svojega očeta, a so ga sosedje še ob pravem času prijeli in oddali orožnikom. Pri hiši so usodne dni kuhali žganje ter pili žganje in šmarnico. Najbolj si je privoščil te pijače gospodar, ki je zaradi tega postal popolnoma zmešan. Napotil se je iz hiše ter pri odhodu povedal, da bo še nekaj napravil. Zažgal je najprej hišo ter se vlegel v skedenj. Od tam je pobegnil in klical, da bo še več poslopij zažgal in si zidal na pogorišču novo vilov. Ljudje, ki so prišli gasit, so spoznali, da imajo opraviti s človekom, ki mu je šmarnica zmesala pamet. Orožniki so imeli težek posel, da so ga ukrotili in spravili v zapor.

* **Uboj v Razvanju pred sodiščem.** Javnosti je gotovo še v dobrem spominu nedelja 18. septembra, ko je bil v Hamannovem vinotoču v Razvanju zvečer v prepiru ubit 47letni železničar Jakob Klemenčič s Tezna. Uboja, ki je bil izvršen na strašen način s sekiro, je bil osumljen 46letni viničar Jožef Hojnik iz Razvanja, ki je v preiskavi priznal, da je Klemenčiča udaril s sekiro enkrat v silobranu, zanikal pa je, da bi mu bil prizadejal smrtne poškodbe, kar da je moral storiti nekdo drugi od mnogoštevilnih pretepačev. Te dni pa je pri razpravi tudi prvotno priznaje zanikal in trdil, da je udaril Klemenčiča samo enkrat s koplom. Spoznan je bil za krivega in je bil obsojen na štiri leta robije, izgubo častnih državljanskih pravic za pet let in povračilo pogrebnih stroškov. Hojnik se je proti obsodbi pritožil.

* **Pustolovščina mlade pokvarjenke.** Komaj 20letna Kristina L. iz Spodnje Kokre, pristojna v Križe pri Trziču, je brezposelna in nima stalnega bivališča. Potika se po vsej Gorenjski, večkrat je obiskala tudi Ljubljano. Nedavno se je znašla na Gorenji Savi in obiskala tudi Miklavčev sejem v Kranju. V neki gostilni se je seznanila z nekim poročenim posestnikom. Hitro sta se sporazumela in odšla v Stražišče. Tam sta nekaj časa pila, potem pa je prebrisana Kristina skrivaj odšla iz gostilniške sobe. Posestnik je imel namreč s seboj kolo, ki ga je pustil zunaj v veži. Kristina je sedla na kolo in se odpeljala z njim proti Senčurju. Posestnik je nekaj časa čakal nanjo, ko pa se le ni vrnila, jo je hotel poiskati. V veži je opazil, da mu je zmanjkalo kolo. Takoj mu je bilo jasno, da mu je mogla odpeljati kolo samo Kristina, ker sicer med gosti ni bilo nikogar, ki bi ga mogli osumiti tatvine. Prijavil je zadevo orožnikom v Kranju, ki so deklino zasledovali in jo zalotili v gostilni na Korkri. Jedla je klobaso in pila žganje, a plačati ni mogla nič, ker ni imela denarja. Kolo je imela še s seboj. Orožniki so jo prijeli, zaslišali in za-

prli. Priznala je, da je res ukradla kolo. Kristina je spolno bolna. Nedavno je prišla iz bolnišnice, kamor se bo morala zopet vrniti.

* **S koso ga je prebodel.** Septembra je na svečan način godoval posestnik in gostilničar Mihael Leskovec v Selah pri Pragerskem. Povabil je na gostijo med drugimi tudi posestnikovega sina Franca Kovačiča, ki je igral na harmoniko, in delavca Avgusta Cafuta. Večina gostov je odšla domov okrog polnoči. Cafuta, ki je bil vinjen, je pa za mizo zaspal. Okrog 3. zjutraj ga je Kovačič zbudil, da bi odšla skupaj domov, kar pa je Cafuta, zmeden od alkohola, odklonil in planil z nožem v roki nad Kovačiča. Zato ga je pustil Kovačič pri miru in je sam odšel domov. Komaj pa je zapustil Leskovecovo gostilno in napravil nekaj korakov, je planil Cafuta iz zasede in ga prebodel s koso. Druga dne se je Cafuta sam javil orožnikom in se izgovarjal s silobranom, češ, da ga je Kovačič, ki je kmalu po dobljeni poškodbi izkrvavel, prvi napadel. Cafuta je bil pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča obsojen na osem let robije.

* **17 vlovov zločinske družbe.** Velika vlovilska družba, ki so jo sestavljali 33letni delavec France Pešl, 22letni krojaški pomočnik Bogomir Majer, njegov 26letni brat Avgust, 24letni brezposelni vrtnar Ferdinand Hauri, 22letni brezposelni slikarski pomočnik Ivan Danko in njegov 18letni brat France, ima na vesti lepo število grehov. Kolikor je policija do sedaj mogla ugotoviti, so izvršili v času od 15. oktobra do 10. t. m. v Mariboru in okolici nič manj kakor 17 vlovov, pri katerih so odnesli najrazličnejše reči, predvsem obleko, zlatino, srebrnino in jedila v skupni vrednosti več tisoč dinarjev. Policija v Mariboru jim je bila že dolgo na sledu, a so se znali spretno umikati roki pravice. Dne 10. t. m. je bil France Danko opažen v shrampi Ferdinanda Pavliča v Stolni ulici v Mariboru. Nosil je nahrbtnik z raznimi jestvinami, ko ga je zasačila služkinja Marija Malijeva. Danko je sicer pobegnil, vendar so nevarni in podjetni vlovilski družbi takoj nato prišli na sled. Vsi vlovilci so že stari znanci policije. Po večini so bili že večkrat kaznovani. Tako ima Pešl za seboj že sedem, Hauri deset, Bogomir Majer tri, Danko eno in drugi več ali manj kazni. V njihovi družbi je bil tudi 22letni brezposelni natakar Vilibald Kanik, ki je pobegnil v Avstrijo.

ze. V tem pogledu rečem le toliko: Jaz sem že nad 20 let v Zedinjenih državah, pa še nikdar nisem bil v tako slabih finančnih razmerah kakor letos.

Nedavno smo imeli volitve predsednika Zedinjenih držav. Vršila se je prav vroča borba med dvema najmočnejšima političnima strankama, republikansko in demokratsko. No, pa kljub vsemu pritisku republikancev je z ogromno večino zmagal demokratski kandidat Franklin Roosevelt. Izza časa Wilsona do danes je bila na državnem krmlu republikanska stranka, a zdaj si je narod zaželel izpremembe. Če bo kongres zdaj v decembrskem zasedanju glasoval za dovoljenje, da se bo smelo proizvajati pivo, bodo pivovarne zaposile veliko število delavcev po novem letu. Župan mesta Chicaga Čermak (Čeh) je že odredil potrebno, da bodo tamkašnje pivovarne lahko ob času pričele delo.

Naša slovenska podpora društva so imela v zadnjem času nekaj prireditvev. Tako je bilo oktobra meseca kar 12 društev skupaj priredilo v Slovenskem domu na Butler Streetu zabavo «trgatev grozdja», ki jim je še precej dobro uspela. Ves dobiček je šel v korist Slovenskemu domu.

Nikolaj Skube.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

V SPOMIN VZGLEDNI MLADENKI.

Planina pri Sevnici, decembra.

V cvetu mladosti je umrla gđ. Emika Zdovčeva, ki je štela šele 22 let. Upala je do zadnjega diha in iskala leka svoji bolezni, a ga ni našla. Padla je kot žrtev zavratne bolezni.

Trda kmečka gruda jo je rodila: ob njej je zrasla in se vzgojila. Ne visoke šole in učene bukve, temveč trde brazde planinske zemlje so jo učile ljubezni, mehko, čuvstvenosti in plemenitosti. Težka domača gruda ji je vlila te vrline. Vsi, ki smo te poznali, žalujemo iskreno za teboj, Emjka, bodi ti lahka domača gruda!

ZAKLJUČEK SODRAŽIŠKEGA TEČAJA ZA DAMSKO KROJENJE.

Sodražica, decembra.

Dne 8. t. m. se je zaključil šesttedenski tečaj za damsko krojenje, katerega je obiskovalo 27 mojstric in pomočnic iz trga ter okolice. Ob tej priliki se je vršil družabni sestanek v dvorani g. Starca, kjer se je tudi tečaj vršil, in katerega je priredila Zadruga krojačev in krojačic za ribniški in velikoklaški sodni okraj. Zbralo se je več članov zadruge in povabljenih. Župana g. Evgena Ivanca je opravičil g. Pirnat, nato pa je imel načelnik zadruge g. Ivan Lenarčič iz Ponikev poučen govor na udeležence tečaja. Iz govora povzemamo nekaj misli.

Obrt ima za podlago zlata tla. Tako so rekli naši predniki in prav so imeli, vendar se pa nekdanji obrtnik ne more več primerjati s sedanjim. Stari obrtnik ni poznal drugega kakor delo. Bil je skromen v javnosti, vendar pa obče spoštovan, priljubljen in ugleden. V stoletju se je pa marsikaj izpremenilo. Stari žilavi kovi so izginili in prišel je na površje mlajši rod, ki se je moral prilagoditi modernejšim nazorom, predvsem moderni tehniki.

Izginile so stare ročne delavnice poštenega rokodelstva in se umaknile svetlim delavskim prostorom, v katerih nadomeščajo ročno delo številni moderni stroji. Tovarne rasejo iz tal. Obrtništvo vseh strok, osobito pa oblačilne, občuti ta preokret in obupa nad bodočnostjo. Huda konkurenca se je pričela, ki ne bo odnehala.

Današnje obrtništvo mora biti vsestransko izobraženo in strokovno izpopolnjeno, da je kos današnjim razmeram in da ni sto ne podleže v konkurenčnem boju. Za svoječasnega obrtnika je zadostovalo, da je bil pričen, duh modernega časa pa zahteva poleg strokovnega znanja tudi splošne naobrazbe in jeklene volje. Zato so se

ustanovile strokovne obrtniške organizacije, katerih naloga je predvsem ta, da skrbijo za strokovno izobrazbo svojih članov in članic, zlasti izobrazbo obrtnega narasčaja.

Ker je obrtništvo na deželi zelo otežkočeno, da bi se moglo strokovno izobraziti, si je zavod za pospeševanje obrti pri bankski upravi nadel nalogo, da prireja strokovne tečaje tudi po deželi. Ti strokovni tečaji so se pokazali kot neizogibno potrebni in so v današnjih časih, ko obrtništvo preživlja hude dni, edini vir, iz katerega more obrtništvo črpati strokovno naobrazbo, ki jo potrebuje pri svoji obrti.

Načelnik g. Lenarčič se je v imenu zadruge kakor tudi vseh udeleženk tečaja zahvalil zavodu za pospeševanje obrti, ki je priredil tečaj. Zahvalil se je tudi Zbornici za trgovino, obrt in industrijo, ki je podelila primerno podporo za ta tečaj. Najtopleje se je dalje zahvalil tudi krojnemu učitelju g. Alojziju Knaflju za ves njegov trud in požrtvovalnost. Nato so članice podarile gospodu učitelju lepo diplomo. Izročila jo je gđ. Anica Adamičeva od Sv. Gregorja. Primeren nagovor je pa imela gđ. Marija Veselova iz Sodražice. Nato pa je nagovoril g. Knaflj tečajnice ter jim dal smernice za njihovo bodoče delo in poklic. Sodraški tamburaši in pevci so zapeli ter zaigrali v veselje vsem nam, tako da je bil zaključek tečaja prav prisrčen. V spomin je tečajnice še slikal g. Prah.

PAN DR. MARUŠIČ IN NARODNI POSLANEC SPINDLER V ŠMARSKEM SREZU.

Šmarje, decembra.

V nedeljo sta se mudila v našem srezu ban dravske banovine g. dr. Marušič in zastopnik našega sreza v narodni skupščini g. Spindler. Gospod ban je dopoldne v spremstvu sreskega načelnika, načelnika sreskega cestnega odbora g. Štambergerja, načelnika sreskega kmetijskega odbora in člana banovinskega sveta g. Florijana Gajška, inž. Dekleve in zastopnikov občin slavnostno otvoril novi kos banovinske ceste, ki je bil zgrajen v dolžino okrog 1200 m zaradi preložitve dveh klanecv na Petelinieku med Slivnico in Loko.

Po izvršeni slavnostni otvoritvi je g. Gajšek povabil odlične goste v svojo gostoljubno hišo, kjer je bilo izmenjanih mnogo zdravih misli in načrtov za nadaljnji gospodarski razvoj šmarskega sreza. G. ban je pokazal mnogo razumevanja za potrebe in težnje sreza. Zlasti se je obširno razpravljalo o vprašanju prehrane prebivalstva preko zime in v zvezi s tem o vprašanju javnih del, ki bi se naj preko zime izvršile v svrhu prehrane naroda. Teh razprav se je udeleževal tudi narodni poslanec, ki je medtem prišel iz Podčetrčka, kjer je imel zjutraj po maši pod predsedstvom načelnika krajevnega odbora JRKD lepo zborovanje, katerega se je udeležilo nad 100 oseb. Po poročilu g. narodnega poslanca so navzočni, zlasti g. župan Kosi iz Sopot, izrekli razne želje in razna svoja mišljenja glede zakonov, ki so v pripravi, zlasti glede zakona o zaščiti kmeta. Splošno so vsi navzočni odobrvali stališče, da je treba zaščititi samo one, ki so pridni in dobri gospodarji in ki so prišli v težave brez lastne krivde zaradi nesreč, bolezni in podobnega, ne pa tudi zapravilivcev in nemarnih gospodarjev.

V teku popoldneva sta se gg. ban in narodni poslanec v spremstvu gori navedenih gospodov podala v Sedlarjevo, da si g. ban na licu mesta ogleda nujno potrebo regulacije Sotle na tem mestu, kjer Sotla nevarno izpodjeda banovinsko cesto in jo ograža v toliki meri, da je nevarnost, da se bo prej ali slej zrušila na razdaljo več ko 100 m v reko, s čimer bi bil promet na tej važni prometni žili za daljšo dobo onemogočen. Gospod ban si je v spremstvu narodnega poslanca, domačega župana in ostale gospode z zanimanjem ogledal položaj in obljubil s strani banske uprave vsa mogoča pomoč in podporo.

NA VSAKO BOŽIČNO IN NOVOLETNO RAZGLEDNICO KOLEK PROTIJETIČNE LIGE!

NAŠI NA TUJEM

AMERIŠKO PISMO.

Pittsburgh, novembra.

Minila je cela vrsta mesecev, odkar sem se zanjilče oglašil v «Domovini». Od taktar sem vsako številko «Domovine» skrbno pregledal in nadi, da bom našel koga drugega, ki bi kaj pisal od nas. Vem, da vsi naši dobri naročniki prav radi prebirajo dobre časopise, kakor na primer «Domovino». Dosti jih je, ki bi iz srca radi kaj pisali, pa si ne upajo prijeti za pero. Mnogo nas je seveda takih, ki so nam svetovne gospodarske težave vzele pero iz rok.

Dosti nas je naročenih na razne časopise, dnevniške in tedniške. Naročnine potekajo, mi pa ne vemo, kako jih bomo obnovili. Iz stare do novevine prihajajo od svojcev ali drugih sorodnikov pisma ne baš vesele vsebine, navadno prošnje za denarno pomoč. Človek si v takem položaju ne upa prijeti za pero, da bi na pismo odgovoril, ker ne ve, kje bi našel zadosti tolažilnih besed, da bi mogel svojce potolažiti s praznim pismom. Pa tudi sicer smo se morali omejiti glede pisanja pisem zaradi velikih poštnih izdatkov, ki so tudi vzrok zaostajanju pisem. Glavni krivec vsemu so gospodarske težave.

Glede dela in zaslužka ne bom na dolgo govoril, ker nočem, da bi čitatelji delali žalostne obra-

BOŽIČNA PRILOGA DOMOVINE.

Praznik ljubezni

Čarobno spet zvezde migljajo nocoj...
Tja v Betlehem, bratje, hitite nocoj!
Nad hlevcem prepeva prikazen nebeška:
«Ljubite se srca človeška!»

Odgrinja v višavi se temna zavesa,
pastirci strmijo v odprta nebesa.
Ob uri polnočni iz bornega hleva
prečudna svetloba odseva.

Umika se luči sovražnosti tema,
ko Dete iz jasel človeštvo objema...
Ljubezen na zemljo prihaja
in z milostjo srca napaja.

Soteščan.

Muzikant

Božična zgodba vojnega dobičkarja.

Pred božičem leta 1917., ko je živel na mišjone ljudi od samih kart (krušnih, sladkornih, mesnih, tobačnih in drugih), se je leno pretegnil v kavarni Evstahij Rapotar, do svetovne vojne predmestni trgovčič, ki je stalno nihalo med konkurzom in sodiščem. Vojna ga je pa dvignila za vojaškega dobavitelja slame in mrve.

«Spet sta pred durmi božič in dolgočasni sveti večer», je vzdihnil svojemu sosedu in leno vrtel prstane na tolstih prstih.

«Kakor lani napravimo družabni večer. Kdo bo pač poslušal doma dolgočasno „Sveto noč!“ je živahno povzel besedo drobnji direktor Mavricij Strehar, tudi vojaški dobavitelj. Redek je bil med njimi, ki bi ne bil gospod direktor. Mavricij Strehar je bil pa resnično direktor velike tovarne čevljev, ki je obula vsak mesec deset tisoč vojakov.

«Bravo!» je vzkliknil Evstahij Rapotar. «Skoro bi bil pozabil, kako lepo nam je minil lanski sveti večer. Še danes povabim znanca. Samo škoda, da je umrl lanski muzikant. Kje hočemo dobiti drugega?»

«Majhna reč!» je zamahnil Mavricij Strehar. «Na majhen oglas se jih priglasijo najmanj petdeset!»

«Sam Bog nas varuj tega! Kdo jih bo pa odpravljal in preizkušal?» se je počehljajal po zatilniku Evstahij Rapotar.

«Ne boj se!» se je zasmel gospod direktor. «Prvega, ki se prijavi, sprejemem, potem pa obesim na vrata listek: „Muzikant je že sprejet.“»

Prav dobre volje sta se razšla prijatelja v veri, da sveta noč ne bo pusta.

Tine Brodnik je bil že dve leti brez posla. Dokler niso odpravili opere, je bil tamkaj uslužben, sedaj pa je igral priložnostnim veseljakom po zabaviščih na klavir za skromno večerjo in morda za nekaj novčičev. Doma je stradalo pet črvičev poleg izsušene žene. Ko se je vračal Tine domov v pozni uri, je kakor vedno prečital oglas na deski pravkar izišlega dnevnika. Oko mu je obstalo na temle oglasu:

«Izurjenega igralca na klavir sprejme za sveti večer izbrana družba. Ponudbe na M. S., Čapljin trg 3/I.—6.»

Poznal je Tine resničnost reka, da kdor prej pride, prej melje, zato je stopil v bližnjo kavarno,

napisal ponudbo ter jo mahnil pred označeno hišo na Čapljinem trgu. «Gotovo pride še kdo ob tej uri domov, pa mu dam pismo za I.—6.», si je mislil.

Ni se motil. Okrog opla je zavil droben gospod in pričel odklepiti vrata. Tine je pristopil in ga prosil, naj odda pisano v nabiralnik na I.—6. «Muzikant?» se vprašal gospod Mavricij Strehar.

«Prosim, gospod!» se je poklonil Tine. «Vaša ponudba je sprejeta!» je rekel gospod direktor. «Prinesite s seboj najnovejše plesne skladbe. Tu imate za aro. Ob osmih pridite!»

«Hvala, gospod!» se je poklonil Tine in stisnil v roki novec. Pri luči je videl, da je srebrna krona. Doma je bilo veselje, da kaj, saj krone že ni bilo tedne v hiši. Vsa družina je gledala v veselem upanju na bližajoči se sveti večer.

Čim je stopil Tine v zbrano družbo, mu je kar završalo srce pri obilici izbranih jedi, s katerimi so bile obložene mize. Takrat je šele občutil, kako lačen je, saj ni imel od zjutraj črne kave založaja v ustah.

«Živel muzikant!» so ga pozdravili gospodje in se že pripravljali za ples.

Ura je minevala za uro. Zabava je postajala vedno bučnejša. Tine je pa godel in godel, da se mu je delala tema pred očmi, in si brisal obilne potne srage s čela. Vse do polnoči se je družba gostila in postala prav razigrana.

Ura je bila dvanajsto. Tedaj je vstal gospodar Evstahij Rapotar in potegnil Tineta po rami: «Sveto noč dajte!»

«Bravo, gospod Rapotar!» je vpila razposajena družba in se drla po zvokih klavirja, zasmejujoča božično pesem.

«Dobro si igral! Tu imaš steklenico šampanjca!» ga je počastil gospod Rapotar. Tine bi bil rad rekel za kruh, pa se ni upal. Kako bo pil šampanjec, ko doma še cikoriije ni!

V ranem jutru se je vračal Tine domov. Služkinja mu je navezala v servijeto ostankov večerje, gospodar pa mu je vrgel peta

Otroci so že spali, žena pa je dremala pri mizi.

«Takšen sveti večer!» je zajokala, ko se je prebudila. Tine jo je pa pogladil po glavi, razvezal culo in položil petak na mizo. Kar sami so se zbudili otroci in planili k culi. Kakor že davno ne so imeli Brodnikovi tisto leto vesel božič.

Leta so minevala. Tine je bil uradnik pri borzi dela. Božič je bil. Raztrgan brezposelnik stoji pred njim.

«Kako se pišete?» ga je vprašal uradnik. «Evstahij Rapotar», je odvrnil brezposelnik. Tine je dvignil pogled in vzkliknil:

«Kaj niste vi priredili tedaj tisti sveti večer s plesom, na katerem sem jaz igral na klavir?»

«Seveda, gospod! Toda časi so se izpremenili», je vzdihnil Rapotar.

Tine je brž napisal nekaj besed svoji ženi in poslal Rapotarja s pismom do nje.

Solze hvaležnosti so oblivale brazdasti obraz nekdanjega vojnega dobičkarja gospoda Evstahija Rapotarja, ko je sedel v topli sobi v krogu prijazne družine, užival kuharske dobrote in poslušal po radju zvonjenje in božične pesmi.

Janko Kač.

Božič v tujini

V tujini mi srce vzdihuje,
ko se zagrinja sveta noč.
Tu sijajo mi zvezde tuje,
domov me vabi skrivna noč.

Domov, domov, pod rodni krov
kjer se nebo smešija;
tam se razliva blagoslov
tam sreča je doma.

Na tuji tratici sameva
moj revni betlehemski hlev.
Nad njim krilatcev zbor ne peva
moj svetonočni spev.

Doma, doma le iz srca
božični spev kipi.
Tam angéli hite z neba
in «Mir ljudem» doni.

Na tujem v hlevcu vlada tema
in v bornih jaslih je hladno.
Ljubezen tu me ne ogreva,
bolesti srce mre samo.

Sotešča

Božič gospe Kristine

Odkar ji je umrl sinček, je sovražila vsako zvonjenje, ker jo je preveč spominjalo na smrt in na pogreb.

Z otrokovo smrtjo se je gospa Kristina čisto izpremenila. Edina sreča zanjo je bila, da je imela dosti dela. Pomagala je svojemu možu v trgovini in nikoli se ni utrudila.

Zvonjenja ni marala več slišati.

Kadar je bila doma v kuhinji, se je je služkinja skoro bala. Mislila je, da je gospa otrokova smrt tako zbegala, da je zblaznela, saj jo je večkrat videla, kako se je smejala, klicala svojega otroka po imenu in se z njim pogovarjala.

Ko je to opazil njen mož, ga je resno zaskrbelo. Spoznal je, da je Kristina živčno tako oslabela, da žre še vedno pred seboj svojega otroka in se z njim pomenkuje.

Le počasi se je nekoliko pomirila, a čudaška je vedno ostala. Ko ji je čez več let umrl mož, je trgovino takoj prodala in odšla vso služinčad. Obdržala si je samo mlado služkinjo.

Kristina se je najbolj bala božičnega večera. Za druge je bil tedaj večer pokoja in miru, a zanjo večer žalostnih spominov, saj ji je prav na ta večer umrl njen sinček.

Ko so ljudje veselo praznovali božične praznike, se je ona zaklepala v svoje prostorne sobe, se stiskala k zakurjeni peči, se grela in se jezila, če jo je predramilo zvonjenje.

***

Kristina je imela v mestu edino sorodnico, nečakinjo, ki je bila zelo siromašna. Vsi drugi sorodniki so ji že pomrli. Njen mož je umrl za jetiko in sama je morala preživljati sebe in hčerko. Nečakinja ni svoje tete nikoli obiskala. Poznala jo je in vedela je, da je Kristina ne bo sprejela, saj po moževi smrti ni marala nikogar več.

Gospa Kristina ni nikoli vprašala po njej.

Zdaj je gospa Kristina že ostarela. Sama ni dobro vedela za svojo kletko. Na starost se je jela vedno bolj oklepiti življenja. Po otrokovi smrti si je sama želela umreti, a zdaj je vedno bolj hotela živeti.

Sneg je ležal po cestah. Kristina je samevala v svoji sobi in čitala iz debele knjige. Zdela se ji je, da je ta večer božični večer, vprašati pa ni marala nikogar, ker se je bala vzbujati svoje žalostne spomine. Nekje je začula komaj slišno zvonjenje, toda tako daljno, da si je sama mislila, da se je motila.

Zgodaj zvečer se je odpravila v posteljo. Tedaj jo je na mah predramilo mogočno brnenje.

«Torej vendar!» je vzkljnknila in se pokrila bez glavo. Njeno visoko, šibko telo je vztrepetalo, majhne vodene oči je zaprla. Hotela je zaspati in pozabiti vse okoli sebe.

Toda zvonovi so bili ta večer vsiljivi in neumiljeni, brneli so vedno glasneje, oglašali so se od vseh strani. Zazdela se ji je, da se glasovi vedno bolj bližajo, da trkajo na okno in jo vabijo:

«Mir je nocoj povsod! Sovrašтво in zloba sta pozabljena, vse se veseli tega večera pokoja, ljubezni in prerojenja. Zakaj je v tvoji duši strah? Zakaj nisi vesela in srečna? Uboga starica, pomiri se! Ne boj se misli na svojega otroka in na svojega pokojnega moža! Smrti ni, vse je samo prerojenje, ki se presnavlja na veke! Ti pa drtiš in se bojiš za tisto komaj brlečo iskrico življenja, privezano na to bedno zemljo. Raduj se nocoj in bodi srečna!»

Kristina se je zvijala v postelji. Pokrila se je z blazino, da bi ničesar ne čula. Zaprla je oči in pričela kašljati, da bi vse preslišala.

Toda zvonovi so peli v čistem zimskem zraku mogočno pesem miru. Ljudje so se radostno pozdravljali in hiteli po cestah. Vsakega je prešinjal občutek sreče in blaženstva, vsak je odložil za ta večer svoje skrbi in težave ter se radostil v skrivnostni noči rojstva božjega.

***

Gospa Kristina se ni pomirila. Vstala je in poklicala služkinjo. Ukazala ji je:

«Takoj se napravi za pot! Na vlak bova šli. Odpeljeva se proč. Tu ne mara biti, nocoj je ne!»

Služkinja jo je žalostno pogledala. Na sveti večer, ko se vse veseli doma pri božičnem drevescu, mora v sneg in mraz samo zavoljo čudaške narave svoje gospe.

Toda mladenka je vedela, da mora slušati, skrajno izgubi službo, kajti poznala je svojo strogo gospodinjo. Poklonila se ji je in odšla.

Uro nato sta že sedeli v električnem vozu ter se odpeljali na postajo.

«Kam?» je vprašal uradnik, ki je dajal vozne listke.

Sele sedaj se je spomnila starka, da se niti ne odločila ni, kam naj odpotuje. Pa je zahtevala listke za neko manjšo postajo.

Vlak je odropotal. Kristina se je oddehnila. Sami sta sedeli v vozu. Kar nekam dobre volje je postala, ko je izkušala pogledati skozi oledenele šipe v snežno poljano.

Služkinja je nekaj časa molče sedela, a potem je zadrževala.

Na prihodnji postaji je vstopila mlajša gospa s drobno hčerko v naročju. Dekletce je sedelo poleg svoje matere in ves čas čebljalo.

Kristina je postala nervozna. V novi sopotnici je spoznala svojo nečakinjo, čeprav je ni videla že nad deset let.

«Mamica, nekoč si mi pravila o svoji bogati tetici. Kako pa ona praznuje svoj božič?» je vprašala deklece svoje mater.

«Slabo! Ubožica je. Bogata je, a vendarle nesrečna. Umrl ji je njen edini sinček. Zdavnaj je že bilo, vendarle ga ne more pozabiti.»

Starka je pogledala nečakinjo. Ali naj jo pokliče in se ji razodene? Ne, ne sme! Ne mara svojih sorodnikov.

Nehote se je ozrla na malo hčerko svoje nečakinje. Otroek ni marala gledati, saj so jo spo-

minjali njene oropane sreče. Zdaj pa, ko se je zazrla v tega otroka, je zardela in vztrepetala: To dete je tako podobno njenemu malemu Milanu.

Nekaj jo je presunilo. Hotela je vstati, objeti tega otroka in oditi z nečakinjo na njen dom.

Tedaj je pa vlak zaropotal in se ustavil. Nečakinja z otrokom je izstopila.

Starki se je zazdela, da jo je nekaj zabolelo v srcu. Hitro se je odločila in hotela tudi sama izstopiti. Prepozno! Vlak je odbrzel.

Gospa Kristina se je zgrudila kakor ubita na svoj sedež. Ozrla se je okoli sebe. Vse je bilo pušto, prazno in mrtvo. In spet ji je zatrepotala pred očmi slika mlade deklice, ki jo je pravkar videla. Ni se mogla več premagati. Poklicala je služkinjo in je na prvi postaji izstopila, da bi se vrnila. Zelela je k svoji nečakinji in njenemu otroku.

Vstopila je v postajni urad in prosila, da so telefonirali v mesto po avtomobil. Plačala je pristojbino in odšla venkaj. Nekaj časa je hodila po peronu. Tedaj je prisluhnila:

V pisarni je donel drobni zvonček. Starikavi uradnik se je sklanjal k telefonu in voščil tovarišu na bližnji postaji vesele božične praznike. Nekaj milega in dobrega je zdrknilo preko njegovega namignjenega obraza, ko je držal v roki slušalko.

Kristina ga je videla in vzdrhtela. Spet je v nji zatrepotal spomin na daljno srečo in na ljubezen. Šla je počasi na cesto.

Ko se je izprehajala pred kolodvorom, se ji je zazdela, da ji postaja slabo. Prijemala se je je omotica, da se je zalehala. Priskočila je služkinja, a gospa jo je na lahko odrinila in šla počasi naprej.

Tedaj se ji je zazdela, da od vsepovsod na lahko pozvanja. Zvonjenje je naraščalo v mogočno brnenje. Začudena se je ozrla in videla, da stopa po samih belih rožah.

Ko je tako hodila, je zagledala v daljavi drobnote, ki se ji je smehljaje bližalo. Z obraza sta mu sijali sama milina in dobrota. Počasi mu je šla naproti in se smehljala. In začula je njegov milo doneči glas, ki je prevpil donenje zvonov, čeprav je bil tako nežen in opoje:

«Mir s teboj, uboga, trudna duša!»

Stopila je v avto in se s služkinjo odpeljala. Kakor v sanjah se je vozila. Ko je dospela v mesto, je komaj mogla še najti stanovanje nečakinje. Objela jo je in poljubila njeno hčerko, kakor je pred davnimi leti poljubljala svojega sinčka. Tedaj pa je začutila, da pada. Ko so jo prenesli v posteljo, je bila že mrtva.

Zabrneli so božični zvonovi in ji zapeli zadnjo uspavanko.

Gustav Strniša.

Mladi je naklestil

«Kakor bi bilo zakleto; kravam poklancam obilno in zdravo krmo, a vendar postajajo od dne do dne bolj suhe in mršave. Naše krave že vse leto ne dajejo niti najmanjše količine mleka, dasi so mlade in mlekarice.»

Tako je nekega večera tožni kmet Čuk svojemu sosedu Zelniku, ko sta se skupno vračala s polja proti vasi.

Zelnik je bil moder, izkušen mož. Vsa fara ga je poznala in spoštovala. Ljudje so od blizu in od daleč prihajali k njemu po nasvete v najrazličnejših zadevah.

«Veš kaj, sosed, meni se zdi, da so tvoje krave zato tako mršave in brez mleka, ker jih hodi ponoči sesat mōra», je odgovoril Zelnik in zamišljeno kimal z glavo. «Sam rajni župnik Jurij so povedali s pričnice, da je v naši fari mnogo čarovnic. Eni teh vražjih sester si se moral hote ali nehote zelo zameriti, bodisi da si kdaj ubil kakšno žabo krastačo ali da si kdaj plug obrnil narobe in se je kaka čarovniška spaka urezala v lemež. Zdaj se ti pa maščuje s tem, da ponoči obiskuje tvoje krave in jim sesa kri. Ne more drugače biti. Le veriemil!»

«Tudi jaz sem že mislil na mōro. O, da bi vedel, katera babnica je tista coprnica, ki mi škoduje. Tako mi škornjev svetega Izidorja, šel bi in jo premikastil, da ne bi nikoli več jezdila brezove metle na Slivnico!» se je togotil Čuk in zaprosil soseda: «Pomagaj, Zelnik, ki si izkušen v takih rečeh. Svetuj mi!»

«Zaenkrat se še ne da nič ukreniti v tej zadevi. Počakaj in pazi!» je dejal Zelnik. Ako boš našel v hlevu kak predmet, ki ga ne boš spoznal za svojo last, niti za last svoje žene, otrok ali poslov, mi pridi povedat!»

Čuk je obljubil in soseda sta se ločila.

Že naslednjega dne se je oglašil Čuk pri sosedu Zelniku in mu povedal, da je zjutraj našel v hlevu pri kravaš star, pošvedran čevelj, ki ni last nikogar v njegovi družini.

«Ta škorenj je izgubila mōra», reče Zelnik in svetuje: «Ko se bo znočilo, vrzi najdeni škorenj na dvorišče, a preden pojdeš leč, zaklič v hlev: »Mora, tvoj čevelj sem vrgel na dvorišče. Tam ga išči!« Jutri pa rano vstani in videl boš čarovnico mōro, ki sesa tvoje krave.»

Čuk je tako storil. Zaklical je v hlev, kar mu je naročil Zelnik, a škorenj je treščil skozi okno na dvorišče. Naslednjega dne je vstal še pred svitom in se postavil na prežo.

Komaj se je pričelo daniti, je Čuk skozi okno opazil, da nekdo hodi po dvorišču.

«Mora je», ga je spreletelo. Presneto ji bom premlatil rojstva grešne kosti!» je grozil.

Vzel je v roke že pripravljeno batino in naglo zapustil hišo. Šel je nad mōro.

Na dvorišču je Čuk našel Frtajkovo Jero, štiri-desetletno suho babnico preklasto dolge postave, grdega obraza in zlobnih, krmežljavih oči. Bila je v sedmih farah znana kot drzna poljska tatica, a tudi kot največja klepetulja in obrekljivka. Bila je še samica in je stanovala v napol podrti koči kraj vasi. Tovarišijo ji je delal edino velik, črn maček, kateremu so vaščanje nadedli značilno ime «Hudoba». Ljudje so trdili, da je Frtajkova Jera čarovnica. Mnogi so kar prisegali, da so jo videli, kako je na metli švignila pod oblake.

Frtajkova Jera je sovražila kmeta Čuka. Mož jo je nekoč zalotil pri tatvini in ji priložil nekaj zaušnic. Tega mu hudobna ženščina ni mogla odpustiti. Kjer je le mogla, mu je škodovala.

«Saj bi si lahko mislil, da je ona», je menil Čuk, se tiho približal in na mah zagrmel nad iznenadena babnico, ki ni ne videla in ne slišala, kdaj ji je bil prišel za hrbet.

«Kaj delaš tu? Kaj stičeš po mojem dvorišču?» Jera se je tega nepričakovane glasu tako prestrašila, da je kar počepnila. Zajecjlala je nekaj nerazumljivega.

«Ali iščeš svoj škrapetelj?» se je Čuk zarežal škodoželjno. Potem ga je popadla zelena jeza pravičnega. Povzdignil je glas in se ljuto zadržal:

«Torej sem te dobil v pest, ti spak čarovniški, ti dolga babja prekla! Ti mi hodiš sesat krave, Ti si kriva, da so naše krave tako pretrgane, da ne teletijo, da nimajo mleka. Ti si mōra! Ali jaz ti posvetim, jaz ti pomazilim suho grbo! Na, tu imaš!»

Razjarjeni Čuk je zavihtel palico ter začel neumiljeno udrihati po grešnih kosteh Frtajkove Jere. Ženska je presunljivo zacvilila, zavreščala, dvignila roke in se glasno kriče spustila v beg. Čuk je žensko nekaj časa preganjal in ji naložil še nekaj grenkih na hrbet. Ker pa njenih dolgih nog ni mogel dohajati, je kmalu opustil pogon in se vrnil proti domu.

Nastali vik in krik je spravil vso vas pokoncu. Ljudje so prihajali iz hiš in opazovali to dirko.

Čuk je bil vesel in zadovoljen, da je škodljiv mōri naložil nekoliko krepkih z batino.

Pomislite in strmite: Čukove krave so se še tisto leto začele rediti in teletile so in dajale toliko mleka, da bi se lahko vsi kopal v njem.

«Čudež», so sodili ljudje, ali Zelnik je bil drugačnega mnenja. Frtajkova Jera se je namreč tedaj, ko je bežala pred hudim Čukom, zelo nevarno prehladila; legla je in po kratki bolezni umrla. No, zdaj seveda ni mogla več molzti Čukovih krav.

Osramotil ga je

Kakor mnogo ljudi, je imel tudi Dremčev Nace to nelepo navado, da ni mogel nikoli in nikjer držati jezika za zobmi. Celó v cerkvi med službo božjo ni mogel biti tih. Hodil je na kor in, če je iztaknil koga, ki ga je hotel poslušati, ga je med vso mašo neprestano ogovarjal, izpraševal in pripovedoval vse mogoče in nemogoče reči. Ker pa je govoril skóro glasno, so se pevci med petjem nemilo motili in organist je streljal nanj jezne bliske, migajoč mu, naj molči ali pa naj se odstrani. Toda Dremčev Nace se ni prav nič zmenil za organistovo nejevoljo. Redno vsako nedeljo je prihajal na kor jeziti organista in motiti pevce. Zlasti pevke je Nacetovo vmesno žlobudranje mešalo.

Slednjič je organista minila sveta potrpežljivost: «Čakaj, ti klepetulja v hlačah, pošteno te bom osramotil in te enkrat za vselej odvadil zahajati na kor!»

Prihodnjo nedeljo je Dremčev Nace spet prištorckljal na kor ter nestrpno pričakoval pričetka maše, da bo lahko odprl zatvornico svoje zgovornosti. Poleg njega v stolu se je nastanil močno gluhi Trobentarček, ki je bil prav tako radoveden, kakor je bil Dremčev Nace klepetav. S Trobentarčkom se sicer ni bilo lahko sporazumeti, ker je gluhi možič vsako, ne dovolj glasno izgovorjeno besedo narobe razumel, ali Nace je bil vendar vesel njegove družčine, vedoč, da se za Trobentarček ne bo naveličal poslušati.

Slednjič se je cerkev napolnila z verniki. Mnogo ljudi, zlasti fantov, je prišlo na kor. Maša se je pričela. Takoj, ko so zabučale cerkvene orgle in so se oglasili pevci, se je Dremčev Nace sklonil k svojemu gluhemu sosedu ter mu začel pripovedovati neki doživljaj iz svojih vojaških spominov. Organist je opazil položaj in se zlobno nasmehnil.

«Pripravna prilika za moj namen», se je odločil. Vedno močneje je pritiskal na tipke in izyabljial iz orgel mogočne akorde. Pevci so morali peti vedno više in glasneje. Drli so se do onemoglosti, a možak, ki je gonil meh, se je potil kakor duša v vichah.

Seveda je gluhi Trobentarček vedno manj razumel, kaj mu pripoveduje zgovorni sosed. Napenjal je ušesa in Dremčev Nace je bil prisiljen govoriti glašneje in glasneje, dokler ni slednjič že tako vpil, kakor bi bil med mešetariji na sejmu, ne pa v cerkvi.

Na mah, kakor bi odrezal, so pravkar še mogočno doneče orgle utihnile. Istočasno so umolknili tudi pevci. V cerkvi je zavládala v trenutku grobna tišina, in v ta slovesni molk je v svoje pripovedovanje zatopljeni Dremčev Nace zaklical skoro na vso moč:

«Jaz sem jih pa dobil trideset na zadnjo plat...»

Zdaj šele mu je obtičala beseda v grlu. Po cerkvi se je oglasilo pritajeno hihitanje. Ljudje so se pričeli nespodobno ozirati nazaj in zijati na kor. Naceta je bilo sram, da se ni vedel kam dati.

Organist je dosegel svoj namen: Dremčev Nace ni odslej nikoli več prišel na kor. Če je v cerkvi med mašo še govoril, tega pa nisem izvedel.

Edward.

Zgodbe vaškega mesarja

Mesar Golaž je bil dober živinski kupec. Kupoval je najraje na čez, kar se mu je včasih dobro obneslo. Tedaj je zakročil pesmico, ki se je glasila:

«Nedelja je bela, pondeljek je plav,
sem kupil poceni, bom dobro prodav.»

Kadar se Golaž ni mogel pogoditi za čez, tedaj je kupil tudi na težo. Tukaj je bil mož zelo natančen. Predvsem je zahteval, da živali ne smejo nasititi, preden jo priženejo na tehtnico. Kjer so ravnali nasprotno, tam je zahteval več namečka, kakor nam pripoveduje nastopna zgodbica.

Pri Bezjaku so prodali prašiča. Golaž je ščetinca dobro plačal, zato mu je maložil za poko: 24 ur strogega posta. To pa Bezakovi mamicji ni bilo po volji. «Revček bo lačen», se ji je smilil in kar je bilo največ: «Tehtal bo pre malo.»

V svojem obilnem usmiljenju ga je pričela krmiti takoj ob polnoči. Stresla mu je v korito škafo krompirja.

Komaj je odšla od svinjaka, že je segla iz teme nevoščljiva roka in pograbila ščetincu vso krmo iz korita.

Ko je prišla gospodinja čez dobro uro spet nazaj k svinjaku, je bilo korito seveda prazno. Vsa vesela je postregla živali s ponovno mero najboljšega krmila, ki ga je čakala zopet prejšnja usoda.

Tako se je ponavljalo ves čas do ranega jutra. Dobra mamica je polnila korito in prašič je žrl, da je bilo veselje. Potem se je pohvalila možu: «Iz petih škafov je požrl.»

Bezjak je računal: «Pet škafov krme tehtaja najmanj 50 kilogramov.» Ženo pa je radostno dostavila: «To bo denarja!»

Tedaj so zašklepetale šipe. Nekdo je potrkal na okno. Nato je zagrmelo: «Beziak, koliko tehtaja pet škafov svinjske krme?»

«Ali si ti, Golaž?» Mož je spoznal mesarja, ki je ponovil vprašanje.

Bezjak se je izognil odgovoru s poizvedovanjem, koliko časa se že potika mesar okrog hiše.

Golaž se mu je zlagal: «Od tedaj, ko si rekel ženi, da tehtaja pet škafov krme 50 kilogramov. To je važno zaradi tega,» je nadaljeval z vso resnobo, «ker mi boš dal prav toliko namečka, sicer razdrem kupčijo.»

Bezjak in Golaž sta se besedila tako dolgo, dokler mu ni kupec pojasnil, da prašič ni toliko požrl. V dokaz mu je pokazal polno posodo krme, katero je prašiču zaplenil. To je prodajalca oprostilo, da mu ni bilo treba dati nikakega namečka.

Nekaj bližnega se je primerilo v sosednji vasi. Slivar je prodal mesarju rejenega vola. Poslednji večer je naročil hlapcu: «Le dobro ga nabaši!» Hlapec je bil nekoliko hebast, kar je bilo mesarju dobro znano. Vedel je tudi, da Slivar rad leži, zato se ni bal, da bi možak vstal pončiči. Brez skrbi se je torej Golaž napotil v hlev in legel pred vola v globoke jasi.

Kmalu po polnoči so se odprla vrata. Hlapec je pristokal z veliko posodo parjenja, katero je zabelil z ovsom in otrobi. Ko je hotel postaviti posodo v jasi, mu jo je nekaj z vso silo odrinilo in vrglo po hlevu.

Hlapec je bežal iz hleva ter se ni upal več vrniti. Šele ko se je zdanilo, je prišel nazaj, da bi opravil, kar mu je bilo naročeno. A tedaj je bilo že prepozno. Na dvorišču se je pojavil mesar, ki je prišel po vola.

Soteščan.

Nočna perica

Po valoviti moravški dolini se je razlivala srebrna mesečina. Prijazne vasice, posejane po zelenih gričkih, so dremaše v prijetni nočni tišini. Samo na Hribcih je še odmevalo petje razposajene mladine. Daleč naokrog se je glasila pesem, s katero so fantje tako radi nagajali svojim tovarišem v sosednji vasi, namoč:

«Jaz sem pa prav dobro več
mijav, mijav, mijav,
da je muc klobaso jedu,
mijav, mijav, mijav...»

Omahnov očka so sedeli pred hišo in kadili iz vivčka. Poslušali so veselo petje in obujali mladostne spomine.

Na mah je utihnila živahna pesem. Očka so zaslutili, da se je moralo nekaj pripetiti.

Po vasi se je začulo pritajeno capljanje. Pred Omahnom se je ustavilo nekaj fantov, ki so zbežani prisedli k očetu in lovili sapo.

Očka so bili radovedni, kaj se je zgodilo. «Nekaj smo videli.» Kotarjev Lojze je bil prvi, ki je mogel govoriti.

«Kje pa?» jeanimalo očeta.

«Ob potoku pod vasjo. Tam, kjer peremo in napajamo živino.»

«Pa kaj ste videli?» so očka poizvedovali.

«Na perišču pere velika bela žena...»

Omahnov očka so bili korenjak, ki se niso zbal, ako je zašumelo listje pod nogami. Zato so se šalili: «Nočna perica ne pomeni ničesar do brega...»

Fantje so se stisnili k Omahnu kakor otroci k očetu. Mož pa je nadaljeval nalašč, da bi jih oplašil: «Rjuhe pere Matilda, rjuhe za mrtvaški oder...»

«Ali mislite?» Fantom so se ježili lasje ob spominu na belo ženo.

Šli so do Pirnatovega kozolca; od tam se je videlo v dolino. Vsi hkrati so opazili na perišču veliko belo postavo in čuli, kakor bi nekdo omakal perilo in otepal z njim po pralniku. Slišali so natanko, kako so padale debele kaplje nazaj v strugo.

Drugi dan se je širilo na Hribcih splošno mnenje: «Smrt je prala pri potoku... Nekdo bo umrl... Kdo ve, kakšna nesreča se bo zgodila.»

Nočna perica se je pojavljala odslej redno v poznih večernih urah. Videli in slišali jo je vsakdo, kdor je le hotel. Vaščani so se ji počasi privadili ter jo oddaleč opazovali.

Pogumnemu Omahnovemu očetu se je rodila želja, da bi si prikazen ogledal od blizu. Pa so očka nagovorili sosede, da so se nekega večera zbrali ob Pirnatovem kozolcu. Tu so posedli v travo in čakali, kdaj se bo pojavila nočna perica. Klinčev Matijo jo je prvi zagledal. Potem so jo videli vsi, zakaj svetila jim je polna luna.

Pljuskanje in čofotanje je bilo tisto noč izredno glasno. «Prikazen se jezi, ker jo zalezujemo», je razlagal nekdo izmed sosedov. Omahnov oče so ga pomirili, da se ni treba ničesar bati.

Mnoge je zanimalo, kam bo odšla perica, ko bo opravila svoje delo. Prav na to je naročil Omahn posebno paziti.

«Na Hribce gre», je opazil Kotarjev Lojze.

Vsi so molčali in dregali drug drugega s kolmci.

Navzgor proti vasi se je pomikalo nekaj bellega s capljačimi koraki. Vaščani so se poskrili pod kozolec.

Ko je dospela perica do kozolca, tedaj so videli, da ima rep, štiri noge in konjsko glavo. Spoznali so Boltetovo kobilu, ki se je hodila po noči kopat v dolino.

Soteščan

Obračati na dva oči...

Robidova Barbika je služila za deklo pri bogatem kmetu Markcu. Bila je brhko in živo deklo in ogenj njenih lepih oči je zanetil požar v srcu marsikateroga fanta.

Ko se pričenja naša zgodbica, je solnce Barbike nestanovitne ljubezni obsevalo kar dva fanta naenkrat: domačega hlapca Toneta in Žlamarjevega Cirila, sina premožnega gruntarja. Resnici na ljubo se mora priznati, da se je Barbikino omahljivo srce naglbaló bolj k hlapcu Tonetu, ki je bil žal in postaven in zelo možav fant. Kadar pa je takole ob nedeljah prišla v fantovsko družbo, kjer sta bila tudi oba njena častila, je dajala prednost le bogatemu Cirilu, od katerega je večkrat prejela kak dar, katerih Tone ni mogel kupovati.

Da ga Barbika vpričo Žlamarjevega Cirila prezira in omalovažuje, je hlapca Toneta zelo srdilo. Ko pa ga je neke nedelje Barbika še posebno razžalila, se je sklenil Tone nad deklico bridko maščevati.

Pri Markčevih so imeli poleg goveje živine tudi mlado možno kozo in pa velikega, starega kozla. Ker je imela z molžo vsako jutro mnogo dela, je morala dekla Barbika zelo zgodaj vstati, da je pravočasno pomolžla vseh deset krav in še kozo po vrhu. V poletnem času so pri Markcu morale biti vse krave pomolzene, še preden je vzšlo solnce.

Dekla Barbika je vsako jutro še napol spala, ko je pritavała v hlev, da pomolže krave, ki so

zadovoljno žvečile pri polnih jastih. Imela je navado, da je najprej pomolzla kozo in nato šele so prišle krave na vrsto. Hlapec Tone je sklenil to Barbikino navado izrabiti za svoj maščevalni načrt. Sicer fant ni želel storiti Barbiki ničesar zlega, le nekoliko kaznovati jo je hotel, ker ga je vpričo drugih fantov, gruntarskih sinov, in zlasti ob navzočnosti Žlamarjevega Cirila prezirala, dasi je bila le dekla, hči siromašnega kočarja... Za svoj maščevalni načrt se je Tone nameraval poslužiti Markčevega kozla, ki je bil kaj hudobna žival in se je rad zaletaval, če je bil prost, v ži-vino ali pa v ljudi.

Dekla Barbika se je upornega kozla zelo bala in se ni upala stopiti v njegovo bližino; sovražila je rogača in ga mnogokrat iz varne daljave oplazila z bičem. To njeno ravnanje si je kozel dobro zapomnil; kadar je stopila Barbika v hlev, se je vedno postavil v bojni položaj in nastvil roge proti nji, kakor bi hotel povedati: «Gorje tebi, če ne bi bil priklenjen.» Da bi ne povzročal nemira, so imeli kozla priklenjenega v kotu hleva samega, medtem ko je bila koza v nasprotnem kotu poleg krav.

Kaj je storil ta preklicani Tone neke noči! Kozla je premestil tja, kjer je bila koza, koza je pa privezal na kozlovo mesto. Potem je zlezal na svoje ležišče in nestrno pričakoval, kdaj se bo v hlevu pojavila dekla Barbika.

Ko se je na gredi oglašil ponosni kokot, naznanjajoč, da se je začelo daniti, je v hlev prizdehala dekla Barbika, noseč v eni roki veliko golido, v drugi pa zakajeno hlevsko svetilko. To je postavila na tla sredi hleva, vzela majhen tri-nožen stolček in se vsa zaspna odtavala v ozadje hleva proti kotu, kjer je bilo mesto njene ljubljence, krotke koze Dimke. Ker je luč v okajni svetilki le slabo razsvetljevala prostorni hlev, zlasti pa, ker so bile sicer tako bistre Barbikine oči samo še napol odprte, ni opazila usodne zamenjave. Napol še dremajoča se je ničesar hudega sluteča približala navidezni kozi.

Kozel je bil tako zaverovan v sladko travo, ki mu jo je nametal hlapec, da ni posvetil dekli navadne pozornosti; ni je pozdravil z običajnim bojevitim meketanjem. Nekako prezrl je njeno navzočnost; toda, ko se je Barbika usedla poleg njega na stolček in ga hotela — molsti, se je bradač hudo vznemiril. Okrenil je rogato glavo in zagledavši poleg sebe osvraženo deklo, se je grdo zadril in se besno zaletel v Barbiko, ki se je prekopnicnila in obsedela na gnoju.

«O ti hudoba ti!» ji je ušlo na glas. «Takega pa še nikoli!»

«Ali ti kozel ni hotel dati mleka?» jo je vprašal hlapec zlobno, ko se je prikazal iz svojega skrivališča.

E d v a r d.

Da prešmentana ljubezen

Dolgih dva in trideset let je Martina Cuzlja živel jarem svetega zakona. Naposled pa je Bog poslal k Cuzljevim svojo deklo blede smrt, ki je Martinu vzela njegovo zakonsko polovico. Tisti dan, ko so ženo položili v zemljo, se je Martin pošteno nasrkal rujnega vinca in ko je ponoči kolovratil domov, je iz polnega grla krožil pesmi.

No, da se je dobričina skoroda veselil ženine smrti, tega mu ne smemo šteti v zlo, kajti Martin je bil v zakonu velik mučenik. Njegova zakonska družica je bila huda in objestna ženica, ki se je ni bal le Martin, ampak vsa vas. Gorje ubogemu Martinu, kadar je mater Neža popadla bojevitost! Takrat je bridko zaplesala po njegovem hrbtu metla zakonske pravičnosti.

Zato je pač umevno, da je Martin sprejel svoje vdovstvo brez žalosti ter se radoval vrnjene mu svobode in neodvisnosti. Prizorov iz minilega zakonskega sčezanja se je le nerad spominjal in strašno se mu je zameril, kdor mu je omenil, kako ga je imela mati Neža pod copato.

Po Nežini smrti je začel Martin vedno bolj zanemarjati svoje malo posestvo. Kmetovanje ga ni več veselilo, v sebi je namreč zažutil sposobnost za drugačen poklic. Lotil se je obrti, katero

so si navadno lastile le ženske. Postal je kokašar. Z velikim zakajenim košem na hrbtu je hodil od vasi do vasi ter kupoval maslo, jajca, perutnino, zelenjavo in druge domače pridelke. Enkrat na teden se je Cuzelj nekoliko bolje oblekel, si otovoril hrbet z visoko naloženim košem, vzal palico v roke in jo mahnil po državni cesti proti Ljubljani, kjer je mestnim gospem prodajal, kar je nakupil od kmečkih mamk.

Tako je Cuzelj živel bolj ali manj zadovoljno. Če je dobro opravil, se je rad ustavil v tej ali oni ljubljanski gostilni, če pa se mu je kupčija slabo obnesla, je neutegoma zapustil mesto ter vso pot do doma glasno zabavljal na gosposke škričke, ki siromaku ne dajo živeti. Ljudje so imeli z možem mnogo zabave ter so se mu posmehovali. Postal je znana oseba daleč naokoli.

Kuhar in gospodinji si je Cuzelj sam, kakor je vedel in znal. Sicer ga je marsikdo nagovarjal, naj si izbere novo gospodinjjo, toda Martin ni hotel o ženitvi niti slišati.

«Dovolj dolgo, trideset in dve leti, sem moral plesati tako, kakor mi je baba godla!» je odgovarjal Cuzelj sitnim ženitvenim mešetarjem. «Zopet priti pod komando spaku babjemu me ne veseli in amen.»

Tako je počasi minilo leto dni, odkar se je Martin Cuzelj posvetil trgovini z jajci in perutnino. V tem času si je naš dobričina toliko opomogel, da je sklenil nabavit si voz in konja, da mu z naprej ne bo treba več vlačiti težkega koša in brusiti nog proti Ljubljani, ampak bo rajši jajca, piščance in maslo lepo naložil na voz, se skobacal še sam nanj ter drdral proti mestu.

Kakor sklenjeno, tako storjeno. Sosed Cvek mu je prodal star, polomljen zapravljavček, katerega pa je moral kovač še temeljito popraviti, preden ga je mogel Martin rabiti. Ko je slednjič bil voz za silo prenovljen, se je Cuzelj napotil na sejem ter od ciganov za majhen denar kupil klavrno konjsko mrho, katero je ponosno prignal na svoj dom. Tako so se slednjič uresničile njegove sanje. Ko si je nabavil tudi konjsko opremo in bič, je imel vse, po čemer je od nekdanj hrepenelo njegovo srce.

Napočil je dan, ko je hotel naš Martin prvič poizkusiti svojega Fukseina, na katerega je bil silno ponosen ter ga je hvallil na vse pretege. Da so se mu vaščani smejali ter se norčevali iz konja, je moža seveda jezilo in mu grenilo radost.

Lep dan je bil in Cuzlju je poskakovalo srce, ko se je pripravljal za prvo vožnjo v Ljubljano. S silno slovesnim obrazom je natikal Fukseinu novo opremo. Svetla oprava je oguljeni ciganski pari seveda kaj klavrno pristojala, toda Martin je bil ves navdušen od občudovanja. Ljubeznivo je tapljal konja po vratu in mu govoril:

«Lep si, sinko, to si lep. Ali se bova postavila in ljudje naju bodo občudovali! Le dobro se nesi, Fukselec moj, saj nisi tako žalostna prikazen, kakor gobezdajo ljudje. O, nisi ne.»

Nato je povedel konja k vozu in ga zapregel. Kakor pribita je stala stara izstradana para na mestu in klavrno povešala glavo. Cuzelj je lahko nemoteno znosil na voz kurnike s perutnino, piškire z maslom in jerbaze z jajci.

Ko je bilo vse pripravljeno za odhod, je Martin zaklenil kočjo in se usedel na voz. Počil je z bičem in pognal. Fukselec je le s težavo potegnul, voz je zaropotal, kokoši v kurniku so zakokodakale, petelin je nagubal svoj blesteči vrat ter pogumno zapel. Martin je glasno pogonjal in pokal z bičem, a konj ni hotel stopiti niti za spoznanje hitreje. Voz se je naravnost po polževsko premikal dalje po cesti.

«No, če se tebi ne mudi, meni se tudi ne», si je mislil dobričina Cuzelj. «Ako danes ne prideva v Ljubljano, bova pa jutri.»

Solnce je jelo pripekati. Fukselec je vlekel vedno bolj leno in počasi. Ljudje so postajali na njivah ob cesti ter se posmehovali Martinu in konju.

Ali Martin ni slišal porogljivega smeha. Zaprtjen v sladke misli in načrte je sedel na vozu in malomarno držal za vajeti. Cesta se je vila dalje v kačje zviti prog, na levi in na desni so se raztezali obširni travniki.

V trenutku je Cuzlja zdramilo iz zamišljenosti tuljenje avtomobilske trobe. Ze trenutek nato je izza ovinka prismodil drveči avtomobil, zavrt v oblake prahu, ter bliskovito švignil mimo. Tedaj se je zgodila s sicer pohlevnim Fukseinom nepričakovana izprememba. Ko je zbrnel avto mimo njega, je konj naravnost podivjal. Preden je mogel iznenadeni Martin krepko prijeti za vajeti, se je Fukselec splašil ter zdriljal z maslom, jajci in Martinom tako hitro, da tega ne bi nihče pričakoval od njegovih švedrastih nog. Martin se je tako prestrašil, da niti zavreti ni mogel. Ves trd je sedel na poskakujočem vozu. Fukselec je pa dirjal, kakor bi ga podil sam vrag. Tedaj je prednje kolo zadelo ob kamen in voz se je prevrnil. Martin je odletel v jarek in Fukselec je obstal.

«Apamenski tomobil!» je rentačil Cuzelj in kobacal iz jarka.

Tedaj je zarentačil kakor še nikdar v svojem življenju, kajti njegovim očem se je nudil žalosten prizor. Posode, napolnjene z maslom, so se razsule v črepinje in maslo se je izlezlo na vse strani. Jerbasi so se zatrkjali po jarku. Da so se jajca pobila, tega mi ni treba poudarjati. Tudi oba kurnika sta padla z voza. Tisti, v katerem so bile kure, je ostal k sreči nepoškodovan, medtem ko se je drugi, v katerem je tičal velik petelin, razsul, da je ponosni pevec zletel na travnik, kjer se je možko razkoračil in začel kukurikati kakor za stavo. Putke, katerim nemila usoda ni naklonila prostosti, so nemirno begale po kurniku in v zboru odgovarjale svojemu osvobojenemu voditelju.

«Ej ruš, Bog pomagaj! Da bi le vrag privedel mimo kako pošteno dušo, ki bi mi pomagala ujeti tega zlomkovega jarca», je zavzdihnil ubogi Martin ter se lotil lova na petelina. A njegov trud je bil brezuspešen. Ponosni kokošji kralj se sicer ni hotel oddaljiti od svojih zaprtih podložnic, nego je neprestano tekal okoli kurnika, v katerem so se drle kokoši, toda Martinovim rokam se je vedno znal spretno umakniti. Slednjič mu je celo skočil preko glave na hrbet. Toda ko je Martin segel po njem, je zopet zletel na tla.

«O, ti apamenski petelin, ti hudik ti kurji!» je začel robantiti Martin, katerega se je polastila zelena jeza.

Takrat je po poljskem kolovozu pristopila Grilova Nanča, najstarejša samica pod zvonom Sv. Vida. Sicer je nosila na hrbtu že skoro pet križev, vendar si je še vedno srčno želela zlesti v sladki zakonski jarem.

Torej Grilova Nanča je pribitela našemu Martinu na pomoč. Kar prostovoljno se mu je ponudila in Cuzelj, ki sicer ni bil poseben prijatelj žensk, jo je sprejel z razprostrtimi rokami.

«Nanča, sam Bog te je poslal! Glej, kakšna nesreča se mi je pripetila.»

Z izdatno Nančino pomočjo je Martin ujel petelina, dvignil prevrnjeni voz ter zopet naložil kurnik s kokošmi. Kar je bilo manj pobitih jajc, sta pobrala in jih položila nazaj v jerbasa.

«To boš nekaj dni imenitno živel!» se je obliznila.

Čez dobro uro je Fukselec zopet vlekel voz, toda ne proti Ljubljani, ampak nazaj proti vasi. Hoteč se izkazati kavalirja, je Martin povabil tudi Nančo, naj prisede. Nanča si ni dala dvakrat reči in je brzo zlezla na voz. In Nanča je tako lepo tolažiti ubogega Cuzlja ter mu tako ljubeznivo govoriti na dušo, da je mož v resnici popolnoma pozabil svojo nezgodo. Še več: njegovo srce se je začelo širiti in raztezati zaradi raznih sladkih občutkov. Preden se je na hričeku prikazala domača vas, je bil Martin preko ušes zaljubljen v Nančo. Objel jo je in rekel:

«Ej ruš, Nanča, ti si ženska po volji božji in mojem okusu. Ti boš moja žena in amen!»

Čez nekoliko dni se je po vasi raznesla novica: Cuzelj Martin se ženi pri Grilovi Nanči. Norčevanja ni bilo ne konca ne kraja, toda zaljubljenec to ni preokrenilo. Vzela sta se. Ali je bil Martin v drugem zakonu bolj srečen kakor v prvem, žal, ne vem povedati. Muljavska.

Brankec piše Jezuščku

Jezušček, še vsako leto si poslušal me doslej, tudi letos prošnjo mojo dobrotljivo si oglej.

Kadar pojdeš mimo hiše, naših vrat mi ne prezri in nasuj nam fig in jabolko in konjičke daj mi tri.

Prvega bom sam zajahal, te vse leto bom slavil, druga dva dam sestri, bratu da ne bo se kdo jezil.

I. A.

Smrt citrarja Jožeta

Jože je star okoli osemdeset let, majhen je in plečat, njegove roke so nežne, prsti gibčni. V obraz je starček ves mladosten in otroški, rjave oči mu sijajo kakor očesca nedolžnega deteta, nagubano obličje se vedno smeje.

Jože ima smešno navado, da rad mršči svoje obrvi in pri tem pomiga z nosom in ušesi. Njegova brada je vedno obrita in gladka.

Starčkove noge so trudne in skoro mrtve. Vse svoje dolgo življenje se je boril z beračijo in živovaril po slabih, mokrotnih stanovanjih, da ga je zgrabil revmatizem, ki mu je vzel vso moč v nogah.

Ljudje imajo Jožo zelo radi. Kjer je svatovečina ali veselica, ga pridejo iskat z vozom. Včasih se celo pripeti, da ga odneso kam blizu kar v košu.

Jože rad citra. Citre so njegovo edino veselje in njegova edina sreča. Pri njih pozabi vsa svoja nadložna leta in se čuti mladega, skrbi izginejo, kakor bi pihnil in povsod zavladava vesela pesem.

Citrar stanuje v majhni vasi blizu mesta. Vsi ljudje ga poznajo, saj ne ljubijo samo njegovega citranja, temveč tudi njegove dovtype, ki jih rad stresa okoli, da se mu vse smeje.

Ob božiču pa sedi doma pri skromnih jaselcah. Sam jih je naredil in ponosen je nanje. Tih sedi, gleda Dete božje, Marijo in Jožeta, kima pastircem in zadovoljno citra.

Ko pa čuje v bližnji župni cerkvi brnenje zvonov, mu obraz zardi, oči mu zasijejo, strune zabrne glasno in krepko in starček zapoje z mehkim in lepim glasom:

Pastirci, vstanimo
in pojdimo naprej,
bo že Jurček za nami šel,
saj dobro za pot vel

To ni človeško petje,
ker je preveč lepo,
ne Jurček in ne Gašperček,
ne jaz ne znam tako!

Pastirci, le hitimo,
saj angelci pojo,
sam Jezus, božje dete
prišlo je na zemljo!

Spet je sveti večer. Vaška deca priredi žive jaselec

«Gledališče, gledališče!» gre od ust do ust.

Jože tega ne razume. On ne ve, kaj je gledališče in se zanj tudi ne briga. Na sveti večer pa pride stari učitelj Tomaž:

«Jože, nocoj bo pa lep! Pri živih jaselcah boste citrali! Kar pojdiva!»

«Žive jaselec?»

Jože kima, gleda učitelja in ne ve ničesar. Ali se stari učenik iz njega norčuje? Ne, ne! Resno in prijazno ga gleda.

Jožeta dvignejo v kočijo, ki ga odpelje. Starec ne gleda, kam ga peljejo. V naročju mu počivajo citre in zadovoljno se smeje.

Kočija kmalu obstane. Jožeta preneso v lepó, svetlo sobo in ga posade za majhno mizico.

«Kadar bom rekel, pa pričnite! Svirajte same božične!» reče stari učitelj in odide.

Jože pogleda skozi priprta vrata tik sebe in vidi, da se je sosednja dvorana razsvetlila. Povsod zre samo rdeče žarenje. Tedaj se prikaže neki deček, čisto pastirc je. Druge pastirce kliče in poje. Učitelj namigne Joži in že zadoni njegova pesem o pastircih.

Potem vidi starček, kako se premakne neka lesena stena. Samemu sebi ne verjame: Pred seboj zagleda žive jaselec. Pastirci se jim približajo. Tam stoji sivi rednik Jožef in poleg njega je Marija, a v jaselcah počiva Dete božje.

«Zaigraj »Sveto noč«, šepne učitelj.

Jože zaigra in zapoje. Tedaj zapoje z njim tudi pastirci in ljudje, ki so v dvorani v temi, kjer jih starček ne vidi. Jože kima, vedno večje blaženstvo čuti v svojem srcu.

Pesem utihne. Jaselec še vedno sijajo.

Jože se mukoma dvigne. Starec pozabi, da so njegove noge skoro mrtve. Sam ne ve, kako napravi nekaj korakov in že je med pastirci. Noge mu klečejo in zgrudi se ob jaselcah:

«Usmili se me Jezus in bodi milostljiv meni ubogemu grešniku!»

Pastirci ga začudeno gledajo, nekateri se smejejo.

Že stoji pri njem stari učitelj, mu pomaga na noge in mu pripoveduje:

«Jože to je igra, to je samo živa slika!»

Citrar pa ničesar ne verjame. Ko ga posade v kočijo in se peljejo domov, je ves solzen. V zvoniku veselo done zvonovi, on pa srečen šepeta:

«Da, Jože, najvišjo srečo si dosegel, zdaj lahko umreš!»

Ko pride domov in obsedi pri jaselcah, je ves srečen in blažen. Tih sedi, gleda v jaselec in čaka, da bodo spet oživele.

Zdi se mu, da ni dolgo čakal. Pastirci se premaknejo. Jožef pokima, Devica božja se nasmehe in Jezušček ga zavabi:

«Pridi, uboga, izmučena duša!»

Jože dvigne roke, milina se mu razlije čez ves obraz, ko se dvigne.

In tedaj vidi, da so jaselec zrasle, velike so, lepe in vse žive. Pastirci se gneto okoli njega in mu pripovedujejo in šepetajo božične skrivnosti. Sveti Jožef mu stisne desnico, Jezušček ga pa samo vabi, ročice izteza in ga kliče.

Jože nekaj zamrmra, poslednja solza mu zdrkne po licu in potem se zgrudi mrtev na tla.

Ko pride zjutraj k njemu stari učitelj, ga najde poleg jaselec mrtvega z blaženim smehljajem na obrazu.

Gustav Strniša

Črni maček

Pripovedka.

Živel je v hribih samotar Smrtinc, ki je imel velikega črnega mačka. Daleč naokrog so vedeli, da je žival vedno zvesta spremljevalka svojega gospodarja. Marsikdo je stikal, kako bi mu mačka odnesel.

Med njimi je bil tudi Čepink, samotarijev prijatelj. Nekoč je prišel z vrečo in prosil, naj mu proda mačka. Smrtinc se je branil, češ, da mačka ne sme prodati.

«Pa mi ga podari», je silil Čepink. «Prav lepo se ti bom zahvalil.»

Samotar se je vdal: «Dam ti ga, ako ga boš srečno odnesel...» Opozoril pa ga je, da se ne sme zahvaliti.

«Eh, domov ga bom pa že spravil», je bil Čepink skoro nejevoljen.

Spravila sta ga v vrečo in Čepink se je poslovil, zakaj pričelo se je že temniti. Pot se je vila po hosti v dolino.

Mož je stopal naglo z vrečo na rami. Zival je ležala mirno, zvita v klobčič. Čepink je čutil na hrbtu njeno toploto.

Pa glej čudo! Čim bolj se je bližal gozdu, tem težje mu je bilo breme. Ko je došel do roba, je moral že preložiti vrečo na drugo ramo.

Mož se je pričel potiti. Obrnil se je nazaj in opazil, da mu sega vreča do kolen ter je že silno napeta. Vsa kri mu je šinila v glavo.

Vreča je bila vedno težja in daljša. Že se je dotikala tal ter ga vlekla nazaj, da se je komaj še ustavljal. Naposled je omagal. Spustil je vrečo na tla in bežal proti domu.

O tem je Čepink sramežljivo molčal. Ljudje pa so kmalu po tem dogodku Smrtinca pogrešili. Nikjer ga ni bilo, dasi je prej vedno šaril okrog doma.

Šli so pogledat. Našli so samotarja na postelji. Bil je mrtev. Spredej na vratu so opazili odprto rano.

Ljudje so menili, da je Smrtinca nekdo napadel ter mu prerezal vratno žilo. Kmalu pa so dognali, da vrat ni prerezan, marveč raztrgan. Osumili so črnega mačka, ki je čepel potuhnjeno na peči.

Da so se prepričali, so poizkusili z zvijačo. Mrliču so navezali na roko vrvico ter jo skrivaj napeljali skozi okno. Ko jo je zunaj nekdo potegnil, se je mrliču zmajala roka. Videlo se je, kakor bi bil oživel.

Ko je to zagledal maček, je naščetičil dlako. Razkačen je planil na mrliča ter ga grizel pod vratom. Brž pa je spoznal prevaro; skočil je skozi okno in ušel v hosto. Nihče ga ni več videl.

Čepink je slutil, da se je maček maščeval zaradi tega, ker ga je Smrtinc oddal od hiše.

Soteščan

Pesem bednih otrok

Zvečer, ko svetilka na mizi brli,
naš očka zamišljen podpira glavó.
Pri hiši zdaj kruha že dolgo več ni
in zima pred pragom že stopa trdó.

A včasih otroci smo komaj strpeli,
da prišel skrivnostni je sveti večer.
Le solze v očeh bomo letos imeli,
ker očka zaslužka ne najde nikjer.

Na mizi dremotno svetilka brli,
naš očka zamišljen podpira glavó.
vanj plašno petero otrok nas strmi
in mamici solze po licih teko...

V e k o s l a v D o l a n.

Strojarjev Drejče

Ponosna Lokvarjeva domačija stoji malo v stran od ceste, prav toliko, da nudi Drejčetu dovolj prostora za razmah njegovemu kraljestvu okrog in okrog hiše. S treh strani obdaja hišo prostorno dvorišče, za hišo pa sameva pot, koder je redkokdaj priropota vprežni voz; kvečjemu klopotajo tod samotežni vozički, včasih polni pesnega ali zelatega perja, včasih pa tudi vršiččih samosrajčnikov, ki se kotalijo po vozilu kakor negodni ptički po gnezdu.

Dvorišče je na zapadno stran zagrajeno z velikimi hlevi, na vzhodni strani hiše pa leto in dan zapirajo dvorišče visoke skladalnice seženjskih drv, Drejčetu vir vedno novih odkritij, Lokvarjevi materi pa večno leglo strahu. Kadarkoli se ozre proti drvom in opazi dečka tamkaj, jo pretrese venomer ista groza: Kaj, če bi se drva vsula na otroka!

«Beži, Drejče, beži, kača te bo!»

«Saj je ni», je prepričan mali.

«Pojdi rajši na vrt!»

Ni mu posebno po volji, vendar odide na vrt, ki se na široko bohoti pred hišo. V senci visokih jablan in hrušk caruje na kroju vrta kozolec, kjer je vedno kaj novega, zlasti poletj. Lastavice gnezdiyo tamkaj, vrabei cvrče kakor za stavó, z drevoja se oglašajo kraljički in ščinkovci, za kozolcem pa se leno vije potok, z obeh bregov zasenčen z gostim vrbjem. Tod se spreletavajo vitki kačji pastirji, roji bledevi, joljčastih metuljev in raznoterih muh in mušic. Po potoku švigajo ribe in ribice in vmes prijadra včasih izpod skale rak. Drejčetu se zdi vedno zamišljen in preudaren kakor ded Jernač, ki ob lepem vremenu poseda na klopi pred hišo.

Drejče ima tudi sicer vse polno prijateljev in zaveznikov, ki mu zlasti poletj pomagajo širiti njegovo kraljestvo. Dober streljaj od Lokvarjevega kozolca oddaljen stoji na samem ob potoku mlina. Tam je doma Strojarjev Polde, nekoliko starejši od Drejčeta, zato pa tudi tolikanj modrejši in bolj izkušen. Karkoli se namreč zgodi v Hotenjah in daleč naokrog, se z žitom vred vse premelje v Strojarjevem mlínu. Tam izve človek toliko novega, da je Drejče ves srečen, kadar lahko neopaženo smukne k Poldetu. Mlin namreč že sam po sebi ni tak, kakor so sicer mlini. Hotenjski potok tamkaj ponikne in ga ni več na izpregled. Ob hiši se voda nenadno prevali v brezno in v padcu goni troje velikih koles, ki se kakor pošasti gibljejo v črni globini. Šumenje razpenjene vode se meša z ropotom mlinskih kamnov v nenavaden hrušč. Drejčetu se zdi vse kakor grozotna pesem iz neznanega sveta, kjer je doma povedni mož ali morda sam črni rogateg! Brezno pokrivažo težka hrastova bruna, pogled skozi špranje med njimi pa je toliko bolj vabliliv in zapeljiv. Na teh brunih rada posedata Drejče in Polde in slišita vse, karkoli želita.

Drejče je Lokvarju vse, njegov edinec, edini dragulj, ki ga pozna na svetu. Oko bi dal Lokvar, srce iz prsi bi dal, samo da bi bilo malemu dobro na svetu.

Zlasti to leto, ko mu je smrt ugrabila ženo, je Lokvar tako navezan na sinčka, da mu ni nikjer obstanka brez njega. Od koderkoli pride, kliče Drejčka, in kamor gre, bi rad povsod imel malega s seboj.

Tudi deček ima očeta na moč rad, vendar ta ljubezen ne more premagati m kavne vablilivosti, s kakršno vleče k sebi Drejčeta brezno ob strojarjevem mlínu. Potok se tam čez ropotajoča mlinska koleca nenadno prekucne v črno globino. V neštevilno kapljic se tamkaj prši voda in kadar jo obseva solnce, prižara krasno tančico nad brezno.

Kolikokrat že Drejče slišal, da odtod nosijo otroke! In vselej se mu je stožilo po takem malem tovaršju, da bi se izbral z njim. Mamica mu je nekdaj povedala toliko lepih povestic in pravljic; zdaj bi jih lahko sam pravil bratu, ako bi ga imel...

V takih mislih se je tisto popoldne izmuznil k mlínu. Poldetu ni bilo nikjer videti in je Drejče kar sam sedel k jugu in strmél v globino. Solnčni prameni so tkali srebrno tančico po plešočih kapljicah in Drejče je zagledal tam doli smehljajoč se obrazek. Samo malo se je nagnil, da bi bolj natanko pogledal, pa je čofnilo v razpenjeni val in mlinska koleca so zgrabila Drejčka. Niti krikniti ni mogel.

Šele pod noč so našli Drejčkovo truplo izmed kolesja...

Ponosna Lokvarjeva domačija molči malo v stran od ceste. Na večnem pragu stoji gospodar in ima vse zatekle, rdeče obrobene oči. V sobi molči med cvetjem in svečami Drejče, ki ne bo nikomur razodel, kaj je izvedel v brezno...

Ivan Albrecht.

Duša iz vic se mu je prikazala

Pripovedi

Nočlo se je. Pri Gorjanu, samemnem kmetu v hribih, je družina pravkar odvečerjala. Po končani običajni molitvi po jedi se je prvi dvignil izza mize mladec Tomaž in nagovoril domačega s na,

«Ivan, ali pojdeva pogledat nekoliko v vas. Pri Maticu imajo mrtiča. Pojdi z menoj!»

«Danes je praznik vseh svetnikov, zato mi nocoj ne hodita nikamor. Doma ostanita, pa spat pojdit, v taki noči se pošten človek ne potepa okoli!» se je oglašil oče Gorjan resno, toda njegove besede so veljale bolj sinu kakor pa hlapcu, ki je bil znan nemirnež.

«Jaz pojdem nocoj in amen!» je odgovoril hlapec kljubovalno. Bil je visok, močan fant. Oblekel si je suknič in hotel oditi.

«Tomaž, ali se ne bojiš, da bi se ti nocoj izven doma ne primerilo kaj strašnega?» je tedaj posvaril fanta belolasi, sključeni, skoro stoletni Gorjanov ded, ki je doslej molče ždel v zapečku. «Ne bodi predrzen, fant, nocojšno noč se gode nenavadne reči. Zato doma ostan, ti svetujem!»

«Kaj naj se mi pripeti nocoj?» se je zasmel hlapec brezskrbno. «Kolikokrat sem že kolovratil ponoči okrog, pa še nikoli se mi ni pripetilo nič zlega.»

«Tomaž, se je zgrozil ded, «ali ne veš, da je jutrišnji dan posvečen veraim dušam. Nocoj imajo duše v vicah polajšanje. Po milosti božji bodo nocoj vse one duše, ki posebno trpijo v vicah za svoje grehe, od enajste ure do polnoči poletele iz vic in bodo v podobih malih lučic begale po svetu ter si iskale rešiteljev. Gorje, človeku, kateremu se nocojšno noč prikaže in približa taka begajoča lučka, če je ne vpraša, kakšne pomoči potrebuje, da bi bila rešena iz vic. Dotičnega človeka, ki take duše iz vic ne vpraša, kakšne pomoči potrebuje, zadene nesrečna smrt in njegova duša je pogubljenja.»

«Eh, ded, to je le pravljica,» se je porogal hlapec, «jaz pa takim bajkam ne veriamem in

se nič ne bojim nocoj med enajsto in polnočno uro biti zunaj. Nisem babjevčna mevža, verujem le v to, kar vidim in primem.»

To rekši si je fant potisnil klobuk na oči in zapustil sobo. Zunaj pred hišo je nekajkrat izizvalno zavriskal in se tiho pojoč izgubil v noč.

Bilo je že blizu polnoči, ko se je hlapec Tomaž vračal iz vasi proti visoko v hribih ležečemu Gorjanovemu posestvu. Noč je bila oblačna in tema kakor v rogu. Fant je jezno rentatil, ko se je spotikal po kolovozu navkreber.

Ko tako nejevoljno tiplje naprej, na mah zapazi, da se je tam v daljavi pojavila drobna lučka. Lučka blodi sem in tja in čudovito naglo približuje osuplemu Tomažu.

«To ni bakla in ne svetilka. Kaj, za vraga, utegne biti?» se čudi hlapec. «Jezus, pa vendar ni to duša iz vic.»

Spomnil se je, kaj mu je pripovedoval Gorjanov ded, in pri srcu mu je postalo tesno. Medtem je lučka priplesala do njega; dalje ni letela, ampak mu je začela krožiti okoli glave.

Fanta je prevzel čuden strah. Trepetajoč po vsem telesu si je pomel oči in šele tedaj videl, da se skr vnostne luči drži prav tako skrivnostna človeška roka. Tomaža je zapustila vsa preudarnost; ni se zavedal, da mu preti strašna poguba, če ne vpraša duše, ki se mu je prikazala, kakšne pomoči potrebuje za svojo rešitev.

Obtil ga je mrzel pot, zobje so mu zašklepetali, lasje vstajali na glavi. Zatutil je kakor pogubljenec in se pognal v beg. Tajinstvena roka z lučko se ni niti za trenutek odstranila iz njegove bližine; sledila mu je in begala okoli glave. Iz lučke pa so prihajali tožeci glasovi: proseče vzdihovanje je donelo Tomažu na ušesa, ga podilo dalje in še večalo njegovo blazno grozo.

Pravkar je začela v vaškem zvoniku biti polnočna ura, ko je Tomaž pribežal na rob skalnate stene. Ko je ura udarila dvanajstič je hlapcu nestalo tal pod nogami. Jeknil je in omahnil v brezno. Pri tisti priči je tudi lučka utrnula. Nerešena duša se je vrnila v vice.

To zgodbo mi je pripovedoval Kozmijanov oče, o katerem pravijo, da nikoli ne laže. Če je resnična ali ne, naj izkušajo dognati čitatelji.

Edvard.

Ive bere glive

Belokrajinska narodna.

Ive bere glive

kraj popóve njive

Dodje pura,

pa ga zdura;

dodje muha,

pa ga zvuha;

dodje raca,

pa ga zbaca;

dodje guska,

pa ga spljuska,

dodje Mara,

ga pobara;

dodje vrana,

pa ga zbrana;

dodje drozd,

hiti ga pod most;

dodje Jera,

ga natara,

a skovik

hiti ga v zvoni...;

dodje miš,

pa ga hiti iše viš;

dodje ptič,

pa ga ni več nikder ni

Bere = nabira; gliva = goba; zvuha = strese za ušesa; guska = goska; poraba = popari; zbrana = z brano povleče; drozd = brujevka; hiti = vrže; natara = napodi; iše viš = še više; ptič = kragulj, nikder = nikjer; dojde = pride.

Črna kača

Pripovedka.

Nekoč je živel bogat kmet, ki je imel tri sinove. Medtem ko sta bila starejša dva robata in trdosrčna, je bil mlajši dobričina in skromen v lastnih potrebah.

Oče, ki je na vitez precej sličil starejšima sinovoma, je bil mehko jedro v trdi lupini. Poznal je dobro svoje sinove ter mnogo premišljal, kateremu bi kazalo izročiti posestvo. Po starih običajih bi moral dobiti posestvo vsekako prvo-rojenec, ki ga pa oče radi njegove robotosti ni maral. Če bi proti navadi dal posestvo najmlajšemu, ki mu s tem nakopal jezo starejših bratov, tako da bi nikdar ne mogel biti srečen.

Naposled se je odločil, poklical sinove in jim velel:

«Pojdite po svetu in se vrnite čez leto dni. Kateremu bo uspelo prinesiti najlepši namizni prt, tisti bo moj naslednik.»

Sinovi so bili s tem pogojem zadovoljni in so se napotili po svetu.

Starejša dva sta kmalu krenila po svojih potih in zapustila najmlajšega.

Ko je najmlajši že več ur tako hodil, se je napravila noč, ne da bi dospel do kakšnega človeškega bivališča. Ves v skrbeh je zagledal naposled v daljavi luč in jo mahnil proti njej. Koča, v kateri je svetila luč, je bila na njegovo nemalo začudenje vsa razsvetljena, vendar ni bilo videti nikjer nikakega človeka, medtem ko se je na mizi kadila pripravljena večerja.

Sešel je na prvi stol in premišljal čuden pojav. Na mah pa se mu je prikazala na vratih velika črna kača, ki ga je prijazno vprašala, česa želi.

Fant ji je povedal svojo zgodbo in kača ga je vprašala, ali hoče morda pri njej služiti. Dala da mu bo tak prt, ki mu ne bo najti para.

Mladenič je nekoliko pomislil in pristal na ponudbo, in to tem rajši, ker je zahtevala kača od njega samo to, da mora le kočo pomesti vsak dan.

Kača mu nato veli, naj uporabi pripravljene jedi, ter mu pokaže posteljo in izgine. Ni je videl več vse leto in tudi nikogar drugega.

Novi hlapec je v svoji natančnosti svojo službo vestno izvrševal. Ni mu bilo sile, dobra in tečna jedila so bila vedno točno ob določeni uri na mizi.

Ko pa je minilo leto, se je prikazala zopet kača s prekrasnim namiznim prtom ter se mu za vestno službo iskreno zahvalila.

Hlapec se je s svojim zaslužkom nemudno napotil proti svojemu domu, kjer sta ga že čakala brata s krasnima prtoma, a z njegovim se vendar nista mogla kosati.

Oče je bil uspeha svojega najmlajšega sina jako vesel in si je mislil: če je zmagal prvič, bo tudi drugič, ter je dejal, naj grede še eno leto vsi v svet in da bo gospodar tisti, ki bo po enem letu prinesel brez vsakega merjenja verigo, ki bo točno enkrat ovila vso hišo.

Vsi trije bratje so se zopet napotili v svet. Najmlajši seveda naravnost v kočo one kače, ki zdaj ni bila več črna in ki je rekla, da mu dá takšno verigo za plačilo, ako bo vse leto dni po eno uro na dan žagal drva. Fant je na ponudbo seveda rade volje pristal.

Ko mine leto, mu prinese kača krasno srebrno verižico, ki je bila baš prav dolga, medtem ko je bila pri starejših bratih ena krajša, druga pa daljša.

Oče je bil tega spet zelo vesel, a posestva mu pa še vedno ni hotel izročiti, ampak je rekel, naj grede vsi trije še enkrat poizkušat srečo v tem, kateri bo dobil najlepšo nevesto.

Najmlajši se je spet napotil naravnost h kači, ki pa je bila zdaj že skoro vsa bela in ki mu je za plačilo enoletne službe obljubila preskrbeti najlepšo nevesto.

Ko je minilo leto dni in so bila drva, ki jih je prejšnje leto po eno uro na dan žagal, zdaj pa cepil, že vsa precepljena, pride kača in pravi, naj zdaj drva zažee. Komaj pa so drva dobro gorela,

mu veli kača, naj jo zgrabi in vrže v sredo plamena.

Hlapec nekoliko pomišlja, naposled pa vendarle zgrabi kačo ter jo trešči v sredo ognja.

Tisti trenutek je že stala pred njim krasna devojka. Obenem je izginila tudi prejšnja koča in na njenem mestu je stal krasen grad s številno služinčadjo.

Krasotica se mu je za rešitev iz začaranja iskreno zahvalila in se mu takoj ponudila za nevesto. Ukazala je zapreči najlepše konje in peljala sta se na dom njegovega očeta, kjer sta brata že čakala s svojima izvoljenkama, ki pa se nista mogli glede lepote primerjati z najmlajšega brata nevesto — princeso.

Oče je zdaj brez obotavljanja izročil svoje imetje najmlajšemu kot najsrečnejšemu. Vršila se je kmalu tudi poroka z veliko gostijo. Oba živita, ako nista umrla, še danes srečno in zadovoljno.

Pohorski.

Skopuh Grabež

Pripovedka.

Pred davnimi leti je živel bogat kmet, ki je bil daleč naokoli znan pod imenom skopuh Grabež. Ta skopuh je imel v svoji zakladnici polne skrinje cekinov in tolarjev, vendar ni nikdar obdaril kakoga siromaka. Zato so ga ljudje nazivali skopuha. Še neko drugo lastnost je imel skopuh Grabež. Bil je grozen prevzetnik in bahač; od jutra do večera še je bahal s svojim ogromnim bogastvom. Neke nedelje sreča skopuh Grabež župnika ter mu ošabno reče:

«Tako bogat sem, da si želim, da bi sam Bog prišel k meni na kosilo!»

Župnik mu je odgovoril resno:

«Skopuh Grabež, ako hočeš, da te bo gospod Bog obiskal s svojo milostjo, se moraš skrbno in dostojno pripraviti, sicer ne pride!»

Seveda je župnik mislil na spoved, toda skopuh Grabež je njegov odgovor razumel čisto po svoje. Hitel je domov ter zapovedal kuharici, naj pripravi obilen in razkošen obed. Hlapec in dekle je nagnal, naj sijajno okrasijo hišo znotraj in zunaj.

Posli se ročno zavrtijo, kmalu je bilo storjeno, kakor je želel gospodar.

Skopuh Grabež se je oblekel v žamet in svilo, se usedel v naslanjač ter nestrpuo čakal kdaj se odpro vrata in vstopi v sobo gospod Bog.

Minila je ura za uro, čas obeda je že zdavnaj potekel, a skopuh Grabež je še vedno pričakoval visokega gosta. Solnce je zašlo, noč je nastopila, a gospod Bog se še vedno ni pojavil v skopuhovi hiši.

Razočarani Grabež se je grozno razkačil, začel je preklinjati in je prevrnil mizo, da so se razbili vsi vrči in sklede.

Tedaj se odpro vrata, v hišo stopi siv zgrbljen starček ter poprosi za prenočišče.

«Pojdi k vratu!» zarenči skopuh srdito.

«V božjem imenu te rotim, skopuh Grabež, daj mi prenočišče! Ne goni me nazaj v temno noč!»

Da se ga iznebi, odkaže skopuh starčku za prenočišče siromašno sobico, v kateri je ležal skopuhov oče, ki je bil bolan na smrt.

Ko pride drugega dne skopuh Grabež v kuhinjo k zajtrku, najde tam svojega smrtno bolnega očeta čilega in zdravega.

«Kako je vendar to mogoče?» se je čudil Grabež nemalo presenečen.

«To se je zgodilo tako», odgovori skopuhov oče. «Pomisli sin, nocoj je prišel v mojo sobico sam gospod Bog. K njemu je stopil angel ter mu naznanil: »O sveti Bog, nocoj so se v vasi rodili trije dečki; eden pri kmetu Materniku, drugi pri krčmarju Premetenoviču, a tretji pri čevljarju Sirotiču. Kakšno usodo si namenil tem trem novorojenčkom?« Gospod Bog je odgovoril: »Kmetov sin se bo vse svoje življenje ubijal s

trdim delom, krčmarjev sin bo imel prijetno življenje, čevljarjev sin pa bo podedoval vse ogromno bogastvo skopuha Grabeža!»

«Vraga!» se je prestrašil skopuh.

«Vse je resnica, kar sem ti povedal. Zjutraj sem se čutil popolnoma zdravega in sem vstal.»

«Je vse lepo in prav!» zarenči skopuh, «toda čevljarjev sin ne bo nikdar gospodar mojih cekinov, pri moji veri, da ne!»

Bil je zelo vznemirjen, huda skrb se mu je porodila v duši. Prav v tistem trenutku je žena skopuha Grabeža dala življenje hčerki. Skopuhu notranji nemir ne dá pokoja, mora se prepričati, ali je čevljar Sirotič res dobil naslednika. Takoj odide k čevljarju. Ko vidi, da se je temu v resnici rodil sin, je skopuhov nemir prikipele do vrhunca. Priliznjeno reče čevljarju:

«Sirotič, siromak si, kako hčeš rediti to dete, ko sam nimaš kaj jesti. Daj otroka meni!»

«Kaj ti pride na um, skopuh Grabež!» začne kliče čevljarica. «Bog nama je dal dete, Bog ga bo živel, rešil in oblačil!»

«Mati, ne bodi nespametna», prigovarja skopuh. «Daj dete meni. Pri nas mu bo bolje kakor pri vas. Lepo ga bom vzgojil, kakor da je moj lastni sin. Pa tudi vama hočem pomagati. Glejta, tukaj vama dam tisoč tolarjev.»

Siromašna zakonca začneta premišljati ter se posvetovati med seboj. Naposled se zedinita ter izročita otroka skopuhu, ki jima odšteje tisoč tolarjev. Nato je Grabež vesolj pograbil dete ter naglo odšel z njim. Bila je tedaj huda zima, burja je razsajala ter nanosila velike zamete snega. Ko pride skopuh Grabež do takega zameta, ga prešine vrazja misel. Hitro zakoplje čevljarjevega sina v zmrlji sneg ter gre dalje, misleč si v vrazji radosti: «Hej, zdaj pa le gospodari z mojimi cekini, beraški črv!»

Zgodi se, da pride tam mimo kmet, namenjen na sejem. Ko pride do zameta, opazi, da se iz snega vzdiguje steber dima. Kmet stopi k zametu in zagleda nekaj čudovitega. V trdem ledenem snegu je bila razpoklina, v razpoklini je rasla trava in so cvetele rože. Sredi cvetic pa je ležal otročiček, se igral in se smehljaj. Kmet vzame dete, ga dobro zavije in odnese s seboj. Sreča ga skopuh Grabež, ki takoj spozna dete. Stopi h kmetu in reče:

«Daj to dete meni, posinovil ga bom. Ako mi daš otroka, dobiš tisoč tolarjev od mene!»

Kmet je bil zadovoljen, spravil denar ter izročil dete skopuhu. Grabež razpara otročičku trebuh, zabije otroka v zaboj ter vrže zaboj v reko. Deroča voda je odnesla zaboj, a skopuh se je veselega srca vrnil domov. Zaboj z detem pa je plaval po reki navzdol dalje in dalje. A nastal je vihar, valovi zgrabišo zaboj ter ga vržejo na breg, kjer je bil siromašen samostan. Tedaj pride star menih k reki po vodo. Zapazi zaboj ter ga odpre. V zaboju leži nežen otročiček. Dete ima razparan trebušček, vendar živi se igra in smeje. Menih hiti k opatu ter mu naznani, kaj je videl. Predstojnik gre po dete, ga prinese v samostan ter mu zašije in izleži trebuh.

Dete je ostalo v samostanu, vzorno raslo in se razvijalo. Dečko je bil tako krasnega obraza tako ljubezniv in prikupen, pameten in lepega vedenja, da so vsi imeli veselje z njim. Odkaj so imeli menihi njega, sta prišla v samostan blagostanje in bogastvo. Pobožni ljudje so dan za dnem prinašali obilne darove. Menihi se spoznali, da je Bog blagoslovil samostan zaradi najdenega dečka, zato so ga krstili za Fortunata.

Minilo je dvajset let. Sibki Fortunat je med tem časem postal krepak mladenič, krasen in ljubezniv, da mu ga ni bilo enakega.

Dogodi se nekega dne, da pride v samostan skopuh Grabež in začne izpraševati menihe, zakaj je samostan tako nenadno obogatel. Ko je izvedel, se je grozovito prestrašil. Bogato obdaruje samostan ter začne prositi opata, naj mu prepusti Fortunata. Zaklinjal se je, da bo dal mladeniču svojo hčer za ženo.

Predstojnik pokliče Fortunata ter ga vpraša, ali hoče postati zet skopuha Grabeža. Mladenič je zadovoljen, takoj zapusti samotnan ter odide s skopuhom.

Grabež je nad vse ljubezniv s Fortunatom ter se mu prilizuje na razne načine. Napiše pismo, ga izroči mladeniču ter mu veli, naj ga nese njegovi ženi. Sam da bo prišel za njim čez tri dni. V pismu je zapovedal ženi, naj mladeniča zapre v pasji hlev, kjer ima zaprte same popadljive ovčarske pse, katerim ne sme dati nič jesti, da bodo mladeniča raztrgali in požrli.

Fortunat je odšel s pismom. Prišel je v velik gozd, vlegel se pod drevo ter trdno zet pal. Tedaj pristopi k njemu angel varuh, mu odvzame pismo ter ga zamenja z drugim. V tem pismu je Grabež sporočal svoji ženi, da je ta mladenič ženin njegove hčerke, da naj bosta takoj poroka in svatovščina, ha katero naj se povabijo vsi ljudje iz vasi. On, skopuh, da se bo vrnil čez tri dni ter s seboj privedel goste.

Zena je pismo prebrala ter do pičice izvršila tako kakor je stalo v pismu. Niso se mogli nagledati lepega mladeniča. Hči skopuha Grabeža se je takoj zaljubila v Fortunata.

Točno čez tri dni se vrne domov skopuh Grabež ter hlastno vpraša ženo: «Ali si zaprla mladeniča v hlev k psom?»

«Kaj še! Vsi ga imamo radi. Fortunat je v resnici dečko, kakor ga ne dobiš zlepa!»

«Kaj kvasiš!» zagrmí skopuh, a tedaj pristopita k njemu novoporočenca, da ju blagoslovi. Grabež požre jezo, napravi sladki obraz ter se prilizuje ženinu in nevesti. Drugi dan pokliče Fortunata k sebi ter mu reče:

«Dragi zet, treba ti bo umno gospodariti. Najprej idi k čarodeju Ljudožeru ter poizvedi od njega, koliko cekinov in tolarjev je v moji zakladnici.»

Fortunat se brez obotavljanja napoti proti Kisli reki, za katero je stanoval strašni čarodej Ljudožer. Mladenič je bil še povsem neizkušen in ni mu bilo znano, kaj vse se dogaja po svetu. Prišel je do široke reke ter pozval brodarja, naj ga prepelje. Stari prevoznik ga je vpraša:

«Dobri mladenič, kam si se napotil?»

«K čarovniku Ljudožeru.»

«Oj, dobri mladenič, vprašaj čarovnika, kaj kaj storim, da bo konec mojega trpljenja. Dvajset let že brodarim, a ne morem stopiti iz čolna.»

«Bom že poizvedel,» obljubi Fortunat ter gre balje. Pot ga vodi čez hribček. Na hribčku je steber, a na stebru stoji z eno ного star mož, ki se vrti, kamor ga veter potegne. Bil je že raztrgan kakor cunjá.

«Mladenič, kam greš?» vpraša mož Fortunata.

«K čarodeju Ljudožeru.»

«Lepo te prosim, ljubi mladenič, vprašaj Ljudožera, kdaj bom rešen. Ze dvajset let stojim na tem stebru ter se vrtim, kamor potegne veter, pa sem že silno izmučen!»

«Bom vprašal. Cemu ne!» odgovori mladenič ter hiti dalje, nemalo strmeč nad takimi čudi. Sto dni in sto noči je hodil Fortunat čez drn in strn, preden je prispel v kočó čarovnika Ljudožera. Sprejme ga čarovnikova žena. Mladenič ji odkritosrčno pove, zakaj je prišel, razloži ji tudi usodo brodarja in moža na stebru. Prijazna žena odgovori:

«Ej, ljubi moj, tvoj tast te je poslal semkaj te zaradi tega, da bi te moj mož požrl. Tvoj tast te sovraži, pa se te hoče iznebiti na ta način.»

Mladenič se je razjokal, čarovnikova žena pa ga je tolažila:

«Le ne žalosti se, mladenič. Ako Bog dá, se bo vse tako naredilo, da bo zate prav, a za nekatero slabo!»

Zdajci je silno potegníl veter in zatulil vihar. Zena se prestraši in zakliče:

«Gorje, moj grozni mož prihaja. Kaj bo, ako te dobi pri meni. Hitro!»

Vzame lasno iglo ter mu jo zabode v roko. Mladenič se v trenutku izpremeni v zlat novček, ki ga žena vtakne v žep. Ljudožer pride in zarjove:

«Hu, človeško kri voham. Kaj to pomeni, žena?»

«Ej, kakšno človeško kri, beži no. Ti se motiš, saj veš, da semkaj ne zahajajo ljudje, ker se te boj!»

Nato ga je žena dobro pogostila. Ko se je najedel in napil, se vleže Ljudožer na posteljo, a žena ga začne izpraševati o tem in onem.

«Slišala sem o skopuhu Grabežu. Povej mi, koliko ima cekinov?»

«Kakor zvezd na nebu», odgovori čarodej.

«In oni brodar, ki ne more iz čolna, ali bo še dolgo prevažal ljudi?»

«Dokler ne bo komurkoli pritisnil vesla v roko, a sam skočil na breg.»

«Kaj pa onega moža na stebru, bo še dolgo vrtil veter?»

«Tako dolgo, da ga bo kdo udaril s palico. Tedaj se bo mož razsul v cekine.»

«Le zaspí, dragec, le zaspí!»

Ljudožer zaspí. Ko se prebudi, poljubi ženo ter zopet odide. Zena potegne zlatnik iz žepa,

trikrat pihne vanj in novček se izpremeni v mladeniča Fortunata.

«Ali si slišal, mladeček? Idi zdaj ter se včasih spomni name!»

Prisrčno si stisneta roke, nato se mladenič odpravi nazaj proti domu.

«Halo, Fortunat, bom kmalu rešen iz tega vrazjega stebra?» kliče možak že od daleč, ko opazi mladeniča.

«Tako, zdaj,» zakliče mladenič in ga udari s palico. Mož se na mah razsuje in okoli Fortunata zazvene tisoči in tisoči cekinov. Mladenič si jih nabere polno vrečo ter odide dalje proti Kisli reki. Ko ga brodar prepelje na oni breg, mu Fortunat razloži, kako naj stori, da se reši. Nato jo žvižgaje mahne proti domu.

«Vraga, Ljudožer ga ni pohrustal!» se je hudoval skopuh Grabež, ko je skozi okno zapazil svojega zeta. Ko mu je Fortunat razložil, kje je dobil cekine, ter da jih je tam še mnogo, je skopuh takoj vzel veliko vrečo ter odšel proti Kisli reki po cekine. Vrnil pa se ni več. Še dandanes vozi ljudi čez Kislo reko in jih bo bržkone vozil do sodnega dne. Gotovo ne bo nikdar pogódil, kaj mu je storiti, da se reši.

Muljavski.

ZENSKI VESTNIK

Nekoliko o ženski modi

Kaj nam prinaša zimska moda novega, hočemo tu povedati. Predvsem nekaj besed o plašču. Plašči (enako tudi obleke) so letos v splošnem zelo dolgi, komaj dvajset centimetrov nad čevlje segajoči, se v pasu popolnoma prilgajo in se zapenjajo skoro na levem boku s tremi gumbi ali pa s kovinasto zaponko. V ramah so plašči zelo razširjeni, celo vatrani, da se vidi rama zelo široka. So brez ovratnika in reverjev. Ovratnik nadomešča širok krznen šal. Ta šal lahko zapnemo ali z zaponko ali ga pa zavežemo v pentljo. Rokavi so pri plaščih kakor tudi pri oblekah posebno zapleteno napravljeni. So rokavi, ki so zgoraj zelo nabrani, od komolca do zapestja pa čisto se prilgajoči — slično, kakršne so nosile naše mamice. Druge vrste rokavi so pa zopet zgoraj ozki, a čez komolec zelo razširjeni in ušiti v ozek zapestnik.

Plaščna obleka se kroji v raznih oblikah. Predvsem se životek okoli pasu čisto prilga, prav tako tudi krilo okoli bokov. Krilo pri obleki ima spredaj vložene gube ali pa je krojeno v več delov, ki se od kolena dalje razširjajo. Ovratniki so na oblekah v raznih oblikah. Ali je ovratnik na obleki prišit v podobi šala, ali je na levi strani rame zavezan v pentljo, ali pa se izgubi na desni strani pod rever.

Rokavi so kakor pri plašču zgoraj zelo široki in od komolca dol zelo ozki ali pa razširjeni čez komolec in ušiti v ozek zapestnik. Zelo so pa še moderni tako zvani nabrani rokavi.

Zelo mnogo vidimo oblek, ki so sestavljene v dveh različnih barvah. Obleka je sešita iz enobarvnega blaga, a rokavi so iz drugobarvnega črtastega blaga; istotako ovratnik in sprednji vložek. Posebno je ta sestava pripravna za moderniziranje starih oblek. Zelo mnogo vidimo tudi oblek, okrašenih z gumbi. Ti gumbi so največ iz kovine ali stekla. Najnovejša moda je pa prinesla nove vrste zaponk, ki jih porabljamó namesto gumbov.

Kostumi so še vedno zelo priljubljeni, ker so zelo praktični. H kostumu nosimo vezanko iz kožuhovine. Ta vezanka je sešita iz mehke kratkodlake kožuhovine, da se lahko zaveže.

Klobučki so zelo majhni, vrhu glave poveznjeni in potegnjeni malo na eno oko. Okrašeni so s trakom, ki je zavezan spredaj v malo pentljo, ali potegnjen skozi zaponko, ali pa skozi kovinast obroček. Zelo pogosto vidimo barete, ki so napravljeni iz žameta. Žametasti klobučki ali bareti so najnovejša moda.

Rokavice naj so vedno v barvi plašča, klobuka ali kostuma. Rokavice so navadno iz jelenje kože, so toplo podložene in imajo precej velike manšete, da se potegnejo čez rokava.

Nogavice se nosijo bolj temne barve in so čevlji lahko svetlejše barve. Pri modri, zeleni in črni barvi plašča nosimo sive nogavice, a pri rjavi, rdeči ali drapasti barvi nogavice rjave barve.

Zelo priljubljene so bluze, ki jih oblečemo ali v krilo ali pa po vrhu krila, čez bluzo pa zapnemo usnjen pas. Krilo naj je enobarvno, bluzo pa črtasta in okrašena za vratom z majhnim ovratnikom s pentljo ali majhnimi čopi. Krilo je krojeno spredaj z dvema ali štirimi gubami ali pa v več delov, ki se pri kolenu razširijo; lahko pa tudi ušijemo gube tako, da meri krilo spodaj čez dva metra širine.

Zelo priljubljeni so žemperčki, ki segajo samo do pasu. Ti žemperji so tudi v ramah bolj široko kvačkani, da nam podaljšajo rame. Take žemperje si skvačkamo lahko same, kar nas ne stane mnogo, so pa zelo praktični in tudi topli. Lepo se dajo oprati in se vidijo vedno kakor novi.

Za kuhinjo

Jabolčna krema. Vzemi kilo svežih jabolk, jih otrebi muh in pecljev, zloži jabolka v kozo, prilij žlico vode in postavi v pečico, da se spečejo. Pečene pretlači skozi sito. V lonec deni dva rumenjaka, 10 dek sladkorja, četrt litra mleka, žlico moke in dve žlici ruma. Vse skupaj dobro žvrkljaj. Postavi na štedilnik in mešaj dalje, da se zgosti. H kuhavi in gosti kremi primešaj pretlačena jabolka, 3 deke rozin, 2 ueki olupljenih in zrezanih mandeljnov ali orehov, in ko je še mlačno, primešaj še sneg dveh beljakov. Stresi v stekleno skledo in postavi na hladno. Preden daš na mizo, nadevaj na vrh še četrt litra sladke stolčene smetane, ki si jo nekoliko osladila z vanilijevim sladkorjem. Krema je pa dobra tudi brez smetane.

Mareipan. Pol kile olupljenih in zmletih sladkih mandeljnov zmešaj s pol kile sladkorja in tremi beljaki in mešaj na ognju tako dolgo, da se testo ne bo več lepilo na lonec. Kuhano testo potem stresi na desko, ki si jo prej potresla s sladkorjem. Iz testa oblikuj majhne hlebčke, zvezdice in slično, položi jih na pekačo, pomazano z voskom, in jih v mlačni pečici bolj osuši kakor peči.

ZANIMIVOSTI

Čudovite sposobnosti indijskih čarodejev

Spričo vsakovrstnih čarodejev, ki jih je zadnja leta vedno več, človek zelo težko razlikuje resnično vedo od sleparstev. Domovina hipnotiziranja je Indija. Hagenbeck pripoveduje v svoji knjigi o južnoazijskih pustolovščinah dve zanimivi zgodbi o stikih s fakirji.

«Na svojem potovanju sem prišel tudi v državo Travancore, kjer sem se nastanil v zakotni vasi v skromni krčmi. Nekega večera sem sedel na verandi zatopljen v pisanje pisem, ko me je zmotil neprijeten glas berača-fakirja. Vsa njegova zunanost, s pepelom namazani obraz, skoro do tal segajoči in s pepelom posuti lasje, spleteni v tenke kite, kakor tudi razcapana obleka, je vzbujala v meni odpor in nezaupanje. Zato sem ga proti svoji navadi zavrnil. Fakir me je pogledal z nepopisnim pogledom, začel je strahovito preklinjati in mi groziti, da mi bo otrpnilo telo. Zapodil sem ga, neprijeten vtis mi je pa pregnal prijatelj, ki je ostal pri meni vso noč.

Zgodaj zjutraj so me pa zbudile silne bolečine, ki sem jih čutil po vsem telesu. Hotel sem vstati, pa sem opazil, da so mi noge čez noč ohromele. Napeti sem moral vse sile, da sem zlezal iz postelje in opravil pri mizi najnujnejša dela, potem sem moral pa zopet v posteljo. Spomnil sem se, kako je fakir prejšnji dan preklinjal in mi grozil z ohromelostjo, pa nisem mogel verjeti, da bi bila moja bolezen v kakršnikoli zvezi s tem. Zvečer sem z veliko težavo prilezel na verando, da bi se nadihal hladnega večernega zraka. V moje veliko presenečenje je pa zopet prikrevsal odnekod fakir. Takoj sem mu vrgel nekaj denarja, da bi se ga čimprej odkrižal. Fakir je pobral denar, se skrivnostno nasmehnil in odšel. Po njegovem odhodu sem se pripravil, da bi vstal, toda čakalo me je veliko presenečenje, kajti vzravnal sem se brez najmanjše bolečine. Vse bolečine so bile nenkrat izginile in zdelo se mi je celo, da sem bolj zdrav, kakor sem bil pred fakirjevim prihodom.

Enako zanimiv je bil drugi primer. Nekega dne sem pogrešil denarnico, ki v nji sicer ni bilo denarja, pač pa važne listine. Preiskal sem vso hišo. Tatvino sem že vnaprej izključeval in vedel sem tudi, da denarnice nisem mogel izgubiti izven doma, ker je nisem nikoli jemal s seboj. Ves obupan sem na nasvet svojega uslužbenca poklical fakirja, ki je bil baje velik spretnik v iskanju izgubljenih reči. Privedli so mi moža, ki je bil popolno nasprotje navadnih fakirjev, na kakršne naletiš v Indiji na vsakem koraku. Bil je prijazen, čedno oblečen in govoril je zelo prijetno. Vedel je, da bo moral najti nekaj izgubljenega. Zavezal mi je oči s črnim robcem in z drhtečim glasom me je pozval, naj močno osredotočim svoje misli na izgubljeni predmet in se izkušam spomniti, kdaj sem imel denarnico zadnjič v roki.

Čez nekaj minut je z enakim glasom ponovno izrazil to željo, potem me pa prijel za roko, si jo priitisnil na čelo ter me vedel po hiši. Hodila sva vedno hitreje, dokler se nisva nenadno ustavila in fakir mi je odvezal oči. Stala sva v mali shrambi, kamor smo spravljali razno nepotrebno šaro. Šele tu sem se spomnil, da sem pred dnevi iskal v shrambi knjigo. Pogledal sem na polico in zagledal pogrešno denarnico, ki sem jo bil položil tja, ko sem jemal s police knjigo.

Če se spomnim fakirjev in njihovih skrivnostnih mojstrin, ki Evropcu ob njih često zastane kri v žilah, moram Indom priznati, da nas v tem pogledu daleč prekašajo in da imajo v sebi sposobnosti, ki se nam o njih niti ne sanja.»

✶ **Zdravljenje želodčnega katarja.** Po mnenju evropskih zdravnikov želodčni katar ni samo delni pojav pri raznih drugih boleznih, temveč je bolezen zase. Gre za poškodovanje želodca po neprebavljivih jedeh instrupih. V začetku zdrav-

ljenja katerekoli oblike želodčnega katarja je treba zelo paziti na oboleli ud. Bolnik mora mirno ležati in držati predpisano hrano, opojnih pijač ne sme piti in tudi kaditi ne. Pije lahko samo slab ruski čaj, ki ne sme biti presladek. Potem dobiva najprej neslano, pozneje pa le nekoliko soljeno jed. V bolnišnici profesorja Noorde na na Dunaju, kjer se pečajo zdravniki podrobno z zdravljenjem želodčnega katarja, so dognali

glavna načela modernega zdravljenja te skrajno neprijetne in tudi nevarne bolezni. Zdravljenje se prične s preiskavami ob mešani in preizkusni hrani. Čez dan ali dva sledi dan, ko sme bolnik piti samo čaj, ker se zgodi v hudih primerih tudi češče med zdravljenjem. Potem dobiva bolnik kompot in počasaj vedno močnejšo hrano, najprej sadno čežano, potem močnate jedi, pečen ali kuhan krompir, skozi platno stisnjeno sočivje,

Čitateljem „Domovine“ za božično razvedrilo.

Lansko leto za Božič je oddajala «Domovina» svojim prijateljicam in prijateljem zbirke lepih knjig po jako znižani ceni. Isto smo storili tudi letos, le s to razliko, da smo število raznih knjig pomnožili in da si vsakdo lahko sam izbere, katere knjige želi.

Vsako naročilo mora znašati najmanj 20 dinarjev in poštnino, ki znaša za vsako naročeno knjigo 2 dinarja.

Knjige oddajamo po znižani ceni le do 30. januarja 1933.

Nakup in naročila se vrše le z naročilnico, ki se izreže iz «Domovine», ter le proti takojšnjemu plačilu.

Knjige se dobe v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3. Kdor ima naročilnico «Domovine», ima pravico do nakupa vseh navedenih knjig. Kdor naroči po pošti, naj prilepi naročilnico na dopisnico in pošlje izpolnjeno na Tiskovno zadrugo v Ljubljani.

Naročilnica.

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Kot naročnik „Domovine“ naročam naslednje knjige po znižani ceni:

Istočasno pošiljam denar za knjige in poštnino Din _____

Ime naročnika (čitljivo): _____

Kraj in pošta: _____

Istočasno z naročilnico je treba poslati denar po poštni nakaznici ali po položnici (ne «Domovini»), ki se kupi pri vsakem poštnem uradu za 25 par, na naslov: Tiskovna zadruga v Ljubljani, knjigarna, poštno-čekovni račun št. 11.926.

Svojim prijateljicam in prijateljem svetujemo, da knjige takoj naroče, da jih dobijo po znižani ceni in še do Božiča.

Seznam knjig po jako znižani ceni:

Din	Din	Din	Din
Hašek: Pustolovščine vojaka Švejka, I. Povest 20—	Pretnar: V pristanu 10—	Šorli Ivo: Bob in Tedi 5—	
Hašek: Pustolovščine vojaka Švejka, II. Povest 20—	Zbašnik: Pesmi 5—	Filip Don: Kako so se vragi ženili 12—	
Stritar: Sodnikovl. Povest 5—	Feigel: Tik za fronto. Povest 6—	Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka 8—	
Zeyer: Tri legende o razpelu. Povest 10—	Lah: Angelin Hidar. Povest 10—	Zmaj Jovan: Kalamandarija 5—	
Puškin: Kapetanova hči. Povest 10—	Lah: Knjiga spominov 15—	Vaštetova: Pravljičice 8—	
Kersnik: Cyklamen. Povest 10—	Milčinski: Drobiž. Povesti 7—	Zmaj Jovan: Pisani oblaki 5—	
Kersnik: Agitator. Povest 10—	Novačan: Samosilnik. Povest 15—	Šorli: V deželi Čirimurcev 8—	
Pastuškin: Križev pot Petra Kupljenika. Povest 8—	Šorli: Zadnji val. Povest 15—	Nausen: V noči in ledu. Poptopis 18—	
Zbašnik: Žrtve. Povest 10—	Goncourt: Dekle Eliza. Povest 5—	Ibsen: Gosna z morja. Drama 6—	
Hearn: Knjiga o Japonski Kmetova: Večerna niema. Povest 8—	Cervantes: Tri novele 4—	Novačan: Veleja. Drama 6—	
Kunaver: Zadnja pot kapitana Scotta. Povest 18—	France: Pingvinski otok. Povest 5—	Pregelj: Azazel. Drama 7—	
Maupassant: Povesti iz dneva in noči 15—	Barbusse: Ogenj. Povest 10—	Derč: Dojenček 3—	
Meško: Kam plovemo. Povest 17—	Andrejev: Plat zvona. Povest 5—	Ogris: Borba za jugoslovensko državo 5—	
Sven Hedin: V azijskih puščavah. Potopis 18—	Strug: Jutri. Povest 5—	Melik: Jugoslavija, I. del 20—	
Tolstoj: Rodbinska sreča. Povest 15—	Andrejev: Povest o sedmih obehnih 5—	Melik: Jugoslavija, II. del 20—	
Kozak: Boj za Mount Everest. Potopis 18—	Coster: Ullenspiegel. Povest 20—	Seidl: Moderna izobrazba 8—	
Kersnik: Testament. Povest 9—	Vajanski: Leteče sence. Povest 10—		
Brežnik: Junaki prekomorskih poletov 18—	Foggazzaro: Svetnik. Povest 20—		
Debeljak: Solnce in senca 3—	Kaš: Dalmatinske povesti 3—		
Jenko S.: Pesmi 3—	Stare: Lisjakova hči. Povest 3—		
	Dolenc: Izbrani spisi. Povesti 5—		
	Doyle: Napoleon Bonaparte 20—		
	Čehov: Sosedje in druge novele 10—		
	Levstik Vladimir: Deček brez imena 10—		
	Milčinski: Tolovaj Mataj 10—		

Naročite takoj, dokler je še kaj v zalogi.

naposled pa mleko, jajca in kuhano, odnosno dušeno meso, nikakor pa ne pečenega. Soli sme dobiti največ štiri grame dnevno. Nazadnje pridejo na vrsto sirovo maslo in druge maščobe. Sirove hrane ne sme jesti. Enako se mora strogo varovati močno slane, začinjene ali prekajene in konservirane jedi.

× **Pazite na zobe svojih otrok.** Slabi zobje ne povzročajo samo bolečin, temveč škodujejo tudi splošnemu zdravju človeka. To velja zlasti v otroških letih. Motnje v prebavi, rasti in razvoju otroškega telesa so po večini posledica slabih zob. Tudi nalezljive bolezni lahko izvirajo iz zanemarjene ustne dupline. Vse to pomeni nevarnost za otroško telo, lahko ima pa tudi žalostne posledice za človeka pozneje, ko dorase. Izkušnja je pokazala, da je število otrok s slabimi zobmi ali zanemarjeno ustno duplino presenetljivo visoko. Zato morajo starši zaradi zdravja otrok paziti, da ostanejo zobje otrok zdravi. Otroka je treba vesti najmanj dvakrat na leto k zobnemu zdravniku, da mu pregleda zobe in ob pravem času odstrani tudi najmanjše znake gnilobe. Strogo je treba paziti pri otrokih že na mlečne zobe, če hočemo, da bodo otroci imeli pozneje zdrave zobe. Mlečni zobje namreč močno vplivajo na poznejše zobovje. Čim prej načeti zob izlečimo, tem bolj gotovo bo trajno rešen, a zdravo zobovje je za človeško zdravje izredno važno.

× **Strupi po okoliščinah.** Zdravnik doktor Leschke pripoveduje v nekem strokovnem zdravniškem časopisu o triinpolletnem otroku, ki se mu je nenadno pričelo blesti. Noge ga niso držali več, glava je bolela, naposled so nastopili prividi, v katerih je menil, da ga zasledujejo razne živali. Po koži so mu nastali izpuščaji kakor pri škrlatinki, zenice so se mu razširile, srce mu je močno utripalo. Zdravnik nikakor ni mogel ugotoviti vzroka za to nenavadno obolenje, vendar mu je izpraznil želodec. Po treh urah je bilo spet vse v redu. Šele pozneje so odkrili vzrok. Otrok je bil pojedel večjo množino bršljanovih listov. Prijazna ovijalka, ki krasí tako pogosto židove hiš, ima namreč v svojih listih neko olje s strupenim vplivom. Podoben primer se je zgodil s povsem neškodljivim lanenim oljem. Več otrok je jedlo v laneno olje namočen kruh in obolelo. Preiskava je dognala, da je bilo semenu lanu, iz katerega so bili pridelači to olje, primestanih kakih 30 odstotkov semena neke vrste ljulike, ki rase med lanom. Tudi seme te ljulike samo na sebi ni škodljivo, toda na rastlini živi rada majhna glivica, ki proizvaja neki strup, ki se razširi po ljuliki v njeno seme. Če se to primeša lanenemu semenu, je posledica razumljiva. Še mnogo je takšnih rastlin, ki jih ne smatramo za strupene, pa utegnemo v nekih okoliščinah vendarle vplivati zastrupljivo. Koprive so znane zbog svojih pekočih lastnosti, a tudi koprivni sok, ki ga dobimo s prekuhanjem kopriv in ga uporabljamo proti krvavitvam, utegne povzročiti škodo v želodcu, srbeče izpuščaje na koži in druga znamenja zastrupitve. Neke vrste trobentic vsebujejo strup, ki vpliva na kožo in obisti ter povzroča splošne pojave zastrupljenja. Španska muha (ki prav za prav ni muha) je bila že v starih časih v obliki praška cenjena kot dražilo in pomlajevalno sredstvo. V obliki obliža so jo uporabljali tudi za zdravljenje raznih bolezni. V večjih množinah učinkuje prašek iz španskih muh notranje, namreč kot hud strup, in čisto je prišlo že do smrtnih primerov, ker so ta prašek zamenjali za poper.

× **Maščevanje živega mrliča.** Pred 25 leti se je preselil Frederiks Berford iz Anglije v Ameriko; bilo mu je 40 let. Od takrat ni bilo o njem nobenih vesti. Ko je pred dvema letoma umrl v Angliji njegov brat, ki je zapustil veliko premoženje, so izposlovali sorodniki sodni odlok, ki je bil Frederiks Berford z njim proglašen za mrtvega. Lahko si pa mislimo neprijetno presenečenje sodnikov, ko se je Berford nedavno vrnil v rojstni kraj. Dediči seveda niso hoteli priznati njegovih pravic in so ga zapodili iz hiše. Mož se je obrnil na župana, ki je pa samo sko-

mignil z ramami, češ, da mu ne more pomagati, ker je uradno mrtev. Tudi na sodišču so mu povedali, da je uradno mrtev in da ne morejo začeti nobene pravde na njegovo pobudo. Ves obupan se je napolil Berford k bratovi hiši, ki bi morala pripasti njemu, in je razbil vsa okna. Seveda so ga aretirali, a ko je stopil pred sodnika, mu je vrnil milo za drago. Izjavil je namreč, da ga ne morejo soditi niti kaznovati, ker je po zakonu mrtev. Sodnik si ni znal pomagati, odložil je obravnavo in se obrnil na višjo instanco s prošnjo, naj mu pojasni, kaj početi z živim mrličem.

× **Na Marsu so baje vendarle živa bitja.** Od tedaj, ko je sloviti italijanski zvezdoslovec Schiaparelli odkril kanale na Marsu, obstaja vprašanje, ali biva jo na tej zvezdi živa bitja. Mnogo resnih znanstvenikov je trdilo nasprotno, češ, da je toplota na Marsu prenizka in je zaradi tega tam življenje izključeno. Nasprotno pa trdi sedaj predsednik kraljevske zvezdoslovske družbe v Londonu, profesor dr. Crommeliso, ki pravi naslednje: «Najnovejše vesti iz Amerike potrjujejo nekdanje naziranje o živih bitjih na Marsu. Na tamkajšnjih opazovaliških nebesnih teles zatrjujejo, da je sicer povprečna toplota na Marsu nižja od toplote na zemlji, vendar pa to nikakor ne izključuje možnosti, da ne bi mogla živeti na njem izvestna bitja. Možno je torej, da so na Marsu bitja, ki so se prilagodila tamkajšnjim razmeram. Podnebje na Marsu bi bilo primerno n. pr. za prebivalce polarnih krajev.»

× **Tudi Belgijci so dobili svoj Lurd.** Ob poti iz Beaurainga, vasice južno od Dinanta v Belgiji, stoji ženski samostan, ki ima na vrtu točno po lurdski posneto votlino. Vsak večer prihajajo k nji samostanske gojenke, deklice v starosti od 9 do 14 let. Ob koncu novembra so deklice nekega dne v mraku baje opazile, kako se spušča z neba bela ženska postava. Od tistega dne so hodile še bolj pridno na vrt in pričakovale, da se jim prikaže Marija. Z deklicami so začeli hoditi na samostanski vrt tudi odrasli in kmalu je postal samostan prava božja pot. Zdaj je romanje v Beauraing že organizirano, čeprav cerkvena oblastva še svare pobožne romarje, naj bodo v tej zadevi previdni. V noči na 8. t. m. je prispelo v Beauraing nad 10.000 romarjev, ki so kljub mrazu potrpečljivo čakali, kdaj se zgodi čudež. Čudež se pa ni zgodil.

× **Gorgulov je psotka.** Ime Gorgulov (morilec predsednika francoske republike) je zdaj v Franciji psotka. Tako je namreč odločil sodnik v mestu Nancyju. Pariški «Matin» poroča o tem: Na eni glavnih ulic Nancyja sta se sprla te dni fant in deklet ter se obkladača z najgršimi priimki. Ko je ona izčrpala že vso zalogo psotk, se je obrnila k fantu in mu zaklicala zaničljivo: «Le poglej se, saj si pravi Gorgulov.» To je smatral fant za tako hudo žalitev, da je dekletu tožil. Sodnik je priznal, da pomeni hudo žalitev, če rečemo komu Gorgulov, in obsodil je dekletu na 100 frankov globe, ki jih je morala plačati fantu.

× **Zborovanje potepinov.** V začetku oktobra je bil otvorjen v Chicagu edinstveni zbor, obenem so se pa pričela predavanja najčudovitejšega vseučilišča. Svetovno bratstvo potepinov je priredilo v Chicagu svoj mednarodni zbor, postopaško vseučilišče je pa imelo svoje prvo predavanje o davkih od prodaje. Mnogo odposlancev te čudne organizacije iz Amerike in Evrope, kosmatih in razcapanih mož, se je zbralo v Chicagu, kjer je sedež organizacije. Dvorana je bila lepo okrašena in po stenah so visele slike postopača slikarja Jaquesa Merciera. Ameriški listi o zboru samem ne poročajo, ker je bil dostop dovoljen baje samo organiziranim članom.

× **Kralj, ki je sit človeškega mesa.** Zanimivo za današnje čase je poročilo, ki ga je poslal poglavar Hebridskega otočja v Tibetem morju Ringapeta angleškemu vladarju. Glasi se tako-le: «Kralju vseh Angležev in mogočnemu vladarju morja! V dokaz, da sem vam čisto vdan, vam javljam, da sem odredil, da od današnjega dneva ne bom jaz, niti ne kdo od mojih podanikov več pokusil človeškega mesa. Obenem vam obljub-

ljam, da ne bom nikoli več napadal tujcev in da jih bom odslej vedno gostoljubno sprejemal!»

× **Milijoni brez lastnikov.** Ne samo stare dedičine pričakujejo v Angliji lastnike, da bi jih dvignili, temveč leže milijoni tudi v državni blagajni, in sicer še čudovitejšega izvora. To je denar, izvirajoč iz vojnega plena podnih angleških vojnih pohodov, to je delež bojevnikov na plenu, delež, ki ga navadno dobe oficirji in vojaki, ki ga pa v tem primeru nihče ni dvignil. Do svetovne vojne je bila v Angliji navada, da so imeli vojaki in mornarji pravico do svojega deleža na vojnem plenu. Če so premagali in zasedli sovražno ladjo, je veljal ves tovor za vojni plen. Tovor so prodali, izkupiček so si pa razdelili. Leta 1762. so zaplenili špansko ladjo «Hermionec», ki je vozila nad 130 milijonov (po naši vrednosti) vreden tovor. Vsak mornar, ki je sodeloval pri napadu na ladjo, je dobil okrog 120.000 dinarjev po naši vrednosti, med oficirje je bilo pa razdeljenih skoro 20 milijonov. Plen s francoskih ladij med vojno leta 1745. je znašal blizu 200 milijonov. Znamenit delež na tem plenu so sicer dvignili, mnogo denarja pa je ostalo v državni blagajni, ker ni nihče prišel ponj. Mnogi oficirji in vojaki, ki jim je pripadal del plena, so namreč v poznejših bitkah padli. Tako se je nabralo mnogo milijonov tudi v Napoleonovih vojnah in ves ta denar še zdaj upravlja urad angleške državne zakladnice. Zdaj pa zdaj objavi urad imena onih, ki imajo pravico do svojega deleža na vojnem plenu, pa se navadno nihče ne oglasi.

× **Užitne žuželke.** V živalstvu dobimo posebne vrste, ki se zadovoljujejo z emotno hrano, na primer gosenice. Pri drugih vrstah kaže jedini list izredno pestrost. Med te spada človek. Vsi deli rastline: koren, steblo, listi, cvetje, sad, so mu dobri. Demala vse živali, pripravljene na razno-tere načine, se pojavljajo na njegovi mizi. Kakor poroča sveto pismo, so iztočni narodi zelo cenili kobilice, ki se še danes uživajo po Arabiji. Suše jih na solcu, zobljejo pa jih v obliki kolačev, mešane z moko ali cvrte na maslu, odnosno olju, pa tudi zmečkane in pomešane z velblodjim sirom. Na Madagaskarju se prebivalci sladkajo s kobilicami, ki jih pražijo v velikih ponvah in z maščobo polite jedo z rižem. Posamezna črna ljudstva pripravljajo iz njih goste juhe. V Alžiru se sice dosti posušeni in močno osoljeni kobilic. Prekajene, prevojene se po raznih pokrajinah na Ruskem štejejo med izredne slaščice. Na Kitajskem služijo v prehrano sviloprejkine bube. V Avstraliji pa zavzemajo enako mesto obilni metulji, nazvani bugong. Zakurijo se kresovi: z dimom omamljeni žučki cepajo z drevja. Ljudje popuhajo živalcam nožice in peroti, trup umesijo v testo in jih pečejo kakor pogačo.

× **Trma in požrešnost kač.** Gladovanje kač menda nima primere v živalskem svetu. Ravnatelj nekega kačjega parka pripoveduje, da je imel ogromno klopotačo, ki se ji je tako tožilo po zlati svobodi, da je začela gladovno stavko. Celih 19 mesecev se ni dotaknila nobene hrane. Niti piščancev ni hotela jesti. Kačam, ki začno v svoji trmi gladovati, zadostuje, da se od časa do časa napijejo. Nekatere kače so zelo krvoločne. Omenjeni ravnatelj pripoveduje, kako sta se nekoč spoprijeli dve strupeni kači, zaletavali sta se druga v drugo in grizli, končno je pa večja popadla manjšo. Komaj je pa spravila dobro polovico vase, se je stresla in poginila. Podlegla je bila strupu, ki ji ga je vbrizgnila v telo njena žrtev. V omenjenem kačjem parku so podobni primeri na dnevnem redu. Kača požira na primer žabo od glave. Priplazi se druga kača in začne požirati žabo od nog. Če je ena kača večja od druge, se kaj rado pripeti, da požre naposled žabo in manjšo kačo. Nekoč se je celo pripetilo, da je kača požrla dve manjši kači, ki sta začeli požirati žabo na drugem koncu vsaka pri eni nogi. Kačo z žabo in dvema kačama v trebuhu so spravili v stekleno posodo in jo čez dva tedna rentgenizirali. Izkazalo se je, da je prebavila vse do zadnjega koščka. Za dobro prebavo skrbe pri kačah ostri želodčni sokci.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pomota.

«Zakaj tako vpijete? Saj se vašega zoba nisem še niti dotaknil.»

Stranka: «Ne, gospod doktor, toda stojite mi na kurjem očesu.»

Brez pomoči je umrl.

Stranka: «Gospod doktor, prosim vas, izstavite mi mrtvaški list za mojega moža.»

Zdravnik: «Kdo pa ga je zdravil?»

Stranka: «Nikdo, gospod doktor, je kar brez zdravnika umrl.»

Drži se predpisov.

Gospodar: «Ali ne veste, da je beračiti in krošnjariti tukaj prepovedano?»

Berač: «Ali beračim in krošnjarim? Saj samo beračim.»

V kuhinji.

«Mamica, mamica, na pomoč, mleko je postalo večje kakor ponev...»

Mačka in denar.

Gospa Cvekanova je izpustila mačko, kateri je za vrat privezala listek, v katerega je zavila sto dinarjev z besedami: «Kdor najde, naj obdrži mačko in denar.»

Naslednji dan se vrne mačka z listkom, na katerem so bile pisane besede: «Mačke ne potrebujem, pač pa denar.»

Izdajalec.

Gospod: «Če ne boš nikomur povedal, da sem objel tvojo sestrico, dobiš dinar...»

Brankec: «Samo dinar? Drugi mi dajo po dva dinarja...»

Dovolj se kaznovani.

A: «Zdi se mi, da zakon premalo kaznuje dvoženstvo.»

B: «Mar taki nesrečniki niso dovolj kaznovani s tem, da imajo na vratu kar dve ženi in dve tašči?»

Da ne bo zamudil vlaka.

Lačenpergar nima zob. Pride nekoč v kolo-dvorsko restavracijo in si naroči pečenko. Ker pa je porcija neznatna, se začne lačni Lačenpergar grenko pritoževati.

«Ljubi gospod,» mu odgovori natakar, ki je videl, da možak nima zob, «zahvalite Boga, da dajemo pri nas tako majhne porcije. Če bi vam prinesel velik kos pečenke, bi gotovo zamudili vlak.»

Nerodno.

V neki ugledni rodbini se je na božični večer izvršila zaroka domače hčerke. Baš ko je ženin končal svoj govor, v katerem je slovesno zaprosil za roko svoje neveste, se je oglasila v kotu papiga ter krepko zaklicala: «Tepect!»

Pri izpitu.

Profesor: «Zdi se mi, da je to vprašanje za vas pretežko, gospod kandidat.»

«Vprašanje ne, gospod profesor, pač pa odgovor.»

Porednež.

Oče: «Tvoja porednost mi dela sive lasce.»
Sinko: «Prava reč! Saj jih imaš čisto malo...»

Poročna darila.

A: «Ali si dal Gašperju poročno darilo?»

B: «Da, čajni pribor za 12 oseb. A ti?»

A: «Jaz sem mu dal čajno cedilce za 24 oseb.»

Otroška molitev.

Mihec, ki je bil tepen, moli zvečer: «Dobri Bog, ne dopusti, da bi dobil moj oče še več otrok, saj vidiš, da sploh ne zna ravnati z njimi...»

Resnica.

Nekdaj je bilo na vsem svetu samo sedem modrih. Zdaj jih je komaj sedem, ki se ne smatrajo za modre.

Sanje mokrega.

Tako si predstavlja ameriški pijanček svoj alkoholni raj, ko si obeta, da bo novoizvoljeni predsednik Zedinjenih držav Roosevelt odpravil alkoholsko prepoved.

Tega ne more zahtevati.

Stara ženica iz ljubljanske okolice nese težko naložen koš na ljubljanski trg. Med potjo jo sreča znani posestnik s svojim vozom ter jo povabi, naj prisede. Hvaležno se skobaca ženica na voz.

«Vaš košek pa kar odložite in postavite zadaj za sedež!» je pravi voznik.

«Ah, ne,» se odreže ženica, «tega pa vendar ne morem zahtevati, da peljete še moj koš, ko že itak sama sedim na vozu!» In mirno obdrži koš na hrbtu.

Razlika.

Ona: «V mojih mladih letih so bili gospodje nasproti ženskam vljudnejši.»

On: «Res je, toda takrat so bile dame mnogo mlajše.»

Novinarska.

V nekem češkem uredništvu so imeli starega urednika, ki je pisal novice o proslavah, obletnicah in pogrebi. Kmalu po prevratu je stopil do brodušni starček nekega dne h glavnemu uredniku in mu ves vzradoščen molal pod nos rokopis.

«Glej, glej, kmalu bi bil pozabil, je nagovoril glavnega urednika in mu izročil rokopis.

«Kaj pa je tako važnega?» je vprašal glavni urednik.

«Notica o rojstnem dnevu Njegovega Veličanstva cesarja...»

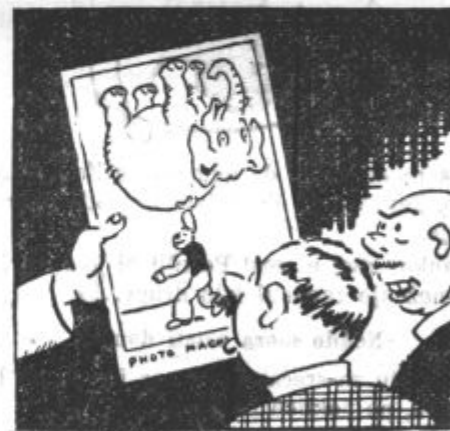
«Toda, dragec moj, Franc Jožef je že davno umrl in imamo že lastno državo.»

«No dà, je zamrmral stari urednik. «Meni pač nihče ne pove, kaj se po svetu godi.»

Junak Miha.

Silen je Miha junak. Z eno samo roko je napravil stojo na slonu in se je dal v tem junaškem položaju slikati.

Ko pa je dobil slike od fotografa, se je njegovo junaštvo še povečalo, kajti Mihec je podobe tako obrnil, da zdaj drži z eno roko samega slona v zraku.

Ruska šala.

Ruski kmet gre v cerkev. Sreča ga komunist in ga vpraša: «Za koga pa boš molil?»

Kmet: «Za sovjetsko vlado.»

Komunist: «Prejšnje čase pa si kajpada molil za cara?»

Kmet: «Jasno, za cara.»

Komunist: «Ali veš, kaj se je s predmetom tvoje molitve zgodilo?»

Kmet: «Vem. Zato pa hodim v cerkev...»

V salami ni bacilov.

A: «Čujte, kaj ne morejo biti bacili tudi v salami?»

B: «Odkod naj se pa vzamejo, saj je na obeh koncih zavezana...»

Ni mu dobro.

Zena sosedi: «Z mojim možem je težava.»

Soseda: «Kaj mu pa je?»

Zena: «Če mu ni dobro, pije žganje, a če po pije žganje, mu ni dobro.»

Dober tek vam želimo.

No, ako ne bi bil želodec kdaj v redu, ako vam prebava ne bi bila takšna, kakršna mora biti, ako imate občutek prenapoljenosti v želodcu, tedaj... koliko Elsa-švedskih kauljič! To pomaga, izborna prija in kaj hitro se boste zopet izborno počutili. Često se vas lotijo bolečine v glavi, pomanjkanje teka, vzpehavanje, občutek studa do jedi, večna nerazpoložnost in zlasti neureje-

na stolica, vse to so znamenja porušenega zdravja prebavit. Elsa-švedska tinktura (švedske kapljice) s svojim finim aromatičnim okusom zelo prijetno deluje na želodec, tek in prebavo. 2 steklenici 50 Din, 4 steklenice 92 Din z omotom in poštnino vred. Razpošilja lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elstrg 360 (savska banovina).

Odobren od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje Sp. št. 509 z dne 24. marca 1932.

Pameten norec.

Pri snemanju velikega filma je bil tudi prizor, pri katerem je nastopil igralec naslovne vloge kot od strasti obvladan samosilnik. Prizor ga kaže v sredini zbora prijateljic, med katerimi razigrano pleše.

Režiser ga prekine: «Gospod Komar, vi poljubujete samo najlepše deklice, medtem ko ostale dosledno izpuščate. Nastopati bi morali res kot norec, vedete se pa kot pameten človek.»

Enako nedolžen.

Neki ameriški odvetnik je na poseben način rešil nekega moža kazni. Mož je bil obdolžen, da je ukradel svinjo, pa je prišel k odvetniku.

Odvetnik: «Ako hočete, da prevzamem zagovornišvo, mi morate vse po pravici povedati. Povejte mi tedaj, ali ste res ukradli svinjo.»

«Da, sem. Toda imam veliko družino in nič denarja.»

Odvetnik: «Dobro je. Prinesite mi polovico svinje in sprejem zagovornišvo.»

Pred sodiščem je bil mož oproščen zaradi izjave odvetnika: «Gospodje porotniki, ta mož ni dobil od svinje nič več kakor jaz.»

Ni res.

Dusan: «Pravijo, da nameravaš Zoro poročiti le zato, ker veš, da ji bo teta zapustila vse premoženje.»

Branko: «Saj ni res! Poročil bi jo tudi, če bi ji premoženje zapustil kdo drugi...»

Nekdo mora ostati doma.

V Egiptu se srečata profesor in njegov hišni posestnik, po poklicu prekajevalec.

«Glej no, glej», pravi profesor. «Kako pa ste vi zašli semkaj v to puščavo?»

«Sem na ženitovanjskem potovanju, gospod profesor.»

«A tako? Kje pa imate gospo soprogo?»

«Ona je ostala doma. Veste, nekdo mora biti v trgovini!»

O zdravi pameti ni govora.

Nevesta: «Jakec, ali se poročiš z menoj iz ljubezni ali po zdravi pameti?»

Zenin: «Dušica, o zdravi pameti tu ne more biti govora...»

Slaba jed.

«Ne misli, da dvomim nad tvojo kuhaško zmožnostjo, toda rad bi enkrat videl tvojo kuharsko knjigo. Tale jed ima namreč okus po tiskovni napaki.»

Sumljiv ropot.

Vera: «Ponoči sem slišala ropot. Ko sem vstala, sem opazila pod posteljo možko nogo.»

Mira: «Gotovo vlomilca.»

Vera: «Ne, svojega moža, ki je tudi slišal ropot...»

Mikavno zrcalo.

Gost pripoveduje o svojem potovanju: «Nepopisen užitek sem imel pri vožnji ob lepem vremenu po jezeru, Okrog in okrog nas se je bleščalo v solnčnih žarkih na kilometre široko zrcalo.»

Zena (možu): «Ali si čutil Okrog in okrog njega je bilo ogromno zrcalo. Možiček, tudi midva pojedva na jezero!»

Dober vzrok.

Zena: «Opažam, da se v poslednjem času v kuhinji pri Faniki predolgo zadržuješ!»

Mož: «Toda, ženka, pomisli vendar na zakonske predpise za nastavljenca! Delodajalci in delojemalci naj se čimbolj zblížajo.»

Prevelik trušč je bil.

Za časa Osmana II. je nastala v Turčiji revolucija in razjarjene množice so že oblegale sultanovo palačo. Sultan se je baš pripravil na beg, ko se je pojavil pred njim derviš, znan po svoji pobožnosti. Padel je sultanu k nogam in vzkliknil:

«Kar potolaži se, gospodar! Ako se obrnem do Alaha s prošnjo, naj obvaruje tebe in tvoje verne, me Alah gotovo usliši.»

«Dobro», je dejal sultan. «Moli torej, dokler ni prepozno.»

Čez dobre pol ure je množica vdrla v dvorec.

«Pasja duša!» je zakričal sultan na derviša. «Zdaj vidiš, kako te je Alah uslišal.»

Derviš je zmajal z glavo, rekoč:

«Odpusti mi, gospodar, toda pri takem trušču in čuda, da me Alah ni slišal.»

Čudovito.

Gospa Čukova: «Moj mož je začel uživati neko pomlajevalno in okrepčevalno sredstvo.»

Gospa Smukova: «In uspeh?»

Gospa Čukova: «Velikanski. Postal je tako trden in močan, da se že samega sebe boji...»

Vseučilišni brez piva.

Dva bavarska visokošolca se pomenkujeta o Rimljanih in eden vpraša drugega: «Kaj misliš, ali so imeli Rimljani že vseučilišča?»

Drugi: «Neumnost! Takrat vendar še niso poznali piva.»

Najnovejšo dvokoleso z motorčkom 1 1/2, K. S., dvokolesa, živalni stroji, otroški vozički, vozički za igranje in posamezni deli najceneje. Centki franko.

«TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Pri oslabilih živeih se uporablja fiziološki ekstrakt «Kalefluid». Ojačuje izločevalno delovanje vseh žlez, zato se priporoča v vseh primerih, kjer je delovanje teh žlez oslabiljeno, in pri stanju, ki je posledica tega. Detailna literatura brezplačno. Zahtevajte jo pod naslovom: Beograd, Kralja Milana 15, Miloš Marković. — «Kalefluid» se dobiva v vseh lekarnah in drogerijah.

Odobreno od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, S. broj 5300 z dne 28. marca 1932.

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, kladki, masiranje, ognjenje, o načinu kako se žival prisili da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopa in zakovanju, pri prišču med parkiji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napanjanju goveda in ovac, pri tujih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastropitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo. Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Solenburgova ulica št. 3

**KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE**

ZA BOŽIČ

**KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE**

ZA GOSPODE:

Najpraktičnejša darila

ZA OTROKE:

PODRUŽNICE:

LJUBLJANA Aleksandrova cesta 1
MARIBOR Vogal Gosposvetske in Slovenske ulice
CELJE Kocenova ul. 2
KRANJ Ivan Savnik
 Murška Sobota, Zagreb, Karlovac, Sušak, Crikvenica, Šibenik, Split, Sarajevo, Banja Luka, Osijek, Vukovar, Novi Vrbas, Vršac, Novi Sad, Sombor, Subotica, Veliki Bečkerek, Beograd, Niš, Skoplje

Čevlji z zaponko 18—27 Din 45*
 „ visoki 26—30 . . . Din 85*
 „ visoki 31—35 . . . Din 105*

Nizki čevlji, črni ali rjavi Din 165*
 Visoki čevlji, črni ali rjavi Din 165*
 Lakasti orig. Good Welt Din 225*

**Prvovrstna kakovost
Nizke cene**

**Elegantna izdelava
Trpežna in zdrava
obutev**

ZA DAME:

Čevlji, črni ali rjavi . . . Din 145*
 „ lakasti . . . . . Din 165*
 „ kombinirani . . . . . Din 195*
 „ semiš z lakom . . . . . Din 215*

Domači čevlji v vseh barvah . . . . . Din 38*
 Domači čevlji, visoki . . . . . Din 45*
 Melton čevlji iz črne klobučevine, obšiti z usnjem . . . . . Din 125*

Snežke . . . . . od Din 95*
 Moške galoše . . . . . Din 75*
 Otroški škorenjčki . . . . . od Din 95*

Moške, damske in otroške nogavice v bogati izbiri, po nizkih cenah

**KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE**

ČEVLJE

**KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE**

Polnovredne in moderne radijske aparate
 raznih znamk od Din 1380— navzgor dobite pri tvrdki

H. SUTTNER - Ljubljana
 Tyršova (Dunajska) cesta 1B.

Ogled in predvajanje brezobvezno. — Ugodni plačilni pogoji. — Zahtevajte brezplačni cenik.

Izšla je
 Blasnikova
Velika Pratika

za navadno leto 1933.,
 ki ima 365 dni.

«VELIKA PRATIKA» je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obražan.

V «Veliki pratiki» najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, sončnimi, luninimi, vremenskiimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — poštne določbe za Jugoslavijo; sestvice za kolke, pobotnice, kupne pogodbe in račune; konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse se me na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, v Prekmurju, Medžimurju in Julijski Benečiji; — prgled o koncu brejosti živine; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepise važnih in odličnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih potrebuje kmetovalec in žena v hiši. — Cena 5 Din.

«VELIKA PRATIKA» se dobiva v vseh večjih trgovinah in se lahko naroča tudi pisмено pri založnici tiskarni J. Blasnika nasl., d. d. v Ljubljani.

MALI OGLASI

Brezobrestno posojilo

za odkup zemljiškognjižnega dolga, nakup posestva in zidavo hiš podeljuje «Zadruga», Ljubljana, poštni predač 307. — Sprejema zastopnike! 343

Bik montafonske pasme,

star osem mesecev, se proda. Cena po dogovoru. Kje? se zve pri upravi «Domovine». 379

Dvajsetletno dekle,

vajeno vseh hišnih del kakor tudi opravljanja živine in konj, želi dobiti primerno službo. Pisemne ponudbe sprejema uprava «Domovine» pod «Dekle 380». 380

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi še najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezemamo izdelane pletenine, dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zasluzka, pišite zaupno po brezplačni navodila tvrdki: Domača pletarska industrija Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelek 5.

100.000 dinarjev

nama je posodila Stavbna hranilnica in posojilnica, Tyrševa (Dunajska) cesta št. 31/I, brez obresti. Z njimi sva poplačala vse dolgove. Samo na obrestih nama je s tem prihranjenih okoli 9000 Din na leto ali po 25 Din na dan. Vračala bova 15 let povprečno po 600 Din na mesec. Rešena hudih skrbi in velikih bremen, to zadrugo vskomur najtopleje priporočava. Hvaležna

Jernej in Marija Šprak,
 377 Rožna dolina, cesta IV, št. 17.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

PROVANDEN

OPOZORILO SVINJEREJCEM.

Znamenit belgijski preparat, poznan širom sveta, ki preprečuje bolezni pri prašičih in jih zdebela za dva do tri mesece prej. Tovarna tega izbornega preparata je v želji, da ga izkoristijo vsi rejci, vkljub krizi sklenila, da ponovno zniža cene.

Izkoristite priliko in kupite takoj pri svojem trgovcu originalen zavojček z okoli 800 grammi, ki stane sedaj samo 25 Din, pa se naglo prepričate o resničnosti naših navodil.

GARANCIJA. Za primer neuspeha sprejememo neizrabljeno količino nazaj in vrnemo ves denar. Ako ga v svojem okolišu ne dobite, pišite nam, da ga vam pošljemo vsako količino. Navodilo vsakemu zavojčku pridano v našem jeziku.

Generalni zastopnik za dravsko banovino
JOSIP JUNC, Vrtača št. 4/II.

Po vsej Sloveniji gre glas:
 Le „Domovina“ je za nas!

darilo Božič

je obutev najprimernejše darilo!

Za otročičke
25.-

Vrsta 7042

Tople copate iz volnene klobučevine, z močnim podplatom in toplini vložki obvarujejo Vaše otroke pred prehlajenjem.

DIN.
35

Vrsta 2851-05

Čevljički iz laka ali rjavega boksa za naše najmlajše odjemalce. Velikost 19-26 Din 35.-, 27-34 Din 49.-, 35-38 Din 69.-.

DIN.
35

Vrsta 3661-00

Otročičkom za mrzav visok čevljiček iz črnega ali rjavega boksa s podplatom iz krupona. Velikost 19-27.

DIN.
59

Vrsta 9891-60

Nepremočljivi otroški škornji iz lakiranega gumi-ja, v katerih more otrok hoditi tudi po največjem dežju in blatu. Velikost 19-26 Din 59.-, 27-34 Din 79.-, 35-38 Din 99.-, moški za štrpae Din 129.-, lakasti Din 149.-.

Za mamico

DIN.
69

Vrsta 1865-01

Praktične gumijaste snežke obvarujejo Vaše noge pred vlago in doli pred nesnago. V njih lahko nosite čevlje iz satena za Din 59.-.

DIN.
89

Vrsta 2945-11

Okusni čevlji iz rjavega ali črnega boksa. Neizogibno potrebni vsaki gospodinjici za nedeljo in praznik. Isti iz najboljšega laka za Din 99.-.

DIN.
99

Vrsta 2055-10

Udobni, topli, a vendar elegantni čevljički z okusnim okrasom. Za mrzav in zim- nenadomestljivi.

Za očka

39.-

Vrsta 7047

Po dnevnem naporu se najbolje počutite v teh udobnih copatah iz volnene tkanine.

DIN.
49

Vrsta 9817-61

Te lahke galoše iz najboljšega gumi-ja Vam bodo obvarovale čevlje; ohranile Vam bodo noge suhe in tople tudi v najhujšem dežju. Ženske galoše za isto ceno.

DIN.
89

Vrsta 1937-22

Trpežen čevlji iz črnega ali rjavega boksa z nepremočljivim gumijastim podplatom. Pripraven za vsakogar, ki predvsem zahteva trajnost čevljev.

99.-

Vrsta 3967-22

Udobni čevlji iz črnega boksa z neraztrgljivim gumijastim podplatom. Zelo prikladni za tiste, ki so pri svojem delu prisiljeni, da veliko hodijo.

DIN.
99

Vrsta 1977-22

Visoki čevlji iz finega črnega telečjega boksa z elastičnim gumijastim podplatom. Zelo prikladni za one, ki zahtevajo predvsem trpežnost obutve.

Rata